

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 30300-1/2008/9
Ljubljana, 20.03.2008

Državni razvojni program Republike Slovenije za obdobje 2007–2013

Ljubljana, marec 2008

KAZALO

1	Uvod	3
2	Razvojno izhodišče Slovenije	5
2.1	Strategija razvoja Slovenije	5
2.2	Analiza obstoječega razvojnega konteksta	6
2.2.1	Razvojna uspešnost Slovenije	6
2.2.2	Razvojna uspešnost regij	13
2.2.3	Teritorialno sodelovanje	17
3	Cilji in razvojno-investicijske prioritete DRP	19
3.1	Cilji DRP	19
3.2	Pričakovani učinki DRP	21
4	Javnofinančne omejitve DRP	26
4.1	Makroekonomski in javnofinančni scenarij	26
4.2	Investicijski scenarij	28
5	Indikativni obseg in struktura financiranja razvojno-investicijskih prioritete DRP v okviru državnega proračuna in občinskih proračunov	30
5.1	Obseg in struktura razpoložljivih sredstev za realizacijo razvojno-investicijskih prioritete DRP v programskem obdobju 2007-2013	31
5.2	Indikativni obseg in prioritete financiranja EU	35
5.3	Aktivnosti po razvojnih prioritetah	37
6	Okvirne potrebe po prostoru	47
7	Zagotavljanje koordiniranih in usklajenih politik	49
7.1	Usklajena priprava programskih dokumentov za obdobje 2007-2013 in uresničevanje načela partnerstva	49
7.2	Izvajanje, spremljanje in vrednotenje državnega razvojnega programa	51
	PRILOGA 1 – Usklajenost DRP in indikativnega finančnega okvira Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih v obdobju 2007-2023	54
	PRILOGA 2 – Usklajenost DRP in indikativnega finančnega okvira v regionalnih razvojnih programih	57
	PRILOGA 3 - Tabele	61

1 Uvod

Predlog državnega razvojnega programa za obdobje 2007–2013 (v nadaljnjem besedilu: DRP) je pripravljen na podlagi Uredbe o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna in proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS št. 44/2007) ter sklepa Vlade Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) o potrditvi načrta priprave DRP št. 30300-2/2005/12 iz dne 23. 6. 2005. Gradivo vključuje podatke, informacije in razvojne odločitve, sprejete do 10. januarja 2008. Z dokumentom, ki upošteva tudi pripombe iz javne razprave na prvi in drugi osnutek DRP¹, se končuje priprava ključnih programskih dokumentov v Sloveniji za obdobje finančne perspektive 2007–2013.

V začetni fazi priprave DRP so bile pripravljene analitične in raziskovalne podlage², sledilo je usklajevanje sektorskih prispevkov in začete so bile aktivnosti za pripravo in usklajevanje prispevkov regij. Vzporedno je nevladna institucija³ vrednotila DRP z vidika njegovega vpliva na trajnostni razvoj. Potekala so tudi pogajanja z Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: EU) v okviru evropske kohezijske politike ter politike razvoja podeželja in ribištva. Državni zbor Republike Slovenije je v tem času sprejel predloga državnih proračunov 2008 in 2009 in sveti regij so sprejeli regionalne razvojne programe v 12 razvojnih regijah. Rezultat projekta DRP torej ni samo pričujoči dokument DRP, ampak tudi usklajenost posameznih faz in dokumentov razvojnega načrtovanja.

Priprava DRP temelji na izkušnjah, zbranih ob pripravi Državnega razvojnega programa 2001–2006 in na njem temelječih regionalnih razvojnih programov ter Enotnega programskega dokumenta 2004–2006.⁴

Najširši vsebinski okvir za pripravo DRP predstavlja Strategija razvoja Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SRS).⁵ Drugače kakor SRS, ki je strateški dokument razvojnega

¹ Poročilo o vključevanju javnosti v pripravo predloga Državnega razvojnega programa 2007–2013 in o odzivih na prejete pripombe

(http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/drzavni_razvojni_program/aktualno_drp_2007_2013).

² Raziskovalna podpora pogajanjem za naslednjo finančno perspektivo 2007–2013 (CRP 2003):

- Investicijske prioritete v Sloveniji za obdobje 2007–2013 (CRP 2004).
- Analiza sektorjev in projektov, ki jih je v Sloveniji mogoče izpeljati v obliki projektnega financiranja, IPMIT, - Ljubljana 29. 6. 2005 (tehnična pomoč EPD).
- Določitev primerjalnih prednosti območja Alpe–Jadran v širšem evropskem prostoru (CRP 2004).
- Študija o kazalcih ustvarjalnosti slovenskih regij, Poročilo o aktivnostih FAZE 5, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, vodja projekta prof. dr. Janez Malačič.
- Izdelava metodologije za ocenjevanje deleža nacionalnega sofinanciranja EU projektov/programov, Omega Consult, Končno poročilo, Ljubljana, januar 2006.

³ Priprava analitičnih in programskih podlag za Državni razvojni program 2007–2013 s stališča trajnostnega razvoja ter izvedba presoje vplivov DRP 2007–2013 na trajnostni razvoj, Drugo vmesno poročilo: Okvir za presojo, prva javna obravnava in priporočila za vsebino DRP, december 2005, Predlog končnega poročila za javno obravnavo: Okvir za presojo, prva javna obravnava in priporočila za vsebino DRP, julij 2006.

⁴ Več o tem v: Nacionalni strateški referenčni okvir 2007–2013, Poglavlje 3: Dosedanje izkušnje pri izvajanju kohezijske politike v Sloveniji, SVLR, Ljubljana, 16. maj 2007

(http://www.svlr.gov.si/fileadmin/svlr/srp.gov.si/pageuploads/KOHEZIJA/kohezija-200207/Nacionalni_strateski_referencni_okvir_POTRJENO.pdf).

⁵ Strategija razvoja Slovenije, Vlada RS; 30000-2/2005/2004, 23. 6. 2005

(<http://www.umar.gov.si/projekti/srs/StrategijarazvojaSlovenije.pdf>).

načrtovanja in katerega poudarek je na oblikovanju vizije dolgoročnega razvoja države, v definiranju njegovih strateških in razvojnih ciljev v naslednjem srednjeročnem obdobju ter v formuliranju osnovnih prednostnih nalog razvoja, je DRP izvedbeni dokument razvojnega načrtovanja. Sprejete strateške usmeritve in razvojne prioritete SRS operativno razdeli na indikativno finančno ovrednotene programe, pri čemer upošteva oziroma zajame tudi vse druge dokumente razvojnega načrtovanja, ter za njih predvidi tudi ustrezne (nacionalne in mednarodne, javne in zasebne) vire financiranja. DRP je instrument za prevedbo strateških usmeritev v konkretne in s proračunskimi možnostmi skladne razvojno-investicijske programe.

Ker je bil DRP podlaga za pogajanja o vsebini strukturne pomoči EU Sloveniji v obdobju 2007–2013, povezuje tudi vsebine, ki jih je bilo treba predložiti Evropski komisiji kot tako imenovani “Nacionalni strateški referenčni okvir” (v nadaljnjem besedilu: NSRO). DRP je po vključenosti vsebin širši od NSRO. Zajema tudi razvojno investicijske programe, financirane iz državnega in občinskih proračunov, ki ne bodo sofinancirani iz proračuna EU (bodisi ker za tovrstno financiranje niso upravičeni, ali pa zaradi odločitve države, da jih raje financira iz lastnih proračunskih virov). NSRO se je pripravljal in usklajeval v okviru projekta priprave DRP, Evropski komisiji pa je bil predložen kot samostojen dokument.

Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (v nadaljnjem besedilu: SVLR) kot nosilka projekta priprave DRP, je le-tega izvedla v sodelovanju z državnimi resorji, 12 razvojnimi regijami in javnostmi. Zavedajoč se evropskih⁶ in nacionalnih⁷ normativnih podlag o vlogi partnerstva, je bila v postopku priprave DRP namenjena ustrezna pozornost vzpostavitvi tesnega sodelovanja med partnerji – državo in Evropsko komisijo na eni strani ter z resorji, regijami in javnostmi v Sloveniji na drugi. Partnerstvo ne zajema le priprave, ampak tudi sodelovanje pri izvajanju, spremljanju in vrednotenju DRP. Z upoštevanjem načel evropskega vladanja⁸ pri oblikovanju mrež sodelovanja (odprtost, participacija, odgovornost, učinkovitost, skladnost) so zagotovljena uspešna prizadevanja za pripravo DRP in v nadaljevanju tudi uspešno izvajanje. Izvedba partnerstva je v tem okviru v nadaljevanju zato nujno povezana z upoštevanjem subsidiarnosti in proporcionalnosti.⁹

Razvojne prioritete, opredeljene v SRS, predstavljajo okvir za programe in ukrepe DRP, ki sicer ni edini instrument za izvedbo SRS, je pa ključni za investicije v razvoj. Razvojno-investicijske prioritete DRP so enake petim predstavljenim razvojnim prioritetam SRS, medtem ko struktura operativnih programov in njihovih razvojnih prioritet upošteva tudi logiko in prioritete kohezijske politike EU in EU nasploh.

Za uresničitev ciljev SRS in Strategije prostorskega razvoja Slovenije je potrebno usklajeno uresničevanje programa reform in DRP. Programi DRP na področju investicij v razvoj bodo dali pričakovani učinek le z izvedbo reform, ki morajo zagotoviti učinkovito uporabo finančnih sredstev na reformnih področjih. Prav tako je program reform lažje izvedljiv ob velikih in časovno usklajenih investicijskih prizadevanjih države na reformnih področjih.

⁶ Uredba Sveta o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu (10.člen).

⁷ Poslovnik Vlade RS, Uradni list RS, št. 24/05 – prečiščeno besedilo; Strategija Vlade RS za sodelovanje z nevladnimi organizacijami, 25. 11. 2005.

⁸ Evropsko vladanje, Bela knjiga; Evropska komisija, Bruselj, 25. 7. 2001, COM(2001) 428 final.

⁹ Podrobnejši vsebinski pregled procesa partnerstva in predhodnega vrednotenja DRP je dan v posebnem poročilu: (http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/drzavni_razvojni_program/aktualno_drp_2007_2013).

DRP je sestavljen iz sedmih poglavij in prilog. Po uvodu je v drugem poglavju najprej predstavljeno osnovno razvojno izhodišče, v katerem se nahaja Slovenija. Poglavje vsebuje statično in dinamično analizo razvojnih dejavnikov. Tretje poglavje je namenjeno opredelitvi ciljev in razvojno-investicijskih prioritet DRP. V četrtem poglavju so razvojno-investicijske prioritete DRP umeščene v makroekonomski, investicijski in javnofinančni scenarij države za obdobje 2007 – 2013. Peto poglavje je namenjeno prikazu struktur financiranja DRP. Šesto poglavje predstavi okvirne potrebe po prostoru, vsebina sedmega poglavja pa je izvajanje, spremljanje in vrednotenje DRP ter prikaz aktivnosti za uresničevanje načela partnerstva. Sledijo priloge v katerih je prikazana usklajenost DRP z Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih v obdobju 2007– 2013 in z regionalnimi razvojnimi programi.

2 Razvojno izhodišče Slovenije

2.1 Strategija razvoja Slovenije

SRS temelji na povsem prenovljeni razvojni viziji Slovenije. Če želi Slovenija izboljšati svoj položaj in se uvrstiti med razvitejše države EU, mora izboljšati globalno konkurenčnost. To pa zahteva korenite strukturne reforme, ki bodo razrešile temeljne razvojne probleme in premagale odpor do hitrejših družbenih sprememb. Namesto dosedanjega gradualističnega pristopa država potrebuje korenit reformni zasuk k zagotavljanju večje konkurenčne sposobnosti in trajnostnega razvoja, zato pa mora izboljšati svoj sedanji razvojni model. Politična in gospodarska vizija Slovenije je socialno tržno gospodarstvo, ki bo povezal liberalno in tržno gospodarstvo z gospodarsko učinkovito in prilagodljivo, toda socialno in partnersko državo. V ospredju SRS je celovita blaginja državljanov. Zato se ne osredotoča samo na gospodarska vprašanja, temveč vključuje socialna, okoljska, politična, pravna in kulturna razmerja. Zaradi take postavitve ciljev je SRS po svoji vsebini tudi strategija trajnostnega razvoja Slovenije, hkrati pa pomeni tudi prenos ciljev lizbonske strategije v nacionalno okolje ob upoštevanju posebnih razvojnih možnosti in zaostankov Slovenije.

Štirje temeljni cilji SRS, ki naj bi jih Slovenija dosegla do leta 2013, so:

- *gospodarski razvojni cilj* je v desetih letih preseči povprečno raven gospodarske razvitosti EU (merjeno z BDP na prebivalca v pariteti kupne moči) in povečati zaposlenost skladno s cilji lizbonske strategije,
- *družbeni razvojni cilj* je izboljšati kakovost življenja in blaginjo vseh državljanov, merjeno s kazalniki človekovega razvoja, socialnih tveganj in družbene povezanosti,
- *medgeneracijski in sonaravni razvojni cilj* je uveljaviti načelo trajnosti kot temeljnega kakovostnega merila na vseh področjih razvoja, tudi glede trajnostnega obnavljanja prebivalstva. Načelo trajnosti zahteva, da se potrebe današnjih generacij zadovoljujejo tako, da ne omejujejo možnosti prihodnjih rodov za vsaj enako uspešno zadovoljevanje njihovih potreb v prihodnosti,
- *razvojni cilj* Slovenije v mednarodnem okolju je, da bo s svojim razvojnimi vzorcem, kulturno identiteto in angažiranim delovanjem v mednarodni skupnosti postala v svetu prepoznavna in ugledna država.

2.2 Analiza obstoječega razvojnega konteksta

2.2.1 Razvojna uspešnost Slovenije¹⁰

Doseganja osrednjega **gospodarskega cilja** SRS – v desetih letih preseči povprečno raven gospodarske razvitosti EU in povečati zaposlenost skladno s cilji lizbonske strategije – je bilo v začetnem obdobju izvajanja SRS zadovoljivo. V letu 2004 je prišlo do pospešitve gospodarske rasti (4,2 %), ki je bila najvišja v zadnjih petih letih in je presegla povprečje celotnega obdobja 1996 – 2005, ki znaša 3,9 %. Tako rast je Slovenija dosegla tudi leta 2005 (3,9 %), v letu 2006 pa se je spet pospešila (5,2 %). Slovenija je leta 2005 dosegla 82 % bruto domačega proizvoda na prebivalca po kupni moči glede na povprečje EU-25. Gospodarsko rast so pospešili predvsem makroekonomski dejavniki (mednarodna konjunktura, stabilizacija gospodarstva pred uvedbo evra, javne investicije), kjer je bil v tem obdobju tudi dosežen največji napredek. Pozitiven je bil tudi prispevek posameznih strukturnih reform, vendar nekateri kazalniki, ki predvsem na daljši rok opredeljujejo konkurenčnost gospodarstva, kažejo počasne premike ali celo nazadovanje (tehnološka zahtevnost izvoza, vhodne neposredne tuje investicije, razvitost poslovnih in finančnih storitev, stopnja inovacijske dejavnosti, raven vlaganj v raziskave in razvoj, kakovost izobraževanja).

Ohranjanje makroekonomske stabilnosti tudi po prevzemu evra ostaja pomemben cilj gospodarskih politik, nadaljnji napor bo v prihodnje potreben zlasti na področju fiskalne zdržnosti. V letu 2006 je Slovenija izpolnila maastrichtska konvergenčna merila za prevzem evra 1. januarja 2007 in s tem uresničila ključni kratkoročni cilj makroekonomskih politik. Ob pospešeni gospodarski rasti je ohranila cenovno stabilnost, ki je pomembna za ohranjanje in izboljševanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Sloveniji je v zadnjih letih uspelo znižati primanjkljaj sektorja države, naloga za politike v prihodnje pa je večja prilagodljivost fiskalne politike spremembam v makroekonomskem okolju, za kar bo potrebno zniževanje strukturnega primanjkljaja in povečanje kakovosti javnih financ. Za zagotavljanje vzdržnega izpolnjevanja določil Pakta stabilnosti in rasti bo zato v prihodnjih letih treba izvesti nadaljnje strukturne spremembe, za ohranitev dolgoročne fiskalne zdržnosti pa s pravočasnimi sistemskimi reformami zagotoviti, da demografska gibanja ne bodo privedla do čezmernih javnofinančnih obremenitev.

Konkurenčnost slovenskega gospodarstva se povečuje, vendar pa hitrejša konvergenca z EU brez strukturnih reform ni možna. V letu 2006 se je šesto leto zapored nadaljevala krepitev slovenskega tržnega deleža, še naprej se je izboljševal tudi položaj Slovenije med državami EU po rasti tržnega deleža na tujih trgih. Vendar je v letih 2004 in 2005 prišlo do poslabšanja stroškovne konkurenčnosti predelovalnih dejavnosti in do poslabšanja tehnološke zahtevnosti blagovnega izvoza, kar bi lahko bilo z vidika nadaljnjega izboljševanja konkurenčnosti na izvoznih trgih problematično. Spodbudnejša so gibanja v letu 2006, ki ne kažejo nadaljevanja gibanj iz predhodnih let. Internacionalizacija gospodarstva se sicer povečuje, vendar v glavnem poteka prek zunanjetrgovinskih tokov in izhodnih neposrednih tujih investicij, prilivi neposrednih tujih investicij, ki bi lahko pospešili tehnološko prestrukturiranje predelovalnih dejavnosti, pa ostajajo zelo skromni. Ugodnejši razvoj je v zadnjih letih v podjetništvu, kjer se spet krepi zgodnja podjetniška aktivnost, izboljšuje se učinkovitost in kakovost zgodnjega podjetniškega procesa, prešibka pa je še vedno podpora za financiranje tveganih inovativnih

¹⁰ Poglavje večinoma predstavlja povzetek glavnih ugotovitev Poročila o razvoju 2007 s katerim Urad RS za makroekonomske analize in razvoj spremlja izvajanje SRS (http://www.slovenijajutri.gov.si/uploads/tx_simplfilelist/Por07_I_del_02.pdf).

podjetniških projektov. Na konkurenčnost gospodarstva naj bi ugodno vplivali tudi učinki liberalizacije mrežnih dejavnosti, ta pa poteka postopno in le v nekaterih dejavnostih, zlasti v telekomunikacijah. Za nadaljnji gospodarski napredek je treba okrepiti storitve, predvsem tiste, ki so najtesneje povezane s poslovanjem (finančne in poslovne storitve) in povečati njihovo učinkovitost. V zadnjem letu se je razvitost finančnega sektorja izboljšala le v bančništvu, pri poslovnih storitvah pa je bilo opaziti relativno skromno izboljšanje konkurenčnosti. Šibka ostaja tudi inovacijska dejavnost v storitvah.

Dejavniki razvoja družbe, ki temelji na znanju, kažejo sorazmerno ugodno stanje in tendence na področju izboljševanja človeškega kapitala, premajhen napredek pa je bil dosežen pri kakovosti in učinkovitosti terciarnega izobraževanja, na področju raziskav in razvoja ter inovacij. Na področju izobraževanja in usposabljanja se izobrazbena struktura še naprej izboljšuje, k čemur pomembno prispeva visoka vključenost mladih v izobraževanje, ki je višja od povprečja v EU. Tudi vključenost v vseživljenjsko izobraževanje se po nekaterih kazalnikih povečuje in je relativno visoka, vendar bo treba povečati vključenost starejših in manj izobraženih. V prihodnje bo potreben hitrejši napredek tudi glede povečevanja pomena študija naravoslovja in tehnike ter izboljševanja kakovosti terciarnega izobraževanja, vključno s spremembami v sistemu financiranja visokega šolstva. Na potrebo po modernizaciji visokega šolstva opozarjajo tudi naraščajoče težave pri zaposlovanju oseb z visoko izobrazbo. Spremljanju in spodbujanju kakovosti in učinkovitosti študija bo treba nameniti posebno pozornost, prav tako pa bo treba okrepiti vpis na naravoslovne in tehnične študijske smeri ter izboljšati visokošolsko infrastrukturo. Visokošolski sistem je v Sloveniji po tradiciji preveč samozadosten, to je, premalo povezan s potrebami (lokalnega) okolja in zlasti gospodarstva. Njegovo odpiranje v okolje je ena prednostnih nalog v nadaljnjem razvoju tega področja.

Na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti in inovacij je eden večjih problemov premajhen manevrski prostor za znatnejšo preusmeritev javnih sredstev na prednostna področja raziskav in tehnološkega razvoja zaradi vezanosti obstoječih sredstev na večletne raziskovalne programe in hkrati prešibkega dotoka dodatnih (javnih) sredstev za raziskave. Po drugi strani pa se še vedno prešibko raziskovalno sodelovanje med sfero znanja in gospodarstvom postopno krepi. Še posebej uspešni so v tem pogledu centri odličnosti kot nova institucionalna oblika raziskovalnega sodelovanja z visoko kvalitetskimi multidisciplinarnimi skupinami raziskovalcev iz akademske in poslovne sfere. Doslej je bilo s pomočjo sredstev strukturnih skladov EU in z obveznim sofinanciranjem poslovnega sektorja ustanovljenih 10 takšnih centrov na prednostnih področjih raziskav in tehnološkega razvoja, ki so že prispevali nove tehnologije, proizvode, storitve in patente. Z naložbami v vrhunsko raziskovalno opremo centrov odličnosti nastajajo tudi znatni premiki pri prepotrebni modernizaciji raziskovalne infrastrukture v državi.

Med dejavniki, ki krepijo raziskovalno-razvojni in inovacijski potencial, je bil zadovoljiv napredek dosežen le pri uporabi in dostopnosti interneta, omembe vreden napredek pa, kot že rečeno, zaznavamo tudi pri raziskovalnem sodelovanju na podlagi centrov odličnosti in pri številu prijavljenih patentov. Kljub pozitivnim premikom pri uporabi interneta pa Slovenija pri vlaganjih v informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (v nadaljnjem besedilu: IKT) v zadnjih letih nazaduje, saj so vlaganja v letu 2004 znašala samo 2,1 % BDP, v EU-25 pa 3,0 % BDP.¹¹ Tudi na področju raziskav in razvoja slej ko prej ostaja najšibkejša točka prav prepočasna rast naložb v raziskovalne namene, saj je njihov delež v primerjavi z BDP po zmanjšanju v obdobju 2002–2004 šele v letu 2006 presegel vrednost iz leta 2001.

¹¹ Vira podatkov: SURS, Eurostat (New Cronos).

Sintezni kazalnik naložb v znanje (naložbe v terciarno izobraževanje, razvojno-raziskovalno dejavnost in programsko opremo)¹² kaže zaostajanje Slovenije za povprečjem EU-15. Zaostajanje je zlasti izrazito za skandinavskimi državami, položaj Slovenije pa je boljši v primerjavi s sredozemskimi državami članicami EU in večino novih držav članic.

Na področju učinkovitejše in cenejše države se skladno s strateškimi usmeritvami znižujejo javnofinančni izdatki in obdavčitev dela, pozitivni premiki so bili narejeni tudi pri izboljšanju predpisov in učinkovitosti sodstva, napredek pa je počasen pri privatizaciji in večji razvojni usmerjenosti javnih izdatkov. Glede kakovosti javnih financ je pozitivno zmanjševanje obsega javnofinančnih izdatkov v primerjavi z BDP, ki poteka skladno z usmeritvami SRS. Pri tem je struktura javnofinančnih odhodkov z vidika spodbujanja gospodarske rasti ugodnejša kot v povprečju EU-15, vendar slabša kakor v najhitreje rastočih državah. Neugodna pa so gibanja v okviru industrijske politike, saj subvencije izrinjajo dolgoročneje in za konkurenčnost spodbudnejše izdatke, kar kaže na slabo usklajenost različnih politik. Na področju obdavčitve so bili sprejeti ukrepi, ki skladno s strateškimi usmeritvami zmanjšujejo obdavčitev dela. Glede institucionalne konkurenčnosti države je bil napredek narejen na področju boljše regulacije in odpravljanja administrativnih ovir, čeprav se v agregatnih indeksih konkurenčnosti še ni odrazil. K izboljšanju poslovnega okolja je prispevalo tudi nadaljnje zmanjšanje sodnih zaostankov in trajanja postopkov, še vedno pa se ne izboljšujejo razmere pri izvršbi, ki je za gospodarstvo pomembno področje. Prav tako tudi ni velikega napredka pri privatizaciji, razen postopnega umikanja KAD in SOD iz kontrolnega lastništva podjetij.

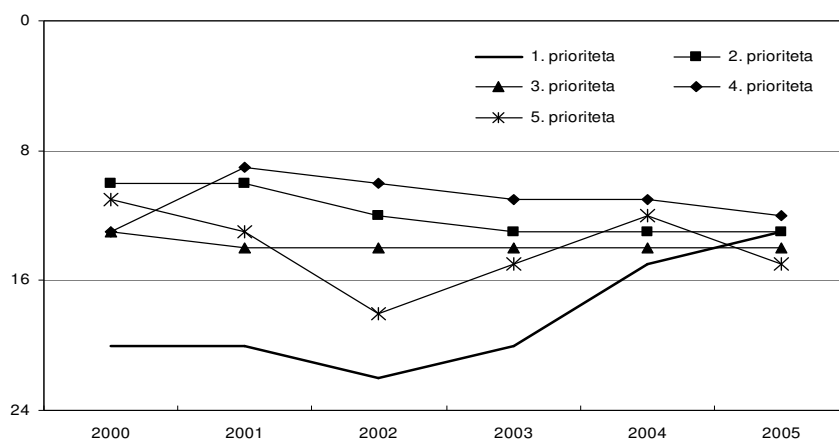
Glede kakovosti življenja in blaginje prebivalstva, ki je osrednji družbeni razvojni cilj SRS, Slovenija ohranja dobre rezultate, čeprav slabosti na nekaterih področjih ostajajo izziv politik v prihodnje. Življenjske razmere se postopno izboljšujejo, tveganje revščine ostaja med najnižjimi v EU. Povečuje se število stanovanj, vključno z doseženim stanovanjskim standardom, in dostopnost storitev splošnega pomena. Razmere in gibanja na trgu dela, ki so pomemben dejavnik kakovosti življenja in blaginje, so razmeroma ugodne, saj se stopnja zaposlenosti povečuje in je že tretje leto nad evropskim povprečjem, stopnja brezposelnosti se ohranja na ravni, ki je nižja od povprečja EU. V nekaterih elementih se povečuje tudi prilagodljivost trga dela. Slabosti, ki ostajajo izziv politik v prihodnje, so nizek delež najemnih stanovanj in slabša dosegljivost stanovanja za mlade, še vedno je nizka tudi vključenost starejših v vseživljenjsko učenje, del prebivalstva ni vključen v obvezno zdravstveno zavarovanje, mnogim staršem ni dostopen vrtec, potrebe po dolgotrajni oskrbi starejših oseb pa znatno presegajo možnosti za zagotovitev primernih storitev. Na trgu dela so ključni problemi še vedno nizka stopnja zaposlenosti starejših, ki poleg tega še narašča, visok delež dolgotrajno brezposelnih in povečevanje števila brezposelnih z visoko izobrazbo. Negativne posledice, posebno za oblikovanje družine, povzroča tudi starostna segregacija trga dela, ki večjo prožnost izkazuje le z visokim deležem začasnih zaposlitev mladih. Sistemi socialne zaščite so bili v preteklih letih v določeni meri prilagojeni demografskim spremembam, potrebam po zagotavljanju temeljne socialne varnosti ter potrebam trga dela in naraščajočim zahtevam po konkurenčnosti gospodarstva. Zaradi javnofinančnih problemov, ki jih že nakazujejo demografske spremembe, in zaradi sprememb v vzorcih družbenega organiziranja in življenja, ki povečujejo pomen novih ali netipičnih oblik zaposlitve predvsem pri nekaterih skupinah prebivalstva, je potrebno nadaljnje prilagajanje novim okoliščinam.

¹² Kazalnik Investicije v znanje kaže, da Slovenija za povprečjem EU najbolj zaostaja glede relativnega deleža naložb v programsko opremo v BDP.

Načelo trajnosti, ki je medgeneracijski in sonaravni cilj SRS, se ne uresničuje zadovoljivo in je problematično zlasti pri okolju. Pritiski na okolje se postopno zmanjšujejo, vendar prepočasi glede na gospodarski razvoj in cilje trajnostnega razvoja. Visoka energetska intenzivnost gospodarstva se glede na velik zaostanek za razvitimi gospodarstvi zmanjšuje prepočasi, posebno kritične so predelovalne dejavnosti, saj se je v letih 2003 in 2005 energetska intenzivnost gospodarstva celo povečala. Zelo problematičen je tudi razvoj v prometu, kjer se krepijo predvsem netrajnostne oblike mobilnosti. Raba obnovljivih virov energije je sicer relativno visoka, vendar se trendno ne povečuje. V kmetijstvu se pritiski na okolje zmanjšujejo, pri ravnanju z odpadki pa še ni večjih izboljšanj glede njihove snovne uporabe. V zadnjem obdobju so bili sicer sprejeti posamezni okoljski ukrepi, vendar na najbolj kritičnih področjih ukrepi politike za varstvo okolja ne sledijo hitremu gospodarskemu razvoju. V *demografskem razvoju* opazamo prelom na področju rodnosti, kjer se je upadanje ustavilo. Kljub temu, da je naravni prirast že vrsto let negativen, se zaradi naraščajočega pozitivnega selitvenega prirasta število prebivalcev še povečuje. Podaljšuje se tudi življenska doba, kar je pričakovano, skupaj z upadanjem števila rojstev pa povzroča nadaljnje staranje prebivalstva. S tem v ospredje vse bolj stopa potreba po ustreznih odzivih gospodarskih in socialnih politik. *Medregionalne razlike* v Sloveniji se povečujejo, v primerjavi z EU pa niso zelo visoke. Na področju *prostorskega razvoja* so pozitivni premiki v delovanju nepremičninskega trga, vendar obstaja še precej sistemskih ovir.

V zadnjih petih letih se je uravnoteženost razvoja Slovenije povečala, skladno s temeljno strateško usmeritvijo. Modelska analiza¹³ gibanja vrednosti kazalnikov razvoja nam, kljub številnim metodološkim omejitvam, omogoča vpogled v uravnoteženost doseganja razvojnih ciljev. V obdobju 2000 do 2005 je Slovenija hitro napredovala predvsem v gospodarskem razvoju, pri socialnem razvoju je uspela ohraniti dosežene rezultate, pri okoljskem razvoju, kjer so sicer metodološke omejitve analize največje, pa je bilo veliko nihanje rezultatov med posameznimi leti. Uresničen je bil osnovni cilj takrat veljavne razvojne strategije (Strategija gospodarskega razvoja Slovenije, 2001), in sicer zmanjšati razvojni zaostanek v gospodarstvu, ne da bi se ob tem poslabšali sicer ugodnejši rezultati na socialnem in okoljskem področju. Sedanja razvojna naloga je zato predvsem z oblikovanjem integriranih (trajnostnih) politik doseči usklajen napredek na vseh področjih razvoja, kar bo omogočilo želeno uvrstitev v gospodarsko razvitejši del EU ob hkratnem izboljšanju kakovosti življenja.

Slika 1: Uresničevanje posameznih prioritet Strategije razvoja Slovenije

Vir: Poročilo o razvoju 2007.

¹³ Prvič je bila metoda uporabljena v Poročilu o razvoju 2006 (<http://www.gov.si/umar/aprojekt/dr/drlst.php>).

Tabela 1: Analiza ključnih prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti

PREDNOSTI	POMANJKLJIVOSTI
<i>Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast</i>	<i>Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast</i>
• Relativno visoka in stabilna gospodarske rast • Stabilno makroekonomsko okolje • Izpolnjevanje maastichtskih meril • Cenovna stabilnost • Rast plač v makroekonomskih okvirih, • Gospodarska konkurenčnost ob izboljšani produktivnosti dela ter povečevanju tržnih deležev • Struktura investicij naložb v stroje in opremo oziroma vlaganj v tržne dejavnosti • Intenzivnejši razvoj storitev • Dobra geografska lega in umeščenost v transevropske prometne koridorje	• Strukturna neskladja s strukturi dodane vrednosti, zaposlenosti in izvozu, z visokim deležem delovno intenzivnih panog ter tehnološkim zaostajanjem podjetij • Nizka raven podjetniške aktivnosti • Dostopnost do virov financiranja • Nizka raven neposrednih tujih investicij • Preobremenjenost gospodarstva z administrativnimi ovirami • Počasno vzpostavljanje konkurence v večini mrežnih dejavnosti • Neizkoriščen potencial na področju poslovnih storitev • Nizek delež inovativnih podjetij • Premajhna vloga finančnega sektorja pri podpori podjetniškemu sektorju • Neustrezna prometna infrastruktura
<i>Učinkovita uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta</i>	<i>Učinkovita uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta</i>
• Postopna krepitev dejavnikov na znanju temelječe družbe • Visoki izdatki za izobraževanje • Izboljšanje izobrazbene strukture prebivalstva • Relativno velik delež poslovnega sektorja pri vlaganjih v raziskave in razvoj • Razširjena dostopnost do interneta	• Zaostajanje naložb v znanje, predvsem v raziskave in razvoj ter v IKT • Šibko sodelovanje ter nezadosten prenos znanja med javnim raziskovalnim sektorjem visokošolskim sektorjem in gospodarstvom • Mestoma zastarela oprema, neustrezni prostori in neustrezna prostorska razmestitev javnih raziskovalnih in visokošolskih institucij • Specifične slabosti visokega šolstva: - relativno nizki izdatki na študenta v terciarnem izobraževanju - neugodno razmerje med številom študentov in pedagoških kadrov - visok osip in predolg čas študija - zapostavljena funkcionalna znanja - nezadosten vpis na naravoslovne in tehnične študijske smeri • Nezadostno izkoriščanje inovacijskih potencialov za gospodarsko konkurenčnost n posledično nizek delež inovativnih podjetij
<i>Učinkovita in cenejša država</i>	<i>Učinkovita in cenejša država</i>
• Zniževanje deleža izdatkov sektorja države v BDP • Zmanjševanje sodnih zaostankov • Sistematičen pristop k povečevanju učinkovitosti javne uprave • Visok odstotek delodajalcev, ki pri zaposlovanju sodelujejo z Zavodom RS za zaposlovanje • Program modernizacije ZRSZ in nova doktrina dela z brezposelnimi in delodajalci • Uveden sistem osnovnih e-storitev preko spletne strani ZRSZ • Sposobnost NVO, da se inovativno in prožno odzivajo na spreminjajoče se potrebe prebivalstva	• Čezmerna davčna obremenitev na določenih področjih • Nadpovprečna obremenjenost dela in potrošnje, Nespodbudno institucionalno okolje za gospodarski razvoj in konkurenčnost • Nizka učinkovitost države • Velik lastniški delež in neposredne lastniške kontrole države v gospodarstvu • Kritično področje sodnih izvršb • Visoko število registrirano brezposelnih na enega svetovalca ZRSZ • Slaba povezava informacijskih sistemom oziroma baz podatkov institucij na trgu dela in centri za

Vzpostavljen sistem interoperabilnih nepremičninskih in prostorskih podatkovnih baz z integriranimi storitvami za uporabnike	socialno delo Slaba usposobljenost in nezadostna vključenost nevladnih organizacij v oblikovanje in izvajanje politik
Moderna socialna država in večja zaposlenost	Moderna socialna država in večja zaposlenost
- Ugodna stopnja zaposlenosti, ki je višja od EU25 in EU15 - Visoka stopnja zaposlenosti žensk - Prilagodljivost trga dela se povečuje - Socialni sistemi so pretežno prilagojeni in ne predstavljajo preveliko javnofinančno obremenitev - Sorazmerno nizek razkorak med plačami žensk in moških v primerjavi z drugimi državami v EU - Visoka vključenost mladih v izobraževanje, - Relativno visok življenjski standard - Dostopnost dobrin javnih služb se izboljšuje	- Strukturna brezposelnost zlasti starejših, prvih iskalcev zaposlitve, invalidov in drugih težje zaposljivih oseb ter oseb brez poklicne ali strokovne izobrazbe - Nizka vključenost invalidov v delo in programe usposabljanja - Neugodna izobrazbena struktura prebivalstva glede dosežene stopnje izobrazbe (pri starejših delavcih, nad 40 leti starosti), kar zmanjšuje njihove možnosti zaposlitve in mobilnost - Nezadostna dostopnost vseživljenjskega učenja, posebno oseb z nižjo izobrazbo - Šolnine za izredni študij imajo vpliv na neenakost - Neenakost bruto plač med spoloma - Relativno skromna funkcionalna pismenost
Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja	Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja
- Podaljševanje pričakovanega trajanja življenja - Zasnova mest po načelu policentričnega razvoja - Visoka biotska raznovrstnost in kulturna raznolikost - Velike možnosti za sonaravno kmetovanje in gospodarjenje z gozdovi ter pridelavo varne in kakovostne hrane - Narava in okolje kot kulturni vrednoti - Obilje vodnih virov - Slovenija je ena najbolj gozdnatih držav v EU - Naraščanje ekološke in integrirane pridelave - Izboljšanje kakovosti vodotokov	- Negativen naravni prirast - Nezadosten obseg komunalno opremljenih zemljišč za gradnjo - Ovire v delovanju nepremičninskega trga, slaba kakovost nepremičninskih evidenc - Nizka energetska učinkovitost - Poraba energije se povečuje - Naraščanje emisij toplogrednih plinov - Delež cestnega v blagovnem prometu se povečuje - Povečevanje deleža "umazanih" industrij v predelovalnih dejavnostih - Ogroženost in onesnaženost podzemnih voda na nekaterih območjih - Neizgrajeni ali slabi vodovodni sistemi brez rezervnih vodnih virov - Količine odpadkov naraščajo - Pomanjkanje sodobne komunalne infrastrukture na področju ravnanja z odpadki in odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda - Nadaljnje upadanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti - Premalo izkoriščeni kulturni in medijski potenciali - Nizka raven samooskrbe s hrano

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast	Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast
- Prevzem evra - Izboljšanje investicijske klime - Vodenje razvojne politike države, ki bo podpirala konkurenčnost podjetniškega sektorja - Reforma regulatornega okvira, ki bo prispevala k dinamiziranju gospodarstva - Izboljšanje delovanja trga kapitala in zagotavljanje	- Znižanje gospodarske rasti zaradi prehudih konkurenčnih pritiskov - Selitve gospodarskih panog v tretje države - Nepravočasno prestrukturiranje in ne povečanje prilagodljivosti strukture izdatkov države - Povečanje plač nad produktivnostjo - Stroškovna nekonkurenčnost

- virov financiranja za podjetnike • Pospešena internacionalizacija • Zmanjševanje razkoraka do struktur EU na področju deleža storitev v dodani vrednosti in zaposlenosti zlasti na znanju temelječih storitev • Naložbe v znanje, RRD, inoviranje in informacijsko tehnologijo	• Povečevanje dolga države • Zniževanje sredstev za izobraževanje • Neizkoriščanje lege države za prometne potencialne
<i>Učinkovita uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta</i>	<i>Učinkovita uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta</i>
• Povečanje inovacijskega potenciala za dvig konkurenčnosti gospodarstva • Povečanje naložb v dejavnike znanja in povečanje učinkovitosti teh naložb • Spodbude za sodelovanje med gospodarsko in raziskovalno sfero tako z intervencijo kot z regulacijo • Povečana odzivnost visokega šolstva na potrebe (lokalnega) okolja in zlasti gospodarstva • Izkoriščanje priložnosti mednarodnega povezovanja, posebno pri raziskavah in razvoju • Dvig kakovosti in funkcionalnosti izobraževanja ter vseživljenjsko učenje	• Neučinkovita uporaba sredstev za raziskave in razvoj z zmanjšano dinamiko investiranja • Nadaljnje zaostajanje na področju izdatkov za terciarno izobraževanje • Izobraževalni sistem, ki ni prilagojen potrebam gospodarstva • Izguba ključnih funkcij, z visoko dodano vrednostjo, slovenskih podjetij v okviru mednarodnih podjetniških mrež
<i>Učinkovita in cenejša država</i>	<i>Učinkovita in cenejša država</i>
• Uvajanje novih metod v upravljanje javnega sektorja • Načelo zasebnosti in vključevanje zasebne sfere za sodelovanje in učinkovitejše delovanje države • Prestrukturiranje javnih financ • Pospešeno izkoriščanje priložnosti, ki jih ponuja IKT na vseh področjih • Poenostavitev in poenotenje postopkov izvajanja programov in socialnih transferjev	• Ustavitve reforme regulatornega okvira za večjo učinkovitost javne uprave in pravosodnih organov • Zaostanki na pravosodnih organih so nevarnost za izvajanje načela pravne države • Zmanjševanje konkurenčnosti gospodarstva in storitev zaradi neučinkovitosti države • Prehitra in preobsežna reforma lahko vpliva na kakovost in preglednost storitev institucij na trgu dela
<i>Moderna socialna država in večja zaposlenost</i>	<i>Moderna socialna država in večja zaposlenost</i>
• Liberalizacija trgov po vstopu v EU in s tem povezana mobilnost delovne sile na trgu EU (zaposlovanje v tujini in vračanje z izkušnjami) • Ustvarjanje novih, kakovostnih delovnih mest z večanjem konkurenčnosti gospodarstva • Povečanje fleksibilnosti trga dela ob zagotavljanju povečane zaposljivosti • Vedno večja prilagodljivost trga delovne sile, ki bi jo dosegli z večjimi vlaganji v človeški kapital in uveljavljanjem koncepta vseživljenjskega učenja. • Zaposlovanje v fleksibilnih oblikah zaposlitve • Prenos znanj in sodelovanje z drugimi državami EU, • Široka socialna vključenost in boj proti diskriminaciji • Vpeljava sistemskih rešitev za vključevanje zasebnih izvajalcev in zasebnih sredstev • Dvig kakovosti sistema izobraževanja in usposabljanja, vključno s priznavanjem neformalnih znanj in kompetenc • Naraščanje bruto plač kot vira dohodkov. • Ustvarjanje novih delovnih mest v storitvenem sektorju	• Izguba delovnih mest zaradi stroškovne nekonkurenčnosti podjetij in globalizacije • Rast brez ustvarjanja delovnih mest • Visoka tveganje socialne izključenosti pri dolgotrajno brezposelnih • Nadaljevanje strukturnih neskladij na trgu dela zaradi nizke mobilnosti delovne sile na eni strani ter bega možganov, zlasti visoko kvalificiranih delavcev in strokovnjakov • Socialni / regionalni šoki na trgu dela zaradi nekonkurenčnosti podjetij, zlasti v delovno intenzivnih panogah • Razlike v dinamiki zaposlovanja moških in žensk • Zaostajanje kupne moči za povprečjem EU, • Počasno dvigovanje zadovoljstva z življenjem in zaupanje • Prepočasna reforma javnih služb s ciljev zagotavljanja večje dostopnosti • Nadaljevanje krize predelovalne industrije lahko pomeni slabšanje položaja žensk na trgu dela • Neaktivnost invalidov
<i>Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega</i>	<i>Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega</i>

<i>razvoja</i>	<i>razvoja</i>
• NATURA 2000 kot osnova za povečevanje blaginje prebivalcev • Uvajanje novih tehnologij z visoko dodano vrednostjo na osnovi prilagajanja ekološkimi standardom ter „zelenih“ spodbud • Usklajen razvoj gospodarstva in blaginje na osnovi učinkovite rabe prostora • Integracija okoljskih politik v sektorske politike in potrošniške vzorce • Zniževanje razlik med spoloma v trajanju življenja, • Zagotovitev boljših storitev za uporabnika • Zmanjšanje vplivov na okolje in izboljšanje kakovosti življenja • Zagotovitev poplavne varnosti urbanih območij • Povečanje obsega delovnih mest za visoko izobražene kadre na področju varstva okolja, kreativnih industrij in sodobnih medijev • Krepitev večnamenske funkcije kmetijstva	• Poslabševanje razmerja med delovno sposobnim in starim prebivalstvom ter nezadosten obseg kakovostne delovne sile • Neizpolnjevanje mednarodno sprejetih okoljskih standardov in obveznosti • Ogrožanje zdravja prebivalcev • Možnost razpada sistemov oskrbe odvajanja in čiščenja, sistemov ravnanja z odpadki in oskrbe s pitno vodo • Nekonkurenčnost gospodarstva, ki izhaja iz netrajnostne in neučinkovite uporabe virov • Neizpolnjevanje mednarodno sprejetih obveznosti s področja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije • Neizpolnjevanje mednarodno sprejetih obveznosti s področja varstva narave • Neatraktivno delovno okolje za razvoj kreativnih industrij

2.2.2 Razvojna uspešnost regij

Koncentracija gospodarskih dejavnosti in prebivalstva le na nekaterih območjih sta povzročila različne pogoje za življenje in delo (razlike v prostorski razporeditvi delovnih mest, stopnji brezposelnosti, v izobrazbeni strukturi prebivalstva), neustrezno prometno povezanost med regijami in neenakomerno dostopnost do družbene infrastrukture znotraj regij. Problemi so zlasti izraziti v strukturno zaostalih in gospodarsko-razvojno šibkih območjih s pretežno agrarno usmeritvijo, v območjih z demografskimi težavami, z nizkim dohodkom na prebivalca, v gospodarsko in socialno nestabilnih območjih. S članstvom Slovenije v EU so se tovrstni strukturni problemi jasno pokazali in na nekaterih območjih še poglobili.

V Sloveniji je zaznati močan proces razvojnega povezovanja občin. Z zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (2005) so ta dogajanja dobila nov sistemski okvir in dodaten zagon. Oblikovani so bili sveti razvojnih regij kot politična predstavniška telesa. V vseh 12 razvojnih regijah so bili sprejeti regionalni razvojni programi za obdobje 2007–2013 in njihovi izvedbeni načrti za prva tri leta izvajanja.

Na ravni kohezijskih regij (NUTS 2) se razvojni problemi koncentrirajo v kohezijski regiji vzhodna Slovenija, ki je po zadnjih razpoložljivih podatkih za leto 2004¹⁴ dosegala le 65,8 % povprečne ravni razvitosti EU-25, v nekoliko manjši meri pa so prisotni tudi v kohezijski regiji zahodna Slovenija, ki je v tem letu dosegala 95,1 % povprečne ravni razvitosti EU-25 (podrobneje v tabeli 24 v prilogi). Na ravni razvojnih regij (NUTS 3) prikazuje njihovo konkurenčnost indeks ustvarjalnosti¹⁵, ocenjen po metodologiji Richarda Floride¹⁶, ki ustvarjalnost regij ugotavlja s kazalniki talenta, tehnologije in tolerance. Po indeksu ustvarjalnosti izrazito pozitivno odstopa osrednjeslovenska regija, sledita gorenjska in obalno-

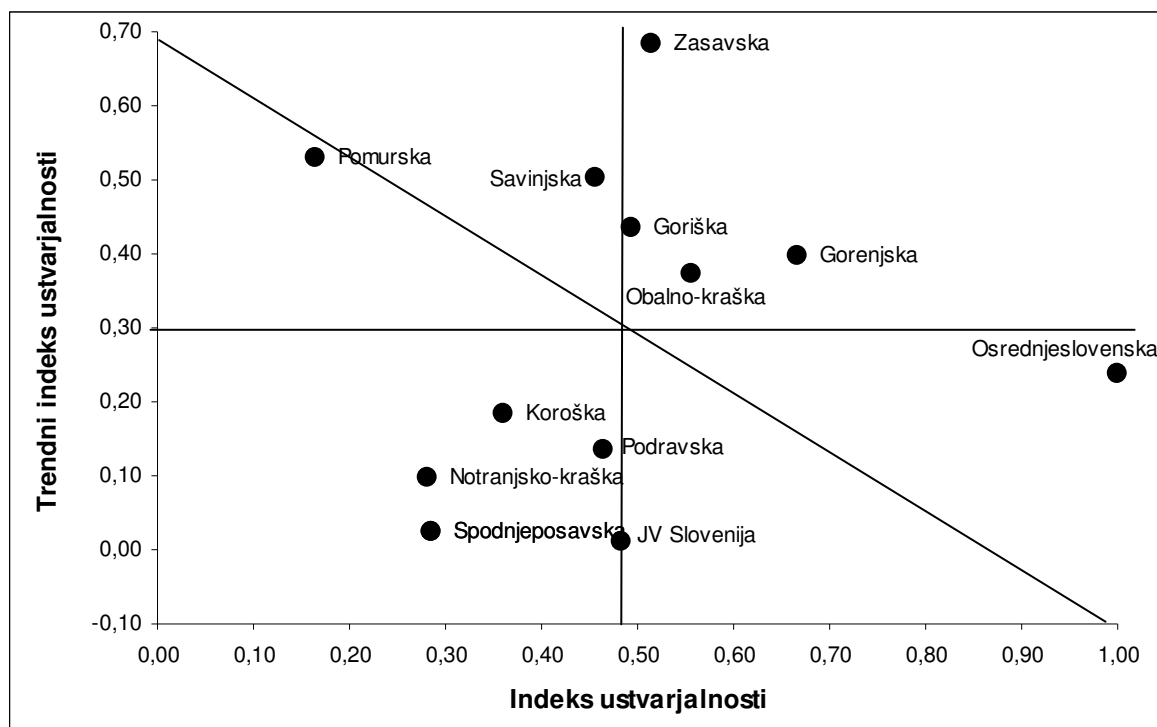
¹⁴ Pred revizijo 2007.

¹⁵ prof. dr. Janez Malačič s soavtorji: Študije o kazalcih ustvarjalnosti slovenskih regij, Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, Ljubljana, 2006. Z omenjeno raziskavo smo dobili empirično osnovo, ki dobro kaže potencial Slovenije in njenih regij za razvoj regionalnih inovacijskih sistemov.

¹⁶ Richard Florida: Vzpon ustvarjalnega razreda, prevod Stanko Blatnik, IPAK, Inštitut za simbolno analizo in razvoj informacijskih tehnologij, Velenje, 2005.

kraška regija. Preostale regije razvojno zaostajajo, najbolj pomurska, posavska, notranjsko-kraška in koroška regija.

Slika 2: Matrica razvoja za slovenske regije

Vir: Študija o kazalnikih ustvarjalnosti slovenskih regij, Ekonomska fakulteta v Ljubljani, 2007.

Če upoštevamo tudi trend indeksa ustvarjalnosti (t. i. matrica razvoja na sliki 2) vidimo, da zelo izrazitih regij voditeljic, ki bi imele visoko vrednost indeksa ustvarjalnosti in hkrati visoko vrednosti trendnega indeksa ustvarjalnosti, nimamo. Pogoju za t. i. voditelja še najbolj zadoščajo gorenjska, obalno-kraška in osrednjeslovenska regija. Strogo tehnično gledano spadata med voditelje tudi goriška in zasavska regija, vendar pa je njuna vrednost indeksa ustvarjalnosti zelo blizu povprečja. Skupaj s savinjsko regijo se zato uvrščata med t. i. prebijajoče se regije. Pomurska regija ima tako nizek indeks ustvarjalnosti, da se kljub zelo visoki vrednosti trendnega indeksa ustvarjalnosti ne uvršča med prebijajoče se regije, temveč med regije, ki zaostajajo. V skupino teh zadnjih spadajo tudi koroška regija, notranjsko-kraška in spodnje-posavska regija. Njihov indeks ustvarjalnosti je podpovprečen in ne kaže, da bi se v prihodnje to lahko hitro spremenilo, saj imajo podpovprečne tudi vrednosti trendnega indeksa ustvarjalnosti. Odločitev, kam bomo uvrstili podravsko regijo in regijo jugovzhodna Slovenija ni tako očitna. Njun indeks ustvarjalnosti je približno povprečen, medtem ko je njun trendni indeks ustvarjalnosti bistveno podpovprečen, zlasti za jugovzhodno Slovenijo. Tako bi lahko rekli, da gre za regiji, ki zaostajata in izgubljata tla pod nogami.

V letu 2007 (I-VI) je bila stopnja formalne zaposlenosti ali formalne delovne aktivnosti najvišja v notranjsko-kraški regiji, in sicer za 9,4 odstotne točke višja od najnižje v pomurski regiji, medtem ko je bila stopnja brezposelnosti najvišja v pomurski regiji (13,9 %) in več kot dvakrat višja od najnižje v gorenjski in goriški regiji (5,1 %). V vseh regijah je problem strukturna brezposelnost, ki je tudi pomemben vir socialne izključenosti. Delež zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo je nadpovprečen le v osrednjeslovenski in obalno-kraški regiji. V pozitivno smer z deležem študentov v generaciji močno odstopajo osrednjeslovenska, gorenjska, goriška regija in notranjsko-kraška regija, slabše pa je v pomurski in podravski

regiji. Težava je tudi v begu možganov. Stanje razvoja človeških virov prikazuje tabela 25 v prilogi.

Mesta in urbana območja so motorji gospodarskega in družbenega razvoja. Predstavljajo glavni potencial za ustvarjanje gospodarske rasti in večanje zaposlenosti saj se v njih koncentrira večina delovnih mest, podjetij, visokošolskih institucij in inovacij. Za Slovenijo je značilna zmerna urbanizacijska stopnja, okoli 65 %. Slovenska mesta so se oblikovala predvsem v obdobju pospešene industrializacije in deagrariacije. Kasneje je vplivala na poselitveni vzorec ekspanzija gradnje novih družinskih hiš, posledica je bilo širjenje suburbanih območij. Zaradi prodora mestnega načina življenja in razvoja nekmetijskih dejavnosti se je spreminjalo podeželje, v zadnjem desetletju pa vpliva na poselitvene trende tudi gradnja avtocest in zgoščanje poselitve v obmestnih naseljih, ob istočasnem praznjenju mestnih središč. Dolgotrajni trend preseljevanja ljudi s hribovitih na nižinska območja, preseljevanje mladih družin na obrobja mest in težnja po opuščanju kmetijske dejavnosti se ne zmanjšuje, kar bo vplivalo tudi na zmanjšanje biotske raznovrstnosti. Podatki kažejo, da je kmetijski sektor pri varovanju najboljših kmetijskih zemljišč neuspešen (zaraščanje in pozidava). Staranje in stagnacija števila prebivalstva sta in bosta tudi v bodoče strukturna slabost na dveh tretjinah slovenskega ozemlja. Predvidoma bo število prebivalcev ob večjih mestih in v obmestnih naseljih naraščalo, po optimističnih ocenah celo do +0,5 %, kar pa bo negativno vplivalo na ostali prostor, kjer bo število prebivalcev upadalo.

Mestne strukture se, zaradi širjenja obmestij ter povezovanja in delitve funkcij, pospešeno oblikujejo v širša mestna območja – mestne regije. Zaradi prostorskega razraščanja mest, dopolnjevanja funkcij v omrežju naselij v širšem zaledju velikega mesta, obsežnih vsakodnevnih delovnih migracij, nastajajo urbane aglomeracije okoli Ljubljane (predvsem v smeri proti Domžalam in Kamniku, Vrhniki, Škofji Loki in Kranju ter proti Grosuplju), ob obali (Koper, Izola, Piran, Lucija), okoli Maribora, na Koroškem Ravne na Koroškem in Prevalje, v Savinjski dolini okoli Celja in Velenja in na Primorskem okoli Nove Gorice. Urbane aglomeracije pa nastajajo tudi na Dravskem in Krško brežiškem polju. V mestih in večjih urbanih naseljih, ki predstavljajo približno 2 % vseh naselij, je skoncentrirana več kot polovica delovnih mest in raznovrstnih storitvenih in oskrbnih dejavnosti. Sorazmerno majhna mesta, ki so glavna značilnost slovenske poselitve, pa v primerjavi z velikimi urbanih središči v Evropi, ostajajo nekonkurenčna. Njihova majhnost je po drugi strani lahko tudi njihova prednost, pod pogojem, da se bodo medsebojno povezala in se razvila kot kakovosten prostor za bivanje in delo.

Podeželje

Slovenija se uvršča v krog držav članic EU z nadpovprečnim deležem podeželskih območij. Po merilih OECD se v podeželska območja uvršča 67 odstotkov vseh občin (NUTS 5) oziroma 77 odstotkov celotnega ozemlja, v podeželskih občinah pa živi 41 odstotkov vsega prebivalstva (popis prebivalstva 2002). Na ravni NUTS 3 se kar enajst od dvanajstih statističnih regij uvršča v podeželske, pri čemer je pet regij pretežno podeželskih, šest pa značilno podeželskih.

Proces urbanizacije v veliki meri vpliva na razvoj podeželja in njegovo vitalnost. To se kaže v pospešeni urbanizaciji podeželskih območij v bližini mest, ki so dobro infrastrukturno opremljena ob enem pa nudijo kakovostno življenjsko okolje v stiku z naravo, na drugi strani pa se manj urbanizirana območja zaradi slabe dostopnosti in spremenjenih družbeno-gospodarskih razmer praznijo in zaraščajo. Zanje je značilen velik delež dnevnih migracij in izseljevanje, slaba izobrazbena struktura prebivalstva ter zmanjševanje vloge kmetijstva in

gozdarstva. Posledice družbeno-gospodarskih razmer se kažejo tudi v spremenjeni podobi podeželja ter njegovih kulturnih in simbolnih vrednosti, zlasti v intenzivni preobrazbi naselij in kulturne krajine, za katero je značilno opuščanje ali manjšanje intenzivnosti kmetijske rabe prostora, vračanje narave in s tem povečevanje deleža gozda ter vizualno zapiranje prostora.

Pridelava varne in kakovostne hrane je neposredno odvisna od kmetijske zemlje zato je potrebno ohraniti ta proizvodni potencial slovenskega kmetijstva. Podeželje v zavesti urbanega prebivalstva pomeni sožitje med naravo in človekom, ki se zrcali v uravnoteženih razmerjih med gozdnimi, kmetijskimi površinami in poselitvijo, ohranjeno naravo in kulturno dediščino. Zaradi tega je podeželski prostor, zlasti krajinsko zanimiva območja, privlačen za rekreacijo in turizem. Kmetijstvo je na teh območjih, poleg gozda, pomemben oblikovalec krajine, predvsem pa pomembno s stališča dolgoročnega zagotavljanja preskrbe s kakovostno hrano, zato ga je treba v tej smeri spodbujati. Hkrati pa je potrebno dejavnost diverzificirati v smeri dodatnih ponudb s katerimi se izboljšuje dohodkovni položaj prebivalstva ter prispeva k turistični in rekreacijski »infrastrukturi« podeželja.

Pri doseganju trajnostnega razvoja podeželja je treba zagotoviti primerno raven ohranjanja varstva narave in obsega kmetijskih zemljišč za pridelavo hrane. Kot primer navajamo pomen varstva območij Natura 2000, ki pokrivajo kar 35,5 % ozemlja Slovenije ter pomen kmetijske rabe prostora in v tem sklopu velik delež podeželja, ob upoštevanju naslednjih ciljev:

- ohranitev oziroma doseganje ugodnega stanja ogroženih vrst in habitatnih tipov,
- ohranitev oziroma doseganje ugodnega stanja (obsega in kakovosti) habitatov vrst in habitatnih tipov, za katere so opredeljena območja, pomembna za ohranitev biotske raznovrstnosti (ekološko pomembnih območij, območij Natura 2000, »ramsarskih« lokalitet),
- učinkovito in usklajeno ohranjanje narave v zavarovanih območjih z upravljavskimi načrti in drugimi ukrepi,
- dvig standarda vseh ravnanj z živalmi prostoživečih vrst,
- zagotovitev trajnostne rabe sestavin biotske raznovrstnosti ter sonaravno poseganje v naravo,
- ohranjanje in izboljšanje proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč za zagotavljanje prehranske varnosti,
- načrtovanje takšnega ravnanja in upravljanja s kmetijskimi zemljišči, ki omogočata razvoj kmetijskih gospodarstev in upoštevatata trajnostni, večnamenski in celostni razvoj podeželja ter ohranjata njegovo poseljenost,
- varovanje kmetijskih zemljišč.

Tabela 2: Analiza ključnih prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti

PREDNOSTI	POMANJKLJIVOSTI
• Prebivalstvo ima močan občutek regionalne pripadnosti • Ni pretirano nerazvitih območij – vsa imajo možnosti ali priložnosti za razvoj • Izkušnje s spodbujanjem policentričnega razvoja • Vezi med prebivalstvom so pretežno regionalne (lokalne), kar omogoča nastajanje sinergij z usklajenim delovanjem • Izvajanje regionalnega razvojnega načrtovanja od spodaj navzgor, kar regijam omogoča, da svoje programe vključujejo v nacionalni okvir	• Koncentracija in centralizacija gospodarskih aktivnosti le v nekaterih delih Slovenije. Razvojno zaostajanje kohezijske vzhodnoslovenske regije, posebno po socialno-gospodarskih kazalcih • Neustrezna prometna povezanost regij in neenakomerna dostopnost do javne infrastrukture • Nerazvita javna infrastruktura in storitveni sektor v manj razvitih in obrobni regijah • Razlike v stopnji brezposelnosti med posameznimi regijami • Podjetniška kultura v Sloveniji je v splošnem slabo

Raznovrstnost podeželskih območij, privlačno podeželje, raznovrstne podeželske značilnosti	razvita. To zlasti velja za manj razvite, obrobne regije - Nizka zastopanost študentov iz manj razvitih regij v visokošolskem izobraževanju - Neizkoriščanje razvojnega potenciala, ki ga nudi ohranjena narava - Kulturni dogodki, ustvarjalnost in izobraževanje se čedalje bolj koncentrirajo v urbanih območjih
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
- Specializacija regij na podlagi naravnih in ustvarjenih danosti, kot dobra osnova za izboljšanje konkurenčnosti v regijah, oblikovanje grozdov in skupnega prodora na tuje trge - Povečan dotok tujih naložb, zlasti v manj razvita območja - Trdnjše gospodarsko in splošno sodelovanje s sosednjimi regijami - Regionalne institucionalne strukture, ki so učinkovite in povezane s svojim socialnim in gospodarskim okoljem - Policentrični razvoj, ki temelji na konceptu funkcionalnih regij - Razvoj metropolitanskih območij skozi skupen razvoj komplementarnih dejavnosti urbanih območij in podeželja ter razvoj učinkovitega regionalnega sistema javnega potniškega prometa	- Asimetričen vpliv pristopa k EU (različne konkurenčne zmogljivosti in gospodarske strukture v regijah) - Neugodni populacijski trendi za manj razvite regije - Nedoseganje kritične razvojne mase v urbani mreži Slovenije - Usmerjanje investicij zgolj v območja z največjim donosom, kar lahko prispeva k povečanju regionalnih razlik v razvitosti in posledično k ohranjanju razlik v stopnji brezposelnosti - Opuščanje kmetijske pridelave vodi v manjše število podeželskega prebivalstva in slabši videz kulturne pokrajine ter zmanjšanje biotske pestrosti - Nadaljevanje razvrednotenja mestnih središč zaradi upadanja dostopnosti in ravni storitev (manjša kakovost bivanja), selitev gospodarskih in storitvenih dejavnosti v predmestja

2.2.3 Teritorialno sodelovanje

Slovenija je izrazito obmejna država, saj se po stopnji obmejnosti (nad 75 %, merjeno v deležu obmejnih območij glede na celotno površino države) uvršča v sam evropski vrh. Zaradi tega dejstva in ker so državne meje Slovenije večinoma mlade po nastanku, je prebivalstvo tudi v veliki meri navezano na sosednje regije onstran državne meje, kar se kaže predvsem v nakupih, pristočasnih dejavnostih oziroma v neposrednem sodelovanju prebivalstva ob meji.

Razlike v stopnji razvitosti držav in regij NUTS-2 ravni v radiju 500 km okoli geometričnega središča Slovenije, merjene v BDP na prebivalca, so zelo očitne. Severno in zahodno od Slovenije so regije, ki spadajo med najrazvitejše v EU, kot so nekatere severnoitalijanske regije, bavarske regije ter Solnograška regija in Dunaj. Nekoliko manj, vendar še vedno nadpovprečno razvitost EU-25 dosegajo sosednje dežele Furlanija - Julijska krajina, Koroška in Štajerska. Na drugi strani pa Slovenija proti vzhodu in jugu meji na bistveno manj razvite madžarske regije in hrvaške regije oziroma države Zahodnega Balkana. Podobno je tudi stanje glede zaposlenosti prebivalstva in konkurenčnosti regij znotraj omenjenega prostora, pri čemer je položaj Slovenije po omenjenih kazalnikih celo nekoliko ugodnejši. Prednost geografskega položaja Slovenije je bližina hitro razvijajočih se evropskih regij, ki imajo vlogo generatorjev razvoja. Zaradi svojega geopolitičnega položaja in poznavanja ter razumevanja razmer na zahodnem Balkanu lahko Slovenija veliko prispeva v procesih demokratizacije in gospodarskega prestrukturiranja tega območja. Slovenija je tudi križišče pomembnih evropskih poti (v Sloveniji se stikata 5. in 10. trans-evropski prometni koridor).

Slovenija je v procese transnacionalnega, medregionalnega in čezmejnega sodelovanja intenzivno vključena že več kakor dve desetletji. Je ena od ustanovnih članic leta 1978

ustanovljene Delovne skupnosti Alpe-Jadran, povezave, ki je pomembno prispevala k blažitvi negativnih učinkov blokvske delitve Evrope. Čezmejno razvojno sodelovanje je za Slovenijo posebnega strateškega pomena tudi zaradi razvojnih interesov narodnih manjšin na obeh straneh meje. Na podlagi Uredbe EU (št. 1082/2006) o Evropskih združenjih za teritorialno sodelovanje potekajo aktivnosti za preoblikovanje Delovne skupnosti Alpe-Jadran v evroregijo s sedežem v Sloveniji, s katero bi okrepili teritorialno sodelovanje in omogočili Sloveniji uveljavitev vodilne razvojne vloge, ki jo ima kot naravno geografsko središče območja Alpe-Jadran-Panonska nižina.

Tabela 3: Analiza ključnih prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti

PREDNOSTI	POMANJKLJIVOSTI
<u>Vsebinske:</u> • Zelo atraktivno življenjsko okolje, ki ga ustvarja različnost naravnih, kulturnih, zgodovinskih virov • Dokončen padec fizičnih meja z državami EU • Velik delež slovenskega obmejnega območja je zaščiten in sodi v omrežje Natura 2000 • Kulturna, jezikovna raznolikost • Bližina evropskih centrov in povezav • Obstoje visokošolskih središč v obmejnem območju • Obstoje institucij podpornega okolja • Centralna lokacija za oblikovanje evroregije • Pripravljenost in potreba po čezmejnem, medregionalnem in transnacionalnem sodelovanju • Bogatost termalne in mineralne vode in drugih naravnih virov za razvoj skupnih turističnih destinacij • Potenciali za razvoj alternativnih virov energije <u>Administrativno-upravljaljske:</u> • Izkušnje slovenskih partnerjev s sodelovanjem v projektih teritorialnega sodelovanja ter izkušnje pri prevzemu vloge »vodilnega partnerja« • Upravičeno območje sodelovanja v programih transnacionalnega in medregionalnega sodelovanja ter mrežnih programov zajema ozemlje celotne Slovenije • Znanja in izkušnje dosedanjih upravljaljskih struktur • Načelo skupnega upravljanja programov in ene finančne alokacije sredstev (že uporabljeno v obdobju 2000–2006 za programe transnacionalnega in medregionalnega sodelovanja ter mrežne programe) • Zagotavljanje lastne udeležbe v okviru postavk državnega proračuna	<u>Vsebinske:</u> • Trendi odseljevanja v urbane centre • Staranje prebivalstva • Beg možganov v urbana središča • Slaba dostopnost v nekaterih obmejnih predelih Slovenije • Manjka prometna mreža navezana na glavne koridorje EU (lokalna in sekundarna prometna infrastruktura je slabo razvita) • Premajhno sodelovanje med izobraževalnimi, razvojnimi institucijami in podjetji • Naravne ovire na Krasu in v goratem območju • Znanje, inovacije in podjetništvo skoncentrirano na nekaj urbanih centrov v obmejnem območju (Kranj, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Koper, Novo mesto ...) <u>Administrativno-upravljaljske:</u> • Komunikacijske in pravne ovire (jezik, različni pravni okviri) • Različne administrativne strukture in proceduralni postopki v sodelujočih državah • Neuravnoteženost sredstev za čezmejno sodelovanje na obeh straneh meje • Glede na zahtevnost priprave projektov je za transnacionalno in medregionalno sodelovanje ter mrežne programe namenjenih premalo sredstev • Premajhno vključevanje predstavnikov struktur programa in odgovornih administracij pri določanju strateških usmeritev in aktivnosti na ravni programov • Pomanjkanje jasno določenih nacionalnih interesov Slovenije v okviru teritorialnega sodelovanja • Ni sinergije med različnimi programi (čezmejno, transnacionalno, medregionalno, raziskovalno sodelovanje...)
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<u>Vsebinske:</u> • Strateški geopolitični položaj Slovenije • Sodelovanje med mesti v obmejnem prostoru ali njihovo povezovanje v urbana omrežja na transnacionalni ravni lahko okrepi njihovo konkurenčnost in privlačnost v regiji in v Evropi • Obstajajo potenciali za povečanje diverzifikacije	<u>Vsebinske:</u> • Pasivnost ali slaba usposobljenost za sodelovanje naših obmejnih mest lahko prispeva k povečanju vpliva tujih središč v čezmejnem prostoru • Naravne ovire na Krasu in v goratem območju • S schengensko mejo je prehajanje na Hrvaško oteženo

marketinških proizvodov (v turizmu, kulturi, obrt, storitve in ruralna območja) v čezmejnih območjih • Obstaja potencial termalnih in mineralnih virov za razvoj skupnih turističnih destinacij • Bogatost termalne in mineralne vode in drugih naravnih virov • Nove podjetniške iniciative • Skupno članstvo Slovenije in Hrvaške bo prineslo nove možnosti sodelovanja • Skupni vodni viri – Mura, Drava, Sava ... • Skupni geografski prostor – možnost čezmejnih zavarovanih območij • Možnost poglobljene analize in obravnave v različnih okoljih in na različnih ravneh, harmonizacije pristopov, podatkov in kazalnikov, iskanje novih (inovativnih!) rešitev ... <u>Administrativno-upravljske:</u> • Načelo vodilnega partnerja in ene finančne alokacije v teritorialnih programih bo omogočil enakovredno partnerstvo • Primeren in učinkovit instrument za udejanjanje že sprejetih dogovorov v sodelovanju na širši ravni (različne konvencije), v okviru EU direktiv ali v okviru medregionalnih institucionalnih sodelovanj	• Kulturna asimilacije narodnostnih manjšin <u>Administrativno-upravljske:</u> • Majhna sredstva Slovenije za teritorialno sodelovanje onemogočajo enakovredno partnerstvo • Neusklajenosti med relevantnimi akterji odgovornimi za posamezne vidike upravljanja programov • Pomanjkanje pogojev za pripravo strateških projektov ne glede na administrativne meje in raven sodelovanja • Močan politični vpliv v sosednjih državah pri podpori projektom čezmejnega sodelovanja
---	--

3 Cilji in razvojno-investicijske prioritete DRP

3.1 Cilji DRP

Z izvedbo DRP se bo investiralo v razvoj Slovenije. Iz državnega proračuna, proračuna EU, občinskih proračunov ter zasebnih in drugih virov bo povečan kapital in njegova učinkovitost ter s tem zagotovljena dolgoročna konkurenčnost ter obstanek na trgu. V tem smislu sta **cilja DRP:**

1. **povečati gospodarski, okoljski in družbeni kapital,**
2. **povečati učinkovitost v smislu konkurenčnosti gospodarstva, kakovosti življenja in trajnostne rabe naravnih virov.**

Pri DRP ne gre le za investicije v finančni ali fizični kapital v gospodarskem smislu, ampak tudi za vlaganja v okoljski in družbeni kapital. Slednji vključuje kategorije človeškega kapitala, socialnega kapitala in kulturnega kapitala. Tudi pri konkurenčnosti ne gre le za gospodarsko konkurenčnost na globalnem trgu ampak tudi za učinkovitost v smislu kakovosti življenja in trajnostne rabe naravnih virov.

DRP nadaljuje in hkrati nadgrajuje investicijske napore iz programskega obdobja 2004-2006. Razvojno-investicijske prioritete DRP so strukturirane enako kot razvojne prioritete SRS s tem, da DRP v prvi prioriteti dodatno vključuje infrastrukturo, v peti pa predvsem razvoj podeželja in ribištva ter izboljšanje življenja v urbanih in podeželskih območjih. Navedeno je posledica upoštevanja prioritet EU.

Prva razvojno-investicijska prioriteta Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast bo prispevala k izpolnjevanju gospodarskih ciljev lizbonske strategije. Prioriteta je namenjena spodbujanju podjetništva in vlaganju v človeške vire v podjetjih z namenom povečanja konkurenčne sposobnosti in inovativnosti podjetij. Ob tem pa stremi k spodbujanju vlaganj tako tujih podjetij v Sloveniji kot tudi vlaganj slovenskih podjetij v tujini. Prioriteta je usmerjena tudi v vzpostavitev učinkovite prometne, informacijske in komunikacijske infrastrukture.

Cilj prve razvojno-investicijske prioritete je spodbujanje podjetništva, povečanje inovativnosti, obsega domačih in tujih naložb v gospodarstvu in prometni, informacijski in komunikacijski infrastrukturi, vključno z razvojem človeških virov v podjetjih ter spodbujanje internacionalizacije slovenskih podjetij za povečanje konkurenčnosti.

Uresničevanje **druge razvojno-investicijske prioritete Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta** bo prispevalo k večjemu povezovanju gospodarstva z visokošolskimi in raziskovalnimi institucijami in k spodbujanju razvoja terciarnega znanja za večjo konkurenčnost gospodarstva, predvsem s povečano stopnjo inovativnosti in torej povečanim deležem inovativnih proizvodov in storitev, z ustvarjanjem novih zahtevnih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo ter povečevanjem produktivnosti zaposlenih. V to prioriteto se uvršča tudi infrastruktura za znanost.

Cilj druge razvojno-investicijske prioritete je povečati podporo terciarnega izobraževanja in raziskovalno-razvojne dejavnosti potrebam gospodarstva ter trga dela za globalno konkurenčnost podjetij, proizvodov, storitev in oseb.

V **tretjo razvojno-investicijsko prioriteto Učinkovita in cenejša država** sodi učinkovita in uspešna javna uprava, s katero bomo izboljšali kakovost storitev države, kar vključuje tudi vzpostavitev javno-zasebnih partnerstev, reformo institucij na trgu dela, spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga, spodbujanje razvoja lokalne razvojne pobude in povezovanja v okviru regionalnih razvojnih institucij. Prioriteta je tudi zagotovitev boljšega delovanja pravosodnega sistema.

Cilj tretje razvojno-investicijske prioritete je zvišati kakovost in učinkovitost storitev države in znižati javne izdatke z izločitvijo storitev, ki se lahko zagotavljajo na trgu, iz proračunov.

Četrta razvojno-investicijska prioriteta Moderna socialna država in večja zaposlenost se nanaša na razvoj izobraževalnega sistema, izboljševanje zaposljivosti posameznikov, preprečevanje socialne izključenosti in krepitev aktivnih politik trga dela, s čimer bi povečali možnosti zaposlovanja ogroženih družbenih skupin (starejši, ženske, mladi, invalidi in drugi). Ta prioriteta se nanaša tudi na preseganje strukturnih neskladij pri zaposlovanju s poklicno in geografsko mobilnostjo, razvoj socialnega podjetništva, izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva, zmanjšanje stanovanjskih problemov ter zmanjšanje izključenosti ranljivih družbenih skupin.

Cilj četrte razvojno-investicijske prioritete je doseči družbo polne zaposlenosti in preprečiti revščino ter posledično socialno izključenost z izobraževanjem, izboljšanjem prožnosti trga dela in z zagotavljanjem varne zaposlitve.

Peta razvojno-investicijska prioriteta Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja je namenjena spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, razvoja podeželja in ribištva, krepitvi prehranske varnosti ter izboljšanju kakovosti življenja v urbanih in podeželskih območjih. Prednostni so tudi programi spodbujanja obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije. Prioriteta vsebuje izboljšanje gospodarjenja s prostorom in nepremičninami ter zagotavljanje pogojev za izboljšano delovanje trga z nepremičninami. Vključuje boljše upravljanje z okoljem in vzpostavitev učinkovite okoljske infrastrukture. Prioriteta je tudi spodbujanje razvoja nacionalne identitete, kulture in kulturne dediščine ter programov športa in športne infrastrukture. Med prednostna področja se uvrščajo tudi programi za varovanje zdravja, ki so integrirani v sektorske politike, zmanjševanja regionalnih razlik v zdravju in spodbujanja zdravih vedenjskih vzorcev.

Cilji pete razvojno-investicijske prioritete je zagotoviti visoko kakovost življenja, ki temelji na razvoju kulture in nacionalne identitete, skladnejšem razvoju regij, varnosti, gospodarjenju s prostorom in trajnostni mobilnosti ter izboljšani kakovosti okolja in ustrezni komunalni infrastrukturi.

3.2 Pričakovani učinki DRP

Izvajanje DRP bo prispevalo k uresničevanju makroekonomskega in investicijskega scenarija, ki sta predstavljena v Poglavju 4. Načrtovane javne investicije in razvojni programi DRP omogočajo izvajanje Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih do leta 2023 v programskem obdobju do leta 2013 in realizacijo ključnih regionalnih projektov iz izvedbenih načrtov regionalnih razvojnih programov. Učinki bodo vidni na mnogih področjih kvalitete življenja in uspešnosti gospodarjenja.

Z aktivnostmi v okviru prve razvojno-investicijske prioritete DRP se želi doseči povečanje konkurenčnosti gospodarstva s spodbujanjem inovativnosti, gradnjo gospodarske razvojne infrastrukture, vlaganji v turizem, spodbujanjem domačih in tujih naložb v gospodarstvo, podjetništva in internacionalizacije podjetij. V funkciji povečanja dolgoročne konkurenčnosti bodo tudi vlaganja v prometno infrastrukturo.

Z dograditvijo gospodarske razvojne infrastrukture bo vzpostavljena mreža nosilnih regionalnih razvojnih središč, ki bodo zagotavljala celovito in vrhunsko gospodarsko, raziskovalno, izobraževalno, informacijsko in logistično infrastrukturo. Posamezna središča se bodo specializirala skladno s primerjalnimi prednostmi širšega območja.

Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov v okviru turističnih destinacij bo dopolnilo razvojno paradigmo regij na podeželju in v mestih. Zagotovilo bo usklajenost na ravni organizacije, investicij in drugih razvojnih aktivnosti, brez katere v Sloveniji sicer ni mogoče doseči kritične mase. Aktivnosti bodo izvedene v sozvočju z zasebnim sektorjem in večjim povezovanjem javnega sektorja z zasebnim in nevladnim. Glede na primanjkljaj nočitvenih

zmogljivosti bo del sredstev še naprej namenjen za sofinanciranje nastanitvenih zmogljivosti, pri čemer bo poudarek na projektih malih in srednjih podjetij ter v povezavi z objekti kulturne dediščine.

Programi spodbujanja internacionalizacije v gospodarstvu bodo spodbudili konkurenčnost in prispevali k oblikovanju odprte družbe. Aktivnosti slovenskih podjetij v državah v razvoju bodo podprte s programi razvojne pomoči. S članstvom v EU se je Slovenija zavezala, da bo povečala sredstva za razvojno pomoč na 0,17 % bruto nacionalnega dohodka do leta 2010 in na 0,33 % do leta 2015. Geografske prioritete bodo države zahodnega Balkana, vzhodne Evrope, Kavkaza in osrednje Azije in Afrike.

Z dograditvijo avtocest bodo odpravljena ozka grla v cestnem prometu, povečala se bo pretočnost in varnost prometa ter izboljšale povezave znotraj Slovenije ter z evropskim prostorom. Pri cestni infrastrukturi bo prednost dana t.i. razvojnim osem, med njimi zlasti tretji in četrti razvojni osi, ki bosta omogočili razvojno integracijo šibkejših in obmejnih regij Koroške, jugovzhodne Slovenije (Bele krajine in Dolenjske) in Goriške (Posočje) z območjem osrednje Slovenije ter zagotovil njihovo primerno dostopnost in povezanost z mednarodnimi tokovi. Posodobitev oziroma dograditev slovenskega železniškega omrežja bo osnova za izboljšanje prevoznih storitev in zagotovitev zadostnih zmogljivosti za bodoče prometne potrebe. Vzpostavljeni bodo pogoji za postopno preusmeritev prometa na železniško infrastrukturo, kakor tudi za večjo mobilnost z uporabo železniških storitev. Izvajanje sodobnega intermodalnega prometa bo ob povečanem obsegu tovarnega pretovora omogočeno tudi z gradnjo operativnih obal v pristanišču Koper, ki ima poseben razvojni pomen tudi za države osrednjega dela EU, saj gre za pomembno stično točko med pomorskimi avtocestami jadransko-jonskega in prometnimi potmi V. koridorja v okviru omrežja TEN-T. Povečevanje zahtev po boljši in hitrejši komunikacijski opreми in storitvah bo vzvod za razvoj IKT-industrije, zlasti industrije digitalnih vsebin, ki naj bi tudi v Sloveniji ustvarila številna nova delovna mesta, vplivala na povečanje konkurenčnosti celotnega gospodarstva in razvoj informacijske družbe.

V okviru druge razvojno-investicijske prioritete DRP se želi doseči prilagoditev področja raziskav in razvoja potrebam širše družbe in gospodarstva za doseganje globalne konkurenčnosti. Razvoj na ključnih tehnoloških in znanstveno-raziskovalnih področjih odpira možnosti za raziskovalno-inovacijski preboj gospodarstva s ciljno usmerjenimi vlaganji. Povečanje prenosa znanja med institucijami znanja in podjetij ter med samimi podjetji bo doseženo zlasti z vpetostjo vrhunskih kadrov v skupne raziskovalne projekte, interdisciplinarnostjo in razvojem centrov odličnosti – vse to tudi preko nacionalnih meja. Krepitev institucij znanja skladno s potrebami gospodarstva bo vključevala naložbe v javno visokošolsko in raziskovalno infrastrukturo nacionalnega pomena, t. j. v infrastrukturo organizacij, kot so visokošolske institucije, javni raziskovalni zavodi, institucije za promocijo in popularizacijo znanosti in drugi javni zavodi, ki delujejo na področjih, povezanih s potrebami gospodarstva in drugimi prednostnimi področji razvoja. Vse večja ovira je tudi dejstvo, da so te institucije prostorsko razpršene, številne lokacije pa za širjenje dejavnosti premajhne, okoljsko neustrezne in prometno nedostopne. Z naložbami v strnjene lokacije bomo prišli do ustrezne koncentracije visokošolske, raziskovalne in razvojne infrastrukture v regionalnih gospodarskih središčih, ki bo v navezavi s posredniki in drugimi subjekti

podpornega okolja pomembno okrepila mrežo razvojnih institucij v Sloveniji in njihovo podporo gospodarstvu.

V okviru *tretje razvojno-investicijske prioritete DRP* se želi doseči zvišanje kakovosti in učinkovitosti storitev države in znižati javne izdatke z izločitvijo storitev, ki se lahko zagotavljajo na trgu, iz proračunov. Institucionalna in administrativna usposobljenost bosta pripomogli k povečevanju produktivnosti v gospodarstvu prek učinkovitejših javnih storitev (hitrejši postopki, izboljšana storitev) ter boljšega oblikovanja in izvajanja politik.

Ne glede na dolgo tradicijo interesnega združevanja in samoorganiziranja ljudi potencial nevladnega sektorja še zdaleč ni v celoti izkoriščen. Aktivnosti bodo usmerjene k zagotavljanju podpore socialnemu partnerstvu in nevladnemu sektorju s ciljem povečanja njihove usposobljenosti za vključevanje v pripravo, spremljanje ter izvajanje politik ter programov oziroma projektov, zlasti na področjih, kjer lahko nevladni sektor odigra ključno mobilizacijsko in razvojno vlogo. Projekti za krepitev civilnega in socialnega dialoga bodo prispevali tudi k večji kakovosti in učinkovitosti javne uprave in ozaveščanju široke javnosti o vlogi in pomenu nevladnega sektorja in socialnega dialoga v družbi.

V okviru *četrte razvojno-investicijske prioritete DRP* se želi doseči fleksibilnejši trg dela ob zagotavljanju varnosti zaposlitve ter zmanjšanje socialne izključenosti in materialne ogroženosti. S spodbujanjem podjetništva in prilagodljivosti bo izboljšana povezanost med raziskovalno sfero in gospodarstvom. Delež najbolj izobraženega, strokovnega in razvojnega kadra v gospodarski sferi se bo povečal z vključevanjem v izobraževanje, usposabljanje in druge oblike vseživljenjskega učenja zaposlenih. Boljša zaposljivost in mobilnost ter razvoj kadrov bodo prispevali k inovativnosti, prožnosti in produktivnosti podjetij. Z uveljavljanjem štipendijskih shem bo spodbujeno zgodnje povezovanje delodajalcev s študenti in s tem olajšan prehod mladih iz izobraževanja na trg dela in v zaposlitev. S spodbujanjem zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih se želimo dotakniti praktično vsake brezposelne osebe in ji omogočiti enega ali kombinacijo različnih ukrepov v okviru aktivne politike zaposlovanja – od informiranja, motiviranja, prek vseživljenjske karijerne orientacije, različnih shem usposabljanja in izobraževanja. Pozornost bo namenjena zmanjševanju razlik v stopnji zaposlenosti med regijami. Spodbujanje enakih možnosti bo vodilo k socialni vključenosti ljudi in ustvarilo okolje, ki bo motiviralo k aktivnosti in v katerem bodo ljudje lažje in hitreje našli delo, hkrati pa bodo uživali tudi potrebno raven socialne zaščite.

V okviru *pete razvojno-investicijske prioritete DRP* se želi zagotoviti visoka kakovost življenja, ki temelji na trajnostnem obnavljanju prebivalstva, razvoju kulture in nacionalne identitete, skladnejšem razvoju regij, razvoju podeželja, krepitvi prehranske varnosti prebivalstva, gospodarjenju s prostorom, trajnostni mobilnosti, obnovljivih virih in racionalni rabi energije, izboljšani kakovosti okolja in ustrezni komunalni infrastrukturi. Gre za področja, ki so nepogrešljivi vidiki trajnostnega razvoja, ki pa v okviru prvih štirih prioriteten niso bila zastopana v zadostnem obsegu. Gre za ukrepe za doseganje trajnostnega razvoja, ki so potrebni, ker proizvodni in potrošniški vzorci niso dovolj trajnostno naravnani. Če bi npr. podjetja s sonaravnim gospodarjenjem in gospodinjstva s trajnostnimi potrošniškimi vzorci uspela radikalno znižati količino ustvarjenih odpadkov, bi ne bilo potrebe po posebnih

ukrepah in investicijah v razreševanje velikih okoljskih bremen. Če bi npr. politika spodbujanja podjetništva in konkurenčnosti ali politika vlaganj v človeške vire ustrezno upoštevala cilje skladnega regionalnega razvoja, bi ne bilo potrebe po posebnih ukrepih za zagotavljanje teritorialne kohezije.

Pri oblikovanju in povezovanju ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja je smiselno izpostaviti podnebne spremembe, ker prinašajo nove izzive, ki doslej niso bili v ospredju družbenega zanimanja. Zaradi podnebnih sprememb zdaj ni več dvoma o potrebnosti investicij v učinkovito rabo končne energije, ter znatno povečanje obsega okolju prijazne proizvodnje energije. Tudi ni več dvoma o nujnosti celovitega reševanja oskrbe s pitno vodo, odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda ter sonaravnega upravljanja voda za zmanjšanje njihovega škodljivega delovanja. Slovenija si je v okviru EU zastavila konkretne cilje na teh in povezanih področjih.

Sestavine trajnostnega razvojnega vzorca so investicije in programi v kulturi in športu, ki neposredno in posredno prispevajo h gospodarski rasti in zaposlovanju. Kulturna industrija (na primer mediji, kulturni turizem, založništvo), je dejavnik ustvarjanja novih delovnih mest in ohranjanja starih, sodobno ustvarjanje v kulturi in kulturna dediščina sta povezana s turistično ponudbo in ustvarjanjem pogojev za razvoj odprte ustvarjalne in inovativne družbe. Kulturna raznolikost in medkulturni dialog krepi konkurenčne prednosti Slovenije. Tako se Slovenija odpira svetu in s tem se omogoča tudi večjo mobilnost. Prispevek kulture in medijev k izgradnji vitalne države in na znanju temelječe družbe, kjer si ljudje želijo delati in bivati, igra pomembno vlogo pri podpiranju razvoja zdravega, dinamičnega gospodarstva ter posledično družbene blaginje. Kultura in šport poleg tega pomembno vplivata na dviganje ugleda območij, regij in države in na večjo privlačnost za naložbe. Pomemben pa je tudi horizontalni vidik, saj kultura in šport dosegata pomembne sinergistične učinke z drugimi področji.

Z ukrepi za spodbujanje regionalnega razvoja, ki temelji na pobudi od spodaj navzgor, se želi zagotoviti hitrejši razvoj in delovanje regij kot učinkovitih, funkcionalnih celot. S posebnimi programi za hitrejši razvoj obmejnih območij s Hrvaško se želi zmanjšati negativni vpliv uvedbe nove zunanje meje EU, ki prinaša nove ovire za gospodarjenje in poselitev v obmejnem prostoru. Z ukrepi za hitrejši razvoj podeželja se želi pospešiti prestrukturiranje kmetijstva, živilstva in gozdarstva, ohranjati kulturna krajina, varovati okolje in izboljšati kakovost življenja na podeželskih območjih.

Z novim ciljem 3 – teritorialno sodelovanje – želi EU zmanjšati učinke mej in spodbujati integracijo teritorija, zlasti s čezmejnimi sodelovanjem. Spodbujajo se celoviti pristopi za razvoj mest in podeželja ter povezujejo območja razdeljena z nacionalnimi mejami, ki se soočajo s skupnimi problemi in zahtevajo skupne rešitve. Dolgoročni cilj Slovenije na področju teritorialnega sodelovanja je postati središče evroregionalnih povezav v srednjeevropskem prostoru. Slovenija bo tako postala prostor, kjer se bodo usklajevali skupni interesi širšega prostora.

V tabeli 4 so navedeni indikatorji, ki odražajo posamezne prioritete DRP in predstavljajo kvantifikacijo zastavljenih ciljev.

Tabela 4: Indikatorji ciljev DRP

Indikator	Zadnji razpoložljivi podatek	Projekcija 2013
1. Izboljšanje strukture blagovnega izvoza po tehnološki zahtevnosti* - panoge z visoko in srednje visoko tehnologijo - panoge s srednje nizko tehnologijo - panoge z nizko tehnologijo	54,1 % (2004) 20,3 % (2004) 23,5 % (2004)	66,8 % 18,0 % 15,2 %
2. povečati delež inovacijsko aktivnih podjetij	Velika - 69,9%, Srednje velika - 40,9%, Mala - 19,1% (2006)	Velika - 75 %, Srednje velika - 60%, Mala - 40 %
3. Povečanje deleža bruto investicij v osnovna sredstva v BDP	26,1 % (2006)	27,7 %
4. Povečanje deleža prebivalstva s terciarno izobrazbo	20 % (Q2 2005)	30,2 %
5. Povečanje povprečnega števila let šolanja delovno aktivnega prebivalstva**	11,8 (2005)	12,6
6. Povečanje deleža bruto domačih izdatkov za raziskovalno razvojno dejavnost v BDP	1,59 % (2006)	3 %
7. Povečanje deleža raziskovalcev v gospodarstvu med vsemi raziskovalci	39 % (2006)	50 %
8. Povečanje stopnje zaposlenosti	65,9 % (2005)	70,4 %
9. Znižanje stopnje anketne brezposelnosti	6,5 % (2005)	3,3 %
10. Skrajšanje povprečnega trajanja brezposelnosti	2 leti 1 mesec	Skrajšanje za 50 %
11. Povečanje deleža obnovljivih virov energije v končni rabi energije (skupaj s porabo v energetiki in izgubami distribucije)	14,9 % (2005)	20% (2020)***
12. Zmanjšanje energetske intenzivnosti: Oskrba z energijo/BDP (toe/mioEUR ₂₀₀₀)	280 (2006)	216 (2015)
13. Zmanjšanje količine odpadkov na prebivalca	432 kg (2004)	300 kg
14. Predelava komunalnih odpadkov	10,3 % (2004)	65 %
15. Zmanjšanje osebne motorne prometa (število potovanj - v milijonih)	720	650
16. Zaustavitev negativnega trenda povečevanja regionalnih razlik – izražen v koeficientu variacije „Indeksa razvojne ogroženosti”	34,2	34,2
17. Povečanje pričakovanega trajanja življenja, število let - moški - ženske	74,1 (2005) 81,3 (2005)	74,6 81,7

Opombe: * na podlagi metodologije OECD; ** po anketi o delovni sili; *** skupni cilj EU; ciljna vrednost po državah članicah bo določena z novo direktivo o obnovljivih virih energije.

Viri: SURS, Eurostat, MG: Resolucija o Nacionalnem energetskega programu 2004, UMAR: Poročilo o razvoju 2007, UMAR: Izhodišča za ciljni razvojni scenarij SRS, UMAR: Investicijski scenarij do leta 2013.

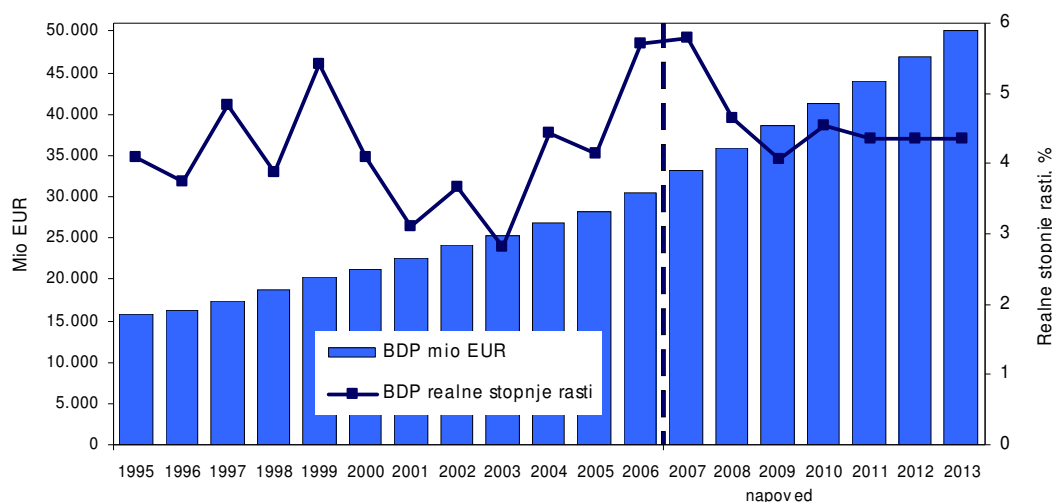
4 Javnofinančne omejitve DRP

4.1 Makroekonomski in javnofinančni scenarij¹⁷

Makroekonomski okvir, ki predstavlja podlago za pripravo investicijskega scenarija izhaja iz Jesenske napovedi gospodarskih gibanj 2007, ki na določenih področjih kaže na odstopanja od scenarija makroekonomskega razvoja, ki je bil pripravljen ob sprejetju SRS junija 2005 in je kvantificiral pot do zastavljenega cilja SRS, to je doseganje povprečne gospodarske razvitosti EU-25 do leta 2013. Kot ključni dejavnik potrebnega preseganja 5-odstotne gospodarske rasti so bile opredeljene investicije v znanje. Ob optimalni implementaciji ukrepov SRS bi bil tak preboj možen po letu 2007, ko bi kratkoročni ukrepi SRS že začeli dajati prve rezultate in vplivali na hitrejšo rast produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva, prav tako pa tudi na hitrejšo rast zaposlenosti. Obdobju pospešene gospodarske rasti, ki bi se zaključilo okrog leta 2011, bi sledilo obdobje relativne umiritve na ravni približno 5 %. To bi predstavljalo novo raven potencialne rasti BDP, inflacija pa bi se približala povprečju EU.

Kot kažejo ugotovitve Poročila o razvoju 2007 (UMAR, 2007) in ocena uresničevanja scenarija SRS (Ekonomske izzivi 2007, UMAR, 2007), so odstopanja od smeri razvoja, predvidene v SRS, posledica dveh skupin dejavnikov. V prvi skupini dejavnikov je tempo sprejemanja in izvajanja ukrepov gospodarskih politik, ki ne sledi v celoti SRS. V drugi skupini pa so drugačna konjunkturalna gibanja, vključno z vplivom revizij statističnih podatkov za obdobje do leta 2004. Spremembe v gospodarski strukturi potekajo počasneje od predvidenih v SRS predvsem na področjih, ki so najbolj povezana z investicijami v znanje.

Slika 3: Bruto domači proizvod – v milijonih evrov in realne stopnje rasti v %

Vir podatkov: SURS, UMAR: Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2007.

¹⁷ UMAR: Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2007, UMAR: Poročilo o razvoju 2007, Vlada RS: Proračunski memorandum za leti 2008 in 2009, Vlada RS: Program stabilnosti, dopolnitev 2007.

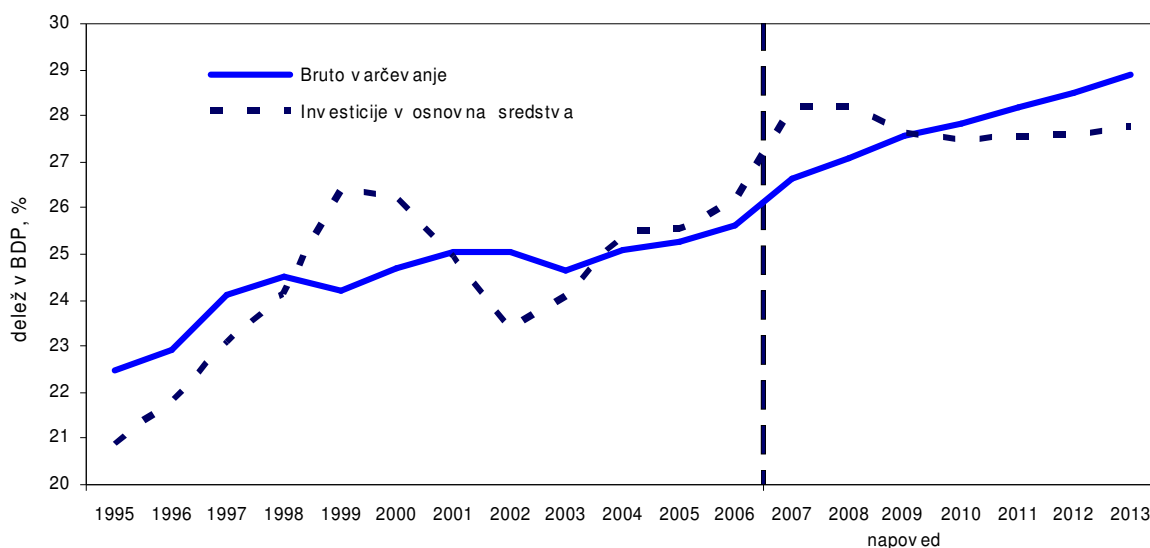
V Jesenski napovedi 2007 je predvidena hitrejša rast bruto investicij v osnovna sredstva od predvidenih v scenariju SRS, predvsem zaradi večjega obsega infrastrukturnih projektov, povezana tudi z uresničevanjem projektov iz Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih v obdobju 2007–2023. Delež bruto investicij v osnovna sredstva se bo povišal in bo v obdobju 2007–2013 v povprečju znašal 27,8 % BDP ter za 2,7 strukturne točke presegel doseženega v obdobju 2001–2006. Glede na okrepljeno gospodarsko rast in predvidena izboljšanja v primarni delitvi se bo povečalo tudi bruto varčevanje (na 28 % BDP v povprečju obdobja 2007–2013).

Tabela 5: Projekcije makroekonomskih predpostavk, 2007–2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	napoved						
bruto domači proizvod	5,8	4,6	4,1	4,5	4,3	4,3	4,3
produktivnost (BDP/zaposl.)	3,4	3,7	3,5	3,6	3,5	3,5	3,6
bruto plača na zaposlenega	2,4	3,7	2,8	3,5	3,0	3,1	3,1
stopnja brezposelnosti ILO	5,0	4,9	4,8	4,6	4,3	4,0	3,8
izvoz proizvodov in storitev	13,4	10,3	9,7	8,8	8,3	8,0	7,8
uvoz proizvodov in storitev	14,2	10,1	8,2	8,0	7,6	7,6	7,5
zasebna potrošnja	4,2	4,0	3,4	4,0	3,7	3,7	3,7
državna potrošnja	2,6	3,2	2,6	2,5	2,5	2,5	2,4
investicije v osnovna sredstva	14,5	6,2	2,6	4,8	4,5	5,0	5,0
inflacija (I-XII / I-XII povprečje leta)	3,4	3,5	2,8	2,6	2,5	2,4	2,2

Vir podatkov: UMAR: Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2007.

Slika 4: Investicije v osnovna sredstva in nacionalno varčevanje – deleži v bruto domačem proizvodu, v %

Vir podatkov: SURS; Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2007, UMAR.

Javnofinančni položaj v EU in evroobmočju se v zadnjih treh letih izboljšuje. Tudi v Sloveniji se primanjkljaja celotnega institucionalnega sektorja država v obdobju od leta 2000 do leta 2006 relativno znižuje: od leta 2000, ko je znašal 3,8 % BDP, se je do leta 2006 znižal na 1,2 % BDP. Zadnje ocene in napovedi pa kažejo, da bo primanjkljaj celotnega sektorja države v letu 2007 znašal 0,6 % BDP, v letu 2008 0,9 % BDP¹⁸, v letu 2009 0,5 % BDP, v letu 2010 pa naj bi dosegli izravnani proračun. Taka usmeritev se bo nadaljevala do leta 2013.

Tabela 6: Konsolidirana bilanca širšega sektorja države

	Raven 2006	2006	2007	2008	2009	2010
	mio. EUR	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP
6. Skupaj prihodki	13.413,4	44,1	43,0	42,2	41,5	41,3
7. Skupaj odhodki	13.779,6	45,3	43,6	43,2	42,1	41,3
8. Neto posojanje / neto izposojanje	– 366,2	– 1,2	– 0,6	– 0,9	– 0,5	0,0

Vir: Ministrstvo za finance: Program stabilnosti, dopolnitev 2007, Ljubljana, december 2007.

Vladna politika javnofinančnih odhodkov temelji na postopnem zniževanju deleža celotnih odhodkov države v BDP in prestrukturiranju odhodkov za zagotavljanje višjih stopenj gospodarske rasti, predvsem v obliki financiranja infrastrukture, raziskav in razvoja ter izobraževanja. Izvedeni bodo ukrepi za povečanje absorpcijske sposobnosti sredstev EU.

4.2 Investicijski scenarij

Povprečna letna realna rast bruto investicij v osnovna sredstva v obdobju 2004-2006 je bila 6,1 odstotna, enako povprečno letno stopnjo rasti pričakujemo tudi v obdobju 2007-2013. Struktura vlaganj po namenih kaže, da imajo v celotnem obdobju največji delež vlaganja v tržne dejavnosti (55,9 % v letu 2004, 54,4 % v letu 2013), sledijo jim vlaganja v netržne dejavnosti in gospodarsko infrastrukturo. Primerjava med leti 2004, 2007 in 2013 pokaže, da se bo zviševal delež investiranja v gospodarsko infrastrukturo (z 18,1 % v letu 2004 na 19,9 % v letu 2013) in stanovanjsko izgradnjo. Zniževal se bo delež investiranja v tržne dejavnosti, ki pa ohranja najpomembnejšo vlogo, in v državne storitve (10,9 % v letu 2004, 9,0 % v letu 2013).

Pri investicijah v gospodarsko infrastrukturo bodo v obdobju 2007-2013 prevladovala investicije v promet (12,7-odstotna nominalna stopnja rasti). V tem obdobju pričakujemo postopno zniževanje investicij v gradnjo cestne infrastrukture ter precejšnje povečanje investicij v železniško omrežje, zlasti po letu 2008, ki bi v posameznih letih tudi preseglo 1 % BDP. Gre za posodobitve in novogradnje na poteku železniške povezave na V. koridorju (Koper/Sežana–Hodoš) in X. koridorju (Jesenice–Ljubljana–Dobova). Železniško infrastrukturo vključuje EU Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013.¹⁹ Na področju cestne infrastrukture se bo nadaljevala gradnja

¹⁸ Nekoliki višji primanjkljaj sektorja država v letu 2008 je posledica povečanega obsega izdatkov za investicije v železniško infrastrukturo (modernizacija in posodobitev obstoječe železniške infrastrukture ter gradnja novih tirov (Divača–Koper).

¹⁹ Glavni projekti so gradnja nove železniške povezave Divača–Koper in posodobitev obstoječe železniške proge, uvedba sistema GSM-R na slovenskem železniškem omrežju, prenova, elektrifikacija in nadgradnja proge Pragersko–Hodoš za 160 km/h ter posodobitev nivojskih prehodov in izvedba podhodov na postajah.

slovenskih avtocest, da bi se dokončal osnovni avtocestni križ na V. in X. evropskem koridorju do konca leta 2008. V okviru kohezijskega sklada EU bo sofinanciranih več avtocestnih projektov, medtem ko bodo v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj financirane prednostne cestne povezave, vključno s cestno povezavo 3. razvojne osi (Avstrija–Novo mesto–Hrvaška). Na področju pristaniškega prometa poteka postopek priprave državnega lokacijskega načrta za celotno območje pristanišča za širitev pristaniških zmogljivosti. Pripravlja se dokumentacija za zgraditev operativne obale v skupni dolžini 1800 metrov (podaljšanje I. pomola in II. pomola oziroma gradnja III. pomola). Za sofinanciranje iz kohezijskega sklada EU bo prijavljen projekt gradnje operativnih obal v skupni vrednosti 95,60 milijona EUR. Na področju infrastrukture zračnega prometa bodo potekale posodobitve in investicije v zvezi z izpolnjevanjem določil schengenskega sporazuma 20. Za financiranje iz Evropskega sklada za regionalni razvoj bosta prijavljena projekta posodobitve letališke infrastrukture na letališču Maribor v višini 9,48 milijona EUR (celotna naložba znaša 17 milijonov EUR) in posodobitve sistemov kontrole zračnega prometa v višini 21,20 milijona EUR (celotna naložba znaša 52 milijonov EUR). Skladno s Strategijo razvoja informacijske družbe v Republiki Sloveniji, Strategija si2010, iz junija 2007, bo uporabi informacijsko-komunikacijskih tehnologij tudi v prihodnje namenjena pomembna vloga.²¹ Eden od ključnih programov bo gradnja širokopasovnih povezav v manj razvitih regijah in vzpostavitev hitrih povezav do izobraževalnih, znanstvenih in kulturnih ustanov. Posebej velja izpostaviti še pričakovano povečanje investicij v infrastrukturo varstva okolja. Povprečno letno bo država za ta namen v obdobju 2007–2013 namenila 353 milijonov EUR. Tovrstne investicije, ki so povezane s prizadevanji za doseganje evropskih okoljskih standardov, bodo v letu 2013 dosegle 3,5 % vseh investicij.

Zagotavljanje ustreznih stanovanj²² je pomembno ne le z vidika stanovanjske politike v ožjem smislu, ampak tudi širše z vidika ustvarjanja možnosti za uresničevanje ciljev družinske in demografske politike države, pomembno pa vpliva tudi na gospodarstvo in mobilnost delovne sile. V obdobju 2007–2013 bo Slovenija v gradnjo stanovanj letno investirala povprečno 1.936 milijonov EUR, kar pomeni 9,1-odstotno nominalno rast investicij v gradnjo stanovanj in 4,7-odstotni delež v BDP, tako da se bo zaostanek za povprečjem EU na tem področju zmanjšal²³.

Vlada je v Resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih v obdobju 2007–2013 določila tudi vrsto novih energetskega infrastrukturnih projektov, od katerih že potekajo gradnja novih zmogljivosti hidroelektrarn (spodnja Sava) in črpalnih elektrarn (Kozjak), posodobitev TE Šoštanj in vlaganje v obnovljive vire energije, učinkovito rabo energije in ekonomijo vodika.

²⁰ Pri prenovi Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana se je končala gradnja prve faze novega potniškega terminala, urejen pa je bil tudi Center splošnega letalstva. Začeli so se postopki v zvezi s prenovo starega potniškega terminala in gradnjo novega potniškega terminala. Nadaljevalo se bo tudi posodabljanje infrastrukture na letališču Maribor.

²¹ Posebna pozornost bo pri programih namenjena spodbujanju razvoja in gradnji digitalizacijske infrastrukture za zajem, hrambo, dostop in uporabo digitalnih vsebin predvsem s področja kulturne dediščine (digitalna knjižnica ipd.). Pospešeno se bo uvajalo tudi elektronsko poslovanje, razvijale e-storitve, spodbujalo povezovanje razvojnih možnosti v gospodarstvu in raziskovalne dejavnosti s podporo vzpostavitvi in delovanju tehnoloških platform s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

²² Razne dejavnosti so bile izvedene tudi zaradi pospešene gradnje nedonosnih najemnih stanovanj ter cenovno dostopnih tržnih stanovanj za mlade družine. Tako je bil Stanovanjski sklad RS po večletnem zatišju ponovno dokapitaliziran s sredstvi v višini 12,5 milijona EUR, kar zadošča za pridobitev okoli 200 novih nedonosnih stanovanj.

²³ Delež vlaganj v stanovanja je v povprečju EU-25 že leta 2006 precej višji (5,3 % BDP).

Tabela 7: Delež bruto investicij v osnovna sredstva v bruto domačem proizvodu v % (BDP=100)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA (1=2+3+4)	25,4	25,5	26,1	28,2	28,2	27,6	27,5	27,5	27,6	27,7
2 GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA	4,6	4,3	4,4	4,8	5,3	5,0	5,6	5,5	5,8	5,5
2.1 Energetika	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9
2.2 Promet	2,3	1,9	1,9	2,3	2,9	2,5	2,9	2,7	3,0	2,7
2.3. Komunikacije	0,8	0,8	0,9	1,0	0,8	0,7	1,0	1,0	1,0	1,0
2.4 Infrastruktura varstva okolja	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1
3 TRŽNE DEJAVNOSTI	14,2	14,3	14,7	15,5	14,9	14,8	14,2	14,5	14,7	15,1
4 NETRŽNE DEJAVNOSTI	6,6	7,0	7,1	7,9	8,0	7,8	7,7	7,5	7,2	7,1
4.1 Stanovanjska izgradnja	3,9	4,2	4,1	4,5	4,7	4,8	4,8	4,7	4,7	4,6
4.2 Državne storitve	2,8	2,8	3,0	3,3	3,3	3,0	2,9	2,8	2,5	2,5

Vir: UMAR

Poleg bruto investicij v osnovna sredstva (po standardih SNA) razvojna vlaganja vključujejo tudi nekatere komponente investicij v znanje (izdatke za raziskave in razvoj in terciarno izobraževanje), ki se bodo v obdobju 2007–2013 prav tako krepile nekoliko hitreje in bodo ob koncu obdobja dosegle 4,8 % BDP (3,8 % leta 2006).²⁴

5 Indikativni obseg in struktura financiranja razvojno-investicijskih prioritet DRP v okviru državnega proračuna in občinskih proračunov

Odhodki **državnega proračuna** v preteklem obdobju 2004–2006, ki jih lahko uvrstimo med t. i. razvojne izdatke²⁵, so znašali povprečno letno 1.684,4 milijona evrov ali 23,5 % vseh odhodkov državnega proračuna (tabela 26 v prilogi). Relativno največ razvojnih izdatkov (33,6 %) se razvršča v vsebino druge prioritete DRP: učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta. Ti izdatki izkazujejo tudi najhitrejšo dinamiko rasti. Znotraj kategorije sta največji skupini: (i) izdatki za izboljšanje kakovosti izobraževanja in spodbujanje vseživljenjskega učenja ter (ii) vlaganja v raziskave in tehnološki razvoj. Po obsegu angažiranih sredstev sledi četrta prioriteta DRP: moderna socialna država in večja zaposlenost s 33,1 % vseh razvojnih izdatkov. Znotraj kategorije sta največji skupini: (i) izdatki za modernizacijo sistemov socialne zaščite in (ii)

²⁴ Ob zniževanju javnofinančnih izdatkov je cilj vlade tudi razvojno prestrukturiranje izdatkov oziroma preusmerjanje dela javnih izdatkov s sedanjih namenov na razvojne prednostne naloge: (i) povišanje javnih izdatkov za raziskave in razvoj na ciljni 1 % BDP do leta 2010; (ii) povišanje skupnih izdatkov za terciarno izobraževanje na ciljna 2 % BDP do leta 2010, pri čemer naj bi javni sektor prispeval približno dve tretjini; (iii) povišanje javnih izdatkov za aktivno politiko zaposlovanja, usposabljanje oziroma vseživljenjsko učenje ter štipendiranje. Pri financiranju terciarnega izobraževanja proračuna za leti 2007 in 2008 ohranjata ugoden trend iz preteklih let. Tako smo za terciarno izobraževanje v letu 2005 namenili 213 milijonov EUR, v letu 2006 že 231 milijonov EUR, v letih 2007 in 2008 pa bo za terciarno izobraževanje namenjenih 248 milijonov EUR oziroma 276 milijonov EUR.

²⁵ DRP izhaja iz »širše« definicije javnih investicij, ki poleg klasičnih investicij (odhodki za naložbe v povečanje in ohranjanje stvarnega premoženja investitorja), vključuje tudi investicije v človeške vire ter v raziskave in razvoj in še v nekatera druga področja (npr. kultura, šport), ki jih SRS izpostavlja kot prioriteta. Definicija t. i. "razvojnih izdatkov" v konceptualnem smislu temelji na »spillover« teoriji investicij. V skladu s to teorijo naj bi investicije, ki so bile izvedene s točno določenim namenom z javnim ali pa privatnim kapitalom, ustvarile še neke dodatne nepričakovane pozitivne učinke (gre torej za učinke, ki so dodatni osnovnemu motivu investicije) za gospodarstvo kot celoto.

izboljšanje prilagodljivosti na trgu dela. Tretja po obsegu je peta prioriteta DRP: povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja (17 %). Znotraj kategorije po obsegu najbolj izstopata skupini izdatkov za: (i) razvoj podeželja in (ii) skladnejši regionalni razvoj. 14,5 % sredstev se namenja za izdatke, ki se razvrščajo v prvo prioriteto DRP: konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast. Znotraj kategorije sta največji skupini izdatkov: (i) za prometno infrastrukturo in (ii) za spodbujanje podjetniškega razvoja in konkurenčnosti. 1,9 % sredstev je namenjenih za tretjo prioriteto DRP: učinkovita in cenejša država.

Razvojne izdatke v **občinskih proračunih** 2004–2006 je mogoče uvrstiti v dve prioriteti DRP, 19,5 % v drugo prioriteto (znanje za gospodarski razvoj) in 80,5 % v peto prioriteto (trajnostni razvoj). Pri prvi skupini gre predvsem za proračunske postavke za izobraževanje in vseživljenjsko učenje, pri drugi skupini pa v največji meri za komunalno infrastrukturo, gospodarjenje s prostorom, kulturo in šport. Skupno so razvojni izdatki v tem obdobju znašali 37% vseh odhodkov občinskih proračunov (tabela 27 v prilogi). V programskem obdobju 2007–2013 naj bi proračuni občin doživeli večje sistemske spremembe. Nov zakon o financiranju občin povečuje lastne proračunske vire in s tem tudi investicijski potencial na lokalni ravni. Dodatne spremembe naj bi prinesla nova zakonodaja s področja oblikovanja pokrajin kar vse bo bistveno spremenilo bilančne izkaze oziroma povzročilo uvedbo povsem novih javnofinančnih izkazov na ravni pokrajin. Zaradi tega je smiselno obravnavati razvojne izdatke države in občin v naslednjem obdobju v novitem prikazu.

5.1 Obseg in struktura razpoložljivih sredstev za realizacijo razvojno-investicijskih prioritet DRP v programskem obdobju 2007-2013

Iz predstavljenega makroekonomskega okvira izhaja, da bodo, zaradi politike zniževanja davčnih obremenitev in postopnega odpravljanja javnofinančnega primanjkljaja, skupni odhodki državnega proračuna in občinskih proračunov zaostajali za rastjo bruto domačega proizvoda. Kljub temu pa se bo javnofinančni okvir za realizacijo razvojno-investicijskih prioritet DRP, ob predpostavki načrtovane gospodarske rasti in vključujoč razvojna sredstva EU, v programskem obdobju 2007–2013 vendarle nekoliko razširil (tabela 9 in tabela 29 v prilogi). Poleg tega naj bi javna sredstva, v večji meri kot doslej, dopolnjevala tudi zasebna sredstva. Na tem področju se predvidevajo tudi nove oblike javno zasebnega partnerstva.

Razvojni izdatki državnega in občinskih proračunov bodo v prvih letih izvajanja DRP povečali svoj delež v BDP za strukturno točko (z 8,3 % v letu 2006 na 9,3 % v obdobju 2007–2009). Kasneje bo obseg razvojnih izdatkov državnega in občinskih proračunov skladen z makroekonomskimi zmožnostmi. Vse do leta 2013 naj bi sledili rasti BDP na doseženi ravni tako, da bi njihov skupni obseg v sedmih letih programskega obdobja 2007–2013 znašal okoli 27 milijard evrov. Okoli 22 % teh sredstev ali nekaj manj kot 6 milijard evrov predstavljajo razvojni programi, ki so bili dogovorjeni z Evropsko komisijo in bodo sofinancirani iz skladov EU. Ko prištejemo še načrtovana zasebna sredstva v višini okoli 3,8 milijarde evrov (12,4 % skupne vrednosti vseh razvojno-investicijskih programov), dobimo skupni obseg razpoložljivih sredstev za realizacijo DRP, ki znaša 30,9 milijarde evrov ali 10,7 % ustvarjenega bruto domačega proizvoda v programskem obdobju 2007–2013.

V povprečju programskega obdobja 20007–2013 znašajo v globalni konsolidirani bilanci javnega financiranja razvojno-investicijske prioritete DRP 22,7 % (v letu 2006 19,2%). Pri razmejitvi državnih in občinskih virov javnega financiranja (tabela 8) smo uporabili konsolidiran prikaz v katerem so iz državnega proračuna izločeni vsi investicijski transferi občinam in le-ti prikazani kot razvojni izdatki občin.

Tabela 8: Struktura virov financiranja DRP po prioritetah

Prioritete DRP	Struktura financiranja projektov v milijonih evrov				
	Skupaj viri		Državni proračun	Občinski proračuni	Zasebni viri
	v milijonih evro	Struktura v %			
1. Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast	5.950	19,3	4.610	22	1.317
2. Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta	7.854	25,4	5.551	1.474	829
3. Učinkovita in cenejša država	662	2,1	609	53	0
4. Moderna socialna država in večja zaposlenost	5.494	17,8	4.911	305	278
5. Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja	10.946	35,4	3.081	6.458	1.408
Skupaj	30.907	100,0	18.763	8.313	3.831
Strukture v %	100,0		60,7	26,9	12,4

Vir: izračuni SVLR

Pri oceni zasebnih virov (tabela 8) smo za že poznane in evidentirane projekte večinoma upoštevali načrte razvojnih programov proračuna. Pri novih programih, ki še niso uvrščeni v proračune smo predvideli, da bodo v največji možni meri izvajani po načelih javno-zasebnega partnerstva oziroma, da bodo deleži zasebnega sofinanciranja projektov na zgornji možni ravni, upošteva preteklo prakso in mednarodne primerjave znotraj EU. Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih do leta 2023 predvideva za vključene nacionalne projekte v povprečju celo 60-odstotno sofinanciranje iz zasebnih virov, kar se deloma odraža v našem izračunu vendar z omejenim vplivom glede na to, da nekateri resolucijski projekti v začetnem obdobju izvajanja resolucije do leta 2013 še ne bodo pripravljeni za investiranje po načelu javno zasebnega partnerstva. Delež zasebnih sredstev pri programih EU znaša v povprečju okoli 18 % vendar ta podatek ni povsem primerljiv z DRP, ki npr. vključuje tudi tekoče razvojne izdatke za šolstvo, raziskovalni sektor, kulturo in šport.

Najpomembnejši dejavnik strukturnih sprememb v razvojnih izdatkih v naslednjem programskem obdobju bodo razvojna sredstva EU, ki bodo v največji meri usmerjena v prvo in peto prioriteto DRP. Ta usmeritev izhaja iz Nacionalnega strateškega okvira 2007–2013 in je bila usklajena z Evropsko komisijo ter podpira cilje uresničevanja lizbonske strategije v Sloveniji. Lizbonski cilji se odražajo tudi v strukturi vseh razvojnih izdatkov DRP.

Glede na izhodiščno leto se realno povečujejo vse razvojne prioritete DRP, najbolj pa prav prva (konkurenčnost) in peta (trajnostni razvoj). Vlaganja, ki sodijo v prvo prioriteto DRP se bodo do konca programskega obdobja v strukturi vseh razvojnih izdatkov podvojila (z 8,9 % na 17,8 %). Deloma to izhaja iz pogajanj z EU, deloma pa je odraz potreb, izraženih v

regionalnih razvojnih programih in v Resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih do leta 2023. Vlaganja v trajnostni razvoj bodo tekom programskega obdobja pridobila 4 strukturne točke (s 34,7 % na 38,7 % vseh razvojnih izdatkov). Navedeno je prav tako odraz izraženih nacionalnih in regionalnih potreb, izhaja pa tudi iz analize izvajanja SRS, ki kaže, da se najslabše uresničuje prav peta prioriteta SRS, to je povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja (glej sliko 1).

Razvojni programi, ki jih sofinancira EU, so razporejeni po vseh prioritetah DRP (tabela 9). Po obsegu so najbolj zastopani v peti prioriteti (skoraj 3 milijarde evrov za trajnostni razvoj) in prvi prioriteti (1,8 milijarde evrov za konkurenčnost). V relativnem smislu pa je njihov delež največji v prvi prioriteti (39 %).

Tabela 9: Razvojni izdatki proračunov po prioritetah DRP v milijonih evrov

PRIORITETE IN PODROČJA DRP	2006		2013		Obdobje 2007 - 2013		
	V milijonih evro	Str. v %	V milijonih evro	Str. v %	Skupaj v milijonih evro	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %
1. KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA GOSPODARSKA RAST	226,6	8,9	827,5	17,8	4.632,8	661,8	17,1
v tem:							
- razvojni programi EU 2007-2013	0,0		387,5	8,3	1.790,9	255,8	6,6
2. UČINKOVITO USTVARJANJE, DVOSMERNI PRETOK IN UPORABA ZNANJA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN KAKOVOSTNA DELOVNA MESTA	765,1	30,1	1.115,7	24,0	7.025,1	1.003,6	25,9
v tem:							
- razvojni programi EU 2007-2013	0,0		99,3	2,1	582,5	83,2	2,2
3. UČINKOVITA IN CENEJŠA DRŽAVA	44,2	1,7	116,2	2,5	662,2	94,6	2,4
v tem:							
- Razvojni programi EU 2007-2013	0,0		18,6	0,4	140,3	20,0	0,5
4. MODERNA SOCIALNA DRŽAVA IN VEČJA ZAPOSLENOST	622,5	24,5	790,3	17,0	5.216,7	745,2	19,3
v tem:							
- Razvojni programi EU 2007-2013	0,0		111,5	2,4	479,3	68,5	1,8
5. POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	881,9	34,7	1.799,1	38,7	9.538,5	1.362,6	35,2
v tem:							
- Razvojni programi EU 2007-2013	0,0		580,4	12,5	2.944,6	420,7	10,9
6. SKUPAJ PRIORITETE DRP V OKVIRU PRORAČUNOV (6=1do5)	2.540,3	100,0	4.648,8	100,0	27.075,3	3.867,9	100,0
Delež v konsolidiranih javnofinančnih odhodkih v % (globalna bilanca)	19,2		23,3		22,7	22,7	
Delež v BDP v %	8,3		9,3		9,3	9,3	
v tem:							
- Razvojni programi EU 2007-2013	0,0		1.197,4	25,8	5.937,6	848,2	21,9
- Strukturni skladi in kohezijski sklad	0,0		858,6	18,5	4.101,0	585,9	15,1
- Razvoj podeželja	0,0		149,6	3,2	900,3	128,6	3,3
- Evropski ribiški sklad	0,0		4,4	0,1	22,0	3,1	0,1
- Teritorialno sodelovanje	0,0		9,4	0,2	59,9	8,6	0,2
- Drugi razvojni izdatki proračunov	2.540,3	100,0	3.451,5	74,2	21.137,7	3.019,7	78,1

Vir: izračuni SVLR

Večina programov, v skupni vrednosti 87,5 %, je bilo začeti v prejšnjih letih oziroma zastavljenih s proračunoma 2008 in 2009 in se bodo, po podatkih iz načrtov razvojnih programov državnega proračuna, nadaljevali tudi v drugem delu programskega obdobja. Na ta način je s projekti, ki so že bili uvrščeni v proračune in s t. i. evidenčnimi projekti ter aktivnostmi, ki imajo dolgoročni značaj, že določen dobršen del vsebin posameznih prioritet DRP. Del teh rezervacij gre pripisati zavezam, ki jih je Slovenija prevzela v pogajanjih z Evropsko komisijo v okviru operativnih programov. Te vsebine so bile, večinoma kot evidenčni projekti, že vnesene v načrte razvojnih programov proračunov 2008 in 2009.

Tabela 10: Razvojni izdatki proračunov po prioritetah DRP v milijonih evrov

PRIORITETE DRP	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013	Str. v %
1. KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA GOSPODARSKA RAST	368,1	645,0	620,4	672,1	723,9	775,7	827,5	4.632,8	17,1
v tem:									
- obstoječi programi	368,1	645,0	620,4	620,4	620,4	620,4	620,4	4.115,3	15,2
- novi programi				51,7	103,5	155,3	207,1	517,5	1,9
2. UČINKOVITO USTVARJANJE, DVOSMERNI PRETOK IN UPORABA ZNANJA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN KAKOVOSTNA DELOVNA MESTA	814,0	892,2	1.011,3	1.038,1	1.064,0	1.089,9	1.115,7	7.025,1	25,9
v tem:									
- obstoječi programi	814,0	892,2	1.011,3	961,3	951,6	959,6	882,9	6.472,9	23,9
- novi programi				76,8	112,4	130,3	232,8	552,2	2,0
3. UČINKOVITA IN CENEJŠA DRŽAVA	58,0	83,8	92,0	98,0	104,1	110,2	116,2	662,2	2,4
v tem:									
- obstoječi programi	58,0	83,8	92,0	90,6	74,0	71,9	68,2	538,4	2,0
- novi programi				7,5	30,0	38,2	48,0	123,7	0,5
4. MODERNA SOCIALNA DRŽAVA IN VEČJA ZAPOSLENOST	664,0	729,0	739,1	752,0	764,8	777,6	790,3	5.216,7	19,3
v tem:									
- obstoječi programi	664,0	729,0	739,1	741,2	745,8	750,0	752,0	5.121,0	18,9
- novi programi				10,9	19,0	27,6	38,3	95,7	0,4
5. POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	967,2	1.161,5	1.162,2	1.324,7	1.482,8	1.641,0	1.799,1	9.538,5	35,2
v tem:									
- obstoječi programi	967,2	1.161,5	1.162,2	1.191,0	1.053,8	982,8	912,0	7.430,5	27,4
- novi programi				133,7	429,0	658,1	887,1	2.107,9	7,8
6. SKUPAJ PRIORITETE DRP V OKVIRU PRORAČUNOV (6=1do5)	2.871,3	3.511,5	3.624,9	3.885,0	4.139,6	4.394,2	4.648,8	27.075,3	100,0
v tem:									
- obstoječi programi	2.871,3	3.511,5	3.624,9	3.604,5	3.445,7	3.384,7	3.235,6	23.678,1	87,5
- novi programi				280,5	693,9	1.009,5	1.413,2	3.397,2	12,5

Vir: izračuni SVLR

Ob predpostavki, da obseg že začeti razvojnih programov tekom programskega obdobja ne bo bistveno odstopal od načrtovanega, se v okviru tega indikativnega izračuna odpira prostor za dodatne, povsem nove razvojne programe v skupni višini 3.397 milijonov evrov oziroma 485 milijonov evrov povprečno letno (tabela 10).

Največ prostora za nove programe, ki bodo predmet odločanja v prihodnjih proračunskih razpravah, se odpira v okviru pete prioritete DRP v povezavi s ciljem udejanjanja trajnostnega razvoja (2,1 milijarde evrov). Veliko prostora (552 milijonov evrov) je tudi še v okviru druge

prioritete, kjer gre za ustvarjanje in prenos znanj med univerzo in gospodarstvom in v okviru prve prioritete (518 milijonov evrov), kjer gre za konkurenčnost. Ker Slovenija zaostaja pri vlaganjih v informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (telekomunikacijska infrastruktura – širokopasovna omrežja, programska oprema in e-storitve) in pri uresničevanju razvojno pomembnega Barcelonskega cilja o vlaganjih v raziskave in razvoj v višini 3 % BDP do leta 2010, bodo novi programi v okviru druge prioritete in tudi ostalih prioritet v čim večji možni meri usmerjeni k ključnemu razvojnemu vzvodu, t. j. vlaganjem v znanje.

5.2. Indikativni obseg in prioritete financiranja EU

Sredstva EU je načeloma možno črpati za financiranje vseh petih razvojno-investicijskih prioritet DRP, ki vse izpolnjujejo merila upravičenosti za dostop do sredstev vsaj enega od skladov EU. V okviru EU je praksa, da se določijo skupne vsebinske prioritete (evropska dodana vrednost).²⁶ To je izhodišče za usklajevanje med državo članico in Evropsko komisijo. Programski dokumenti se pripravijo tako, da so zagotovljene sinergije med predvidenimi aktivnostmi ter omejeno število prioritetnih področij. Pri izboru aktivnosti za sofinanciranje iz sredstev EU je bil upoštevan tudi stroškovni vidik, ki izhaja iz administrativnih zahtev pri upravljanju sredstev. To pogosto zahteva kritično maso (velikost projektov) ter koncentracijo aktivnosti na omejeno število vsebin in instrumentov, saj to povečuje absorpcijsko sposobnost. Pri določanju prioritetnih aktivnosti je bila upoštevana tudi razpoložljivost drugih finančnih virov, npr. sredstev Evropske investicijske banke.

V okviru izvajanja **kohezijske politike EU** sta se v postopku priprave Nacionalnega strateškega referenčnega okvira 2007–2013 Slovenija in Evropska komisija dogovorili, da bodo skupni razvojni cilji doseženi z izvedbo naslednjih operativnih programov:

1. operativni program za krepitev regionalnih razvojnih potencialov,
2. operativni program razvoja človeških virov,
3. operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture,
4. programi cilja 3 – teritorialno sodelovanje:
 - čezmejni operativni programi (čezmejno sodelovanje z Avstrijo, Italijo, Madžarsko, čezmejno sodelovanje IPA s Hrvaško in IPA v jadranski pobudi),
 - transnacionalni operativni programi (območje Alp, Jugovzhodna Evropa, Srednja Evropa in Sredozemlje),
 - medregionalni operativni programi (program medregionalnega sodelovanja INTERREG IVC, medregionalni program Interact, medregionalni program ESPON in medregionalni program URBACT).

V okviru izvajanja **skupne kmetijske politike EU** sta Slovenija in Evropska komisija najprej uskladili Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja in ribištva. Na tej podlagi sta bila sprejeta program za razvoj podeželja in program za razvoj ribištva.

²⁶ Prioritete kohezijske politike EU določajo t. i. Strateške smernice Skupnosti za kohezijo:

1. Prioriteta: narediti Evropo in njene regije privlačnejše za investicije in delo
2. Prioriteta: izboljšanje znanja in inovativnosti za rast
3. Prioriteta: več in boljša delovna mesta

Delitev sredstev EU po operativnih programih je prikazana v tabeli 11 v nadaljevanju. Po obsegu sredstev so najpomembnejši Operativni program za krepitev regionalnih razvojnih potencialov (tretjina vseh sredstev), Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (31,9%) in Program razvoja podeželja (17,6%). Znotraj operativnih programov se bodo izvajale posamezne razvojne prioritete in prednostne usmeritve, ki bodo financirane iz petih skladov EU (Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad, Kohezijski sklad, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in Evropski sklad za razvoj ribištva).

Tretjina vseh sredstev kohezijske politike (1.412 milijonov evro) je namenjenih za programe Kohezijskega sklada, preostanek za programe Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) in Evropskega socialnega sklada (ESS). Sredstva kohezijskega sklada (KS) bodo uravnoteženo razdeljena med okolje (vključno z energijo) in promet. Za ESS se namenja 756 milijonov evrov s čimer se Slovenija uvršča med primerljive države, ki relativno največji delež razpoložljivih sredstev vlagajo v razvoj človeških virov. 60 milijone evrov iz ESRR bo namenjenih za cilj evropsko teritorialno sodelovanje²⁷. Razpoložljiva sredstva bodo financirala precejšnje število programov, saj bo Slovenija sodelovala v petih čezmejnih, štirih transnacionalnih in štirih medregionalnih programih.

Tabela 11: Prikaz operativnih programov EU po prioritetah DRP (samo sredstva EU)

OPERATIVNI PROGRAM	Skupna vrednost OP v obdobju 2007-2013		PRIORITETA DRP				
	v milijonih evro	Strukture v %	1. Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast	2. Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta	3. Učinkovita in cenejša država	4. Moderna socialna država in večja zaposlenost	5. Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja
Operativni program za krepitev regionalnih razvojnih potencialov	1.710	33,6	755	327	28	15	585
Operativni program razvoja človeških virov	756	14,9	38	382	91	244	0
Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture	1.636	32,2	1.075	0	30	0	531
Operativni programi Cilja 3 Teritorialno sodelovanje	60	1,2	0	0	0	0	60
Program razvoja podeželja	900	17,7	0	0	0	0	900
Program razvoja ribištva	22	0,4	0	0	0	0	22
Skupaj vsi operativni programi	5.083	100,0	1.867	709	149	260	2.098
strukture v %	100,0		36,7	13,9	2,9	5,1	41,3

²⁷ Pri programih teritorialnega sodelovanja je potrebno upoštevati, da je bil celoten program za Slovenijo odobren v višini 104 milijona evrov, ko pa je bil program odobren s strani Evropske komisije, so se nacionalne alokacije iz ESRR zlile v skupno alokacijo iz ESRR, s katero upravljajo skupni organ upravljanja. V tabeli upoštevanih 60 milijonov evrov predstavlja skupno oceno finančnih tokov preko Slovenije.

Slovenija bo največji del sredstev EU (41,3 %) namenila uresničevanju pete prioritete DRP (ukrepi za doseganje trajnostnega razvoja). Sledita prva prioriteta DRP (konkurenčnost gospodarstva) z 36,7 % in druga prioriteta DRP (znanje za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta) s 13,9 % (tabela 11).

5.3. Aktivnosti po razvojnih prioritetah

Za obdobje do leta 2009, ki je že pokrito s proračuni so razvojno-investicijske prioritete v tabelah v okviru tega poglavja in v tabeli 28 v prilogi prikazane do ravni področij DRP. Posamezne prioritete so tudi vsebinsko obrazložene oziroma operativno razdelane do ravni aktivnosti.

Tabela 12: Razvojni izdatki DRP po razvojnih področjih znotraj prioritete: konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast

PRIORITETE IN PODROČJA DRP	2007	2008	2009	Obdobje 2007-09	
	V milijonih evro	V milijonih evro	V milijonih evro	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %
1. KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA GOSPODARSKA RAST	368,1	645,0	620,4	544,5	100,0
v tem:					
- razvojni programi EU 2007-2013	3,6	166,8	212,6	127,7	23,4
1.1. Spodbujanje podjetniškega razvoja in povečanje konkurenčnosti	51,0	128,7	126,0	101,9	18,7
1.2. Povečanje prilivov razvojnih spodbud domačih in tujih naložb	10,4	10,6	5,8	8,9	1,6
1.3. Podpora internacionalizaciji gospodarstva	9,4	11,7	11,4	10,8	2,0
1.6. Prometna infrastruktura	293,6	468,3	441,6	401,2	73,7
1.7. Informacijska in komunikacijska tehnologija	3,3	25,3	35,2	21,3	3,9
1.8. Energetska infrastruktura	0,5	0,5	0,5	0,5	0,1

Vir: izračuni SVLR

Konkurenčno gospodarstvo in hitrejšo rast se namerava doseči predvsem z naslednjimi aktivnostmi:

- izboljšanje konkurenčnih sposobnosti podjetij z gradnjo gospodarske razvojne infrastrukture in spodbujanjem inovativnosti. Med drugim gre za gradnjo poslovno-industrijsko-logističnih območij (con), tehnoloških parkov, podjetniških inkubatorjev, univerzitetnih predinkubatorjev s pisarnami za prenos tehnologij, medpodjetniških izobraževalnih centrov, vzpostavitev slovenskega centra za prenos inovacij, vključno z borzo inovacij, promocijo in uvajanje centrov odličnosti, evropskega modela odličnosti, drugih modelov in podobno;
- spodbujanje vseh oblik podjetništva s promocijo podjetništva, izobraževanja, razvoja kreativnih industrij, medijev, podpornega okolja za razvoj podjetništva (npr. podpora vstopnim točkam in mreži »vse na enem mestu«, vavčerski sistem svetovanja) in

vzpostavitev ustreznih finančnih mehanizmov (npr. pomoč s skladi tveganega kapitala, dolžniškimi viri, jamstveno pomočjo MSP, nepovratnimi sredstvi za rast podjetij v institucijah inovativnega okolja, tehnološkimi investicijami MSP);

- spodbujanje razvoja turizma z dvigom konkurenčnosti turističnega gospodarstva (npr. promocija in trženje slovenskega turizma, spodbujanje razvoja turistične infrastrukture, spodbujanje razvoja menedžmenta turističnih destinacij, dvig kakovosti v turizmu, merjenje učinkovitosti in uspešnosti razvoja turizma), z mreženjem kulturnih in naravnih potencialov za razvoj storitev (npr. obnova kulturnih spomenikov, vzpostavitev mreže umetniških rezidenčnih centrov, kulturna oživitvev mest, mladinski centri in dopolnjevanje javne kulturne infrastrukture za razvoj konkurenčnih storitev) in s športno infrastrukturo (npr. gradnja in posodobitev mreže športnih objektov, pridobitev strokovnih podlag za realizacijo);
- spodbujanje domačih in tujih poslovnih naložb ter internacionalizacije slovenskega gospodarstva vključno z aktivnostmi razvojne pomoči Slovenije državam v razvoju;
- razvoj in gradnja digitalizacijske infrastrukture za zajem, hrambo, dostop in uporabo digitalnih vsebin. Pospešen bo razvoj storitev ter uvajanje elektronskega poslovanja v gospodarski in javni sferi;
- učinkovita prometna infrastruktura z ustreznim javnim potniškim prometom (npr. izdelava in uvedba enotne vozovnice, obnova voznega parka s tehnično in tehnološko sodobnimi ter energetsko varčnimi vozili), z ustrežno železniško infrastrukturo (npr. nova in posodabljanje železniške infrastrukture, obnavljanje signalno varnostnih naprav, sistemov napajanja in vodenja železniškega prometa), z ustrežno cestno infrastrukturo (npr. državne ceste, tretja razvojna os, avtoceste, kolesarske poti), s pomorsko infrastrukturo, z ustrežno letališko infrastrukturo (razvojni projekti na ravni letališke infrastrukture za mednarodni promet in na ravni letališke infrastrukture na sekundarni ravni in v okviru teh) in z intermodalnostjo (npr. intermodalna vozlišča).

Tabela 13: Razvojni izdatki DRP po razvojnih področjih znotraj prioritete: učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta

PRIORITETE IN PODROČJA DRP	2007	2008	2009	Obdobje 2007-09	
	V milijonih evro	V milijonih evro	V milijonih evro	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %
2. UČINKOVITO USTVARJANJE, DVOSMERNI PRETOK IN UPORABA ZNANJA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN KAKOVOSTNA DELOVNA MESTA	814,0	892,2	1.011,3	905,8	100,0
v tem:					
2.1. Povečanje gospodarske učinkovitosti in obsega vlaganj v raziskave in tehnološki razvoj	198,1	235,9	292,1	242,0	26,7
2.2. Izboljšanje kakovosti izobraževanja in spodbujanje vseživljenjskega učenja	615,9	656,3	719,2	663,8	73,3

Vir: izračuni SVLR

Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj se namerava doseči predvsem z naslednjimi aktivnostmi:

- strokovnjaki, razvojniki in raziskovalci za gospodarstvo: spodbuditi je treba sodelovanje med akademsko sfero in gospodarstvom ter pretok kadrov s krepitvijo podiplomskega znanja kadrov v gospodarstvu, z zaposlovanjem podiplomskih in podoktorskih kadrov v gospodarstvu, mladimi raziskovalci za gospodarstvo, spodbudami za prehod raziskovalcev iz znanosti v gospodarstvo ter prehod razvojnikov iz velikih podjetij v mala in srednje velika podjetja, z oblikovanjem interdisciplinarnih skupin za delo na projektih v gospodarstvu, s spodbujanjem mednarodne, medsektorske in medinstitucionalne mobilnosti strokovnjakov in raziskovalcev, oblikovanjem skupnega slovenskega intelektualnega prostora ter s promocijo in popularizacijo znanosti, zlasti naravoslovno-tehniških ved in posledično spodbujati povečanje vpisa na naravoslovne in tehnične smeri (vključujoč investicije v ustanove za promocijo in popularizacijo znanosti);
- znanost za razvoj: zagotoviti je treba povečevanje vlaganj v raziskave in razvoj skladno z barcelonskim ciljem, hkrati z njihovo večjo učinkovitostjo (prioritetno usmerjanje dejavnosti raziskav in razvoja na področja, ki so za Slovenijo posebej perspektivna, povečevanje deleža specifičnih uporabnih in razvojnih raziskav ter povečevanje deleža projektnega financiranja, vzpostavitev mehanizmov za povezovanje raziskovalnega in izobraževalnega dela in nagrajevanje sodelovanja z gospodarstvom, uveljavitev merila učinkovitosti in mednarodne konkurenčnosti v raziskovalnem delu, mednarodno odprt ekspertni sistem in sistem nadzora nad raziskovalno-razvojno dejavnostjo, preoblikovanje organizacijske strukture raziskovalnih organizacij za njihovo večjo odzivnost, razvoj in povezovanje raziskovalne infrastrukture – tudi s povezovanjem v nacionalna in regionalna središča znanja in kulture – ter zagotavljanje njene večje izkoriščenosti, krepitev mednarodnega raziskovalno-razvojnega sodelovanja;
- raziskovalna odličnost za gospodarsko konkurenčnost: s povezovanjem raziskovalnih in razvojnih potencialov v okviru posrednikov za prenos znanja v podporo gospodarski konkurenčnosti Slovenije - zlasti inovativnosti, tehnološkemu razvoju in razvoju storitev na prednostnih področjih raziskav in tehnološkega razvoja (npr. tehnološke platforme in tehnološke mreže, tehnološki centri, raziskovalni centri odličnosti in drugi posredniki) in s spodbujanjem povezovanja v raziskovalno-razvojna in visokošolska središča;
- kakovost, konkurenčnost in odzivnost visokega šolstva: z ustanavljanjem univerz in visokih šol, povezovanjem v visokošolska in raziskovalno-razvojna središča (VIS – visokošolsko-inovacijska središča), z razvojem visokošolske in raziskovalne infrastrukture – tudi s povezovanjem v nacionalna in regionalna središča znanja in kulture – in delovanjem visokošolskih ustanov na področjih, povezanih z delovanjem gospodarstva in strateškimi prioritetnimi področji, z razvojem na raziskovanju temelječega problemskega učenja in projektnega dela študentov, modularnega sistema in kreditnega vrednotenja dela študentov, oblikovanjem patentnih pisarn ter delovanjem univerzitetnih inkubatorjev, prehajanjem strokovnjakov iz visokega šolstva v gospodarstvo in obratno, s povečanjem števila gostujočih in stalnih tujih strokovnjakov na slovenskih visokih šolah in z vzpostavitvijo sistema mednarodnega vrednotenja visokega šolstva;
- usposobljeni ljudje za gospodarstvo: s povečanjem kakovosti vzgojno-izobraževalnih programov in njihovim posodabljanjem skladno z zahtevami na znanju temelječega gospodarstva in informacijske družbe, s promocijo in popularizacijo naravoslovnotehničnih znanj, z razvojem sistema (samo)ocenjevanja, s spodbujanjem partnerstva na lokalni in regionalni ravni in navezavo izobraževalnih vsebin na regionalne centre usposabljanja, z razvojem modela prožne organizacije programov vzgoje in izobraževanja, z zvišanjem izobrazbene oziroma kvalifikacijske ravni aktivnega prebivalstva, s pospeševanjem izobraževalnega procesa ter pospeševanjem zaposlovanja, z omogočanjem pluralnosti programov vzgoje in izobraževanja in sprotnim posodabljanjem načrtovanega učnega programa (npr. programi, učni načrti, izpitni katalogi);

- kakovost izobraževanja in vseživljenjsko učenje z dvigom kvalifikacijske ravni in razvoja elementov vseživljenjskega učenja (izboljšanje različnih ravni pismenosti in uporabe slovenskega jezika, zmanjšanje učne neuspešnosti in osipa, spodbujanje bralne kulture in spodbujanje povezovanja med kulturo in izobraževalnim sistemom ter spreminjanje šole v prostor ustvarjanja znanja in ustvarjalnosti), s poklicno in regijsko mobilnostjo človeških virov (npr. uvedba evropske primerljivosti in transparentnosti kvalifikacij, spodbujanje delodajalcev za uvedbo rotacij zaposlenih na različna delovna mesta, spodbujanje delodajalcev, da investirajo v razvoj in usposabljanje kadrov, spodbujanje brezposelnih oseb za vseživljenjsko učenje), z uvedbo zgodnjega učenja tujih jezikov in učenje več tujih jezikov (npr. vključevanje učenja tujih jezikov v programe vrtcev, osnovne in srednje šole, usposabljanje izvajalcev jezikovnega pouka), z vključevanjem evropske komponente in medkulturnega sodelovanja šol v učne programe vrtcev in šol (evropski oddelki), z izboljšanjem relevantnosti programov izobraževanja glede na potrebe trga dela, z vzpodbujanjem mobilnosti izobraževalcev (odprava formalnih ovir za mobilnost kadrov in odpiranje izobraževalnih institucij) ter z izboljšanjem izobraževanja in usposabljanja učiteljev in izobraževalcev v šolstvu in športu (npr. zagotoviti kakovost začetnega in nadaljnega izobraževanja in usposabljanja učiteljev in drugih izobraževalcev v šolstvu ter strokovnih delavcev v športu, krepiti profesionalni in osebni razvoj ter omogočiti pridobivanje kvalifikacij za družbo znanja, usposobiti vodilne in vodstvene delavce v šolstvu in športu za novo vlogo, mobilnost kadrov z novim strokovnim in organizacijskim znanjem za delo na različnih področjih vseživljenjskega učenja ter športa in s športom povezanih dejavnosti).

Tabela 14: Razvojni izdatki DRP po razvojnih področjih znotraj prioritete: učinkovita in cenejša država

PRIORITETE IN PODROČJA DRP	2007	2008	2009	Obdobje 2007-09	
	V milijonih evro	V milijonih evro	V milijonih evro	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %
3. UČINKOVITA IN CENEJŠA DRŽAVA	58,0	83,8	92,0	77,9	100,0
v tem:					
- Razvojni programi EU 2007-2013	11,8	19,8	31,6	21,1	27,1
3.1.Povečanje institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države	56,3	77,7	82,8	72,3	92,8
3.2.Razvojno prestrukturiranje javnih financ	0,6	0,4	0,2	0,4	0,5
3.3.Zagotovitev boljšega delovanja pravosodnega sistema	1,1	5,7	9,0	5,2	6,7

Vir: izračuni SVLR

Učinkovitejšo in cenejšo državo se namerava doseči predvsem z naslednjimi aktivnostmi:

- učinkovita in uspešna javna uprava z razvojem sistema učinkovitosti in uspešnosti javnega sektorja (npr. razvoj javnega menedžmenta, razvoj sistema za vzpodbujanje in zagotavljanje učinkovitosti in uspešnosti, izboljšanje sposobnosti države pri upravljanju in izvajanju kohezijske politike EU, razvoj kakovosti), razvoj kvalifikacijske strukture (npr. usposobljenost zaposlenih) v javni upravi, e-uprava, modernizacija in povezovanje uradnih evidenc ter izmenjave podatkov z EU, modernizacija pravosodja z radikalno modernizacijo postopkov v najširšem smislu in na vseh ravneh ter infrastrukturno podporo učinkovitemu delovanju pravosodja, podpora izvajalcem zdravstvene dejavnosti pri

uvajanju sistemov kakovosti, vzpostavitvi informacijsko komunikacijske infrastrukture ter usposobljenosti za odzivanje na nove grožnje zdravju;

- izboljšanje delovanja institucij na trgu dela (predvsem s posodabljanjem Zavoda RS za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: ZRSZ) za kakovostnejše storitve in posledično učinkovitejše svetovanje in posredovanje zaposlitev, z reorganizacijo centrov za socialno delo, kakor je predvideno v Nacionalnem programu socialnega varstva 2006–2010, ter poglobljanjem sodelovanja med centri za socialno delo in uradi za delo ZRSZ, na področju socialnih transferjev. Pomembno je tudi učinkovito delovanje Sklada za razvoj kadrov in štipendije ter drugih institucij na trgu dela, kot v širšem smislu tudi projekti, ki povečujejo preglednost in učinkovitost posameznih politik, npr. zagotavljanja ene vstopne točke za uveljavljanje pravic do socialnih transferjev, razvoj in modernizacija institucij za spremljanje ponudbe in povpraševanja na trgu dela ter pravočasno napovedovanje potreb na trgu dela in vpliv na razvoj celovitega izobraževalnega sistema. Ob tem se na primer predvideva vzpostavitev osrednje usklajevalne karijerne točke, ki bi omogočila strokovno podporo ter povezovala izobraževalno in zaposlovalno sfero. Predvideva se spodbujanje razvoja partnerstva (networks) relevantnih akterjev na nacionalni, regionalni in lokalni ravni (promocija programov, razvoj partnerstva z nevladnimi organizacijami in socialnimi partnerji, študije in vrednotenja ter razvoj novih programov);
- spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga s soustvarjanjem pogojev za delovanje nevladnih organizacij ter soustvarjanjem pogojev za pridobivanje in izvajanje programov in projektov nevladnih organizacij.

Tabela 15: Razvojni izdatki DRP po razvojnih področjih znotraj prioritete: moderna socialna država in večja zaposlenost

PRIORITETE IN PODROČJA DRP	2007	2008	2009	Obdobje 2007-09	
	V milijonih evro	V milijonih evro	V milijonih evro	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %
4. MODERNA SOCIALNA DRŽAVA IN VEČJA ZAPOSLENOST	664,0	729,0	739,1	710,7	100,0
v tem:					
- Razvojni programi EU 2007-2013	3,7	51,8	48,0	34,5	4,9
4.1. Izboljšanje prilagodljivosti trga dela	82,8	115,3	106,6	101,6	14,3
4.2. Modernizacija sistemov socialne zaščite	538,0	566,9	586,2	563,7	79,3
4.3. Zmanjševanje družbene izključenosti in socialne ogroženosti	43,2	46,8	46,3	45,4	6,4

Vir: izračuni SVLR

Moderna socialna država in večja zaposlenost se namerava doseči predvsem z naslednjimi aktivnostmi:

- razvoj in krepitev aktivnih politik trga dela s krepitvijo informiranja in svetovanja pri iskanju zaposlitev na vseh ravneh izobraževanja, usposabljanja in dela (npr. podpora inovativnim pristopom dela z mladimi, brezposelnimi in težje zaposljivimi osebami, približanje svetovanja uporabniku, okrepitev kariernega svetovanja v OŠ in SŠ, ZRSZ), s povečevanjem zaposljivosti posameznika (spodbujanje regijske in sektorske mobilnosti, vseživljenjskega učenja in usposabljanja, predvsem na pridobivanju znanj, spretnosti, zmožnosti in izkušenj, ki so poleg formalne izobrazbe ključni za večjo zaposljivost posameznika – socialni kapital, prezentiranje, poznavanje IKT, tujih jezikov,

usposabljanje na delovnem mestu za brezposelne, povečanje vpisa na naravoslovne in tehnične programe, modularnost izobraževalnih programov ipd.), z zvišanjem izobrazbene oziroma kvalifikacijske ravni delovno aktivnega prebivalstva (povečanje dostopnosti izobraževanja na regionalni ravni na vseh ravneh poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, NPK, zmanjšanje šolske neuspešnosti in osipa in priprava mladih, zlasti osipnikov, na vstop na trg dela ali ponovno vključitev v izobraževalni proces, povečanje izpopolnjevanja in usposabljanja na delu, povečanje vključenosti starejših v vseživljenjsko učenje in aktivna politika staranja, razvoj programov za uspešnejše vključevanje ranljivih skupin v izobraževanje, učenje, usposabljanje in zaposlitev), s spodbujanjem in podporo (tudi v smislu nagrajevanja) brezposelnim, da se dejavno lotijo razreševanja lastne brezposelnosti, da se zaposlijo in ohranijo zaposlitev, z zmanjševanjem dolgotrajne brezposelnosti in ohranjanjem delovne sposobnosti brezposelnih tudi prek prožnih oblik zaposlitve in dela na domu, s spodbudami za zaposlovanje brezposelnih in neaktivnih povezanih z ustreznim usposabljanjem ali drugimi programi, namenjenimi aktivnemu iskanju zaposlitve, s spodbujanjem podjetništva in inovativnosti, ustvarjanja novih delovnih mest, predvsem v storitvenih dejavnostih, spodbujanja prilagodljivosti zaposlenih in podjetij, spodbujanja zaposlovanja visokokvalificiranih kadrov v regijah z nizkim gospodarskim potencialom), z vzpostavitvijo prožnejšega trga dela (spodbude učinkovitim vlaganjem v človeški kapital, spodbujanje delodajalcev za izvajanje rotacije zaposlenih na delovnih mestih, uvedba sheme izmenjevanja zaposlenih na podobnih delih, spodbujanje izobraževanja odraslih, več in učinkovitejše investicije v človeški kapital), z razvojem in uvedbo novih preventivnih metod dela z namenom preprečevati brezposelnost in dolgotrajno brezposelnost, z razvijanjem kadrov za sodobno športno-turistično ponudbo kot najhitreje rastočo storitveno panogo, z zagotavljanjem informiranosti in obveščenosti delodajalcev ter širše javnosti o ukrepih politike zaposlovanja tudi s promocijskimi aktivnostmi, z zagotavljanjem učinkovitosti ukrepov APZ in učinkovitosti njihovega izvajanja, s sprotnim spremljanjem izvajanja in oceno ukrepov;

- okrepitev socialne vključenosti ter enakih možnosti in boj proti diskriminaciji s povečanjem socialno-integracijske (vzgojne) vloge šole, s povečanjem dostopnosti in enakih možnosti za vključevanje v sistem vzgoje in izobraževanja ter z zagotovitvijo uspešnega vključevanja otrok s posebnimi potrebami v vzgojno-izobraževalni sistem, s spodbujanjem (delovne) aktivnosti brezposelnih (z omogočanjem brezposelnim osebam, da se vključijo v različne oblike dela pri delodajalcih), predvsem dolgotrajno brezposelnih in prejemnikov denarne socialne pomoči pri CSD, spodbujanjem zaposlovanja v storitvenih dejavnostih ter s tem širjenjem mreže ter razvoja novih oblik socialnih, socialno-varstvenih in drugih storitev v javnem interesu, spodbujanjem zaposlovanja in razvoja kadrov v neprofitnem sektoru in NVO, spodbujanjem socialnega podjetništva, z zagotavljanjem socialne vključenosti mladih, starejših, žensk, invalidov, Romov, migrantov, manjšin in drugih ranljivih skupin na trgu dela prek vključitve v delo in zaposlitev (spodbujanje prožnih oblik dela in zaposlovanja, kakor je npr. delo na domu, zaposlovanje za krajši delovni čas, delitve delovnega mesta), spodbujanjem razvoja novih programov in možnosti zaposlitev, predvsem v storitvenih dejavnostih in na področju dejavnosti, ki pomenijo širitev ponudbe socialnih storitev (nepridobitne dejavnosti), z zagotavljanjem dostopa do zaposlitve in usposabljanja v celotnem delovno aktivnem obdobju (spodbujanje zaposlovanja mladih in starejših brezposelnih, spodbujanje ohranjanja aktivnosti starejših ter poznejšega izstopa s trga dela, promocija zaposlovanja starejših delavcev, usmerjeno v prikazovanje prednosti starostno uravnoteženih delovnih kolektivov in delovnega potenciala starejših delavcev), s spodbujanjem prenosa znanja in izkušenj starejših, ki so pred upokojitvijo na mlade, ki se prvič zaposlijo, tudi v smislu delitve delovnega mesta (delna upokojitvev, delna zaposlitev), z izvajanjem akcij

ozaveščanja za boj proti razlikovanju na trgu dela (z vključevanjem lokalnih skupnosti in podjetij), s spodbujanjem izobraževanja in zaposlovanja moških in žensk na področjih, kjer so manjšinsko zastopani, z razvojem in uvajanjem novih programov in storitev za skrb otrok in starejših odvisnih oseb, z razvojem javno zasebnega partnerstva na področju izvajanja storitev socialnega varstva in posredovanja del s ciljem pluralizacije, učinkovitosti in boljše ponudbe storitev, s pripravo in izvedbo socialnih projektov, projektov s področja zdravstva, kulture, s podporo inovativnim ukrepom in mednacionalnim projektom na področju okrepitve socialne vključenosti in boja proti diskriminaciji ter z zagotavljanjem dostopnosti kulture posebnim družbenim skupinam.

Tabela 16: Razvojni izdatki DRP po razvojnih področjih znotraj prioritete: povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja

PRIORITETE IN PODROČJA DRP	2007	2008	2009	Obdobje 2007-09	
	V milijonih evro	V milijonih evro	V milijonih evro	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %
5. POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	967,2	1.161,5	1.162,2	1.097,0	100,0
v tem:					
5.1.Trajno obnavljanje prebivalstva	48,2	62,6	62,2	57,6	5,3
5.2.Skladnejši regionalni razvoj	223,0	278,2	276,1	259,1	23,6
5.3.Zagotavljanje optimalnih pogojev za zdravje	83,4	90,7	88,0	87,4	8,0
5.4.Izboljšanje gospodarjenja s prostorom	23,7	29,8	30,1	27,9	2,5
5.5.Integracija okoljevarstvenih meril v sektorske politike in potrošniške vzorce	166,0	206,5	212,8	195,1	17,8
5.6.Razvoj nacionalne identitete in kulture	142,5	185,2	190,8	172,8	15,8
5.7.Športna infrastruktura in programi športa	86,4	107,1	108,6	100,7	9,2
5.8.Razvoj podeželja	191,5	197,9	190,3	193,2	17,6
5.9.Razvoj ribištva	2,6	3,5	3,4	3,2	0,3

Vir: izračuni SVLR

Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja se namerava doseči predvsem z naslednjimi aktivnostmi:

- spodbujanje regionalnega razvoja, lokalne razvojne pobude in njeno povezovanje za realizacijo skupnih regionalnih projektov v okviru 12 razvojnih regij in dveh kohezijskih regij vzhodna Slovenija in zahodna Slovenija. Gospodarska in izobraževalna infrastruktura (poslovne cone, tehnološki parki in razvojni centri regionalnega pomena, regijska izobraževalna središča ter drugi ukrepi spodbujanja podjetništva in ustvarjanja delovnih mest na regionalni ravni), prometna infrastruktura (lokalne ceste ter pristanišča regionalnega pomena vključno z javnim pomorskim potniškim prometom), okoljska infrastruktura (gradnja manjših čistilnih naprav na območjih z nižjo gostoto prebivalstva ter odvajanje odpadnih komunalnih in padavinskih voda, oskrba s pitno vodo in zmanjšanje vodnih izgub na vodovodih sistemih ter gradnja rezervnih vodnih virov za manjše vodovodne sisteme, razvoj novih okoljskih tehnologij na področju ravnanja z odpadki in odvajanja in čiščenja odpadnih komunalnih voda), sonaravni razvoj kmetijstva in gozdarstva, razvojni projekti v območjih s posebnimi varstvenimi režimi in v turističnih območjih (priprava

upravljaljskih načrtov ter izvedba projektov v okviru območij Natura 2000 z inovativnimi sonaravnimi programi, vključno s projekti na področju spodbujanja biotske raznovrstnosti, izgradnja javne turistične infrastrukture in projektov lokalno-regionalnega pomena) razvoj urbanih območij (sofinanciranje projektov usklajenega razvoja družbene in gospodarske infrastrukture v urbanih območij, vključno z zagotavljanjem »čistih« prevoznih sistemov in javnega potniškega sistema, vzpostavitev katastrof gospodarske javne infrastrukture, celovita prenova starih mestnih jeder in zgodovinskih mest ter degradiranih in opuščenih urbanih območij), socialna infrastruktura (sofinanciranje investicij v kulturno, zdravstveno, socialnovarstveno in drugo infrastrukturo regionalnega pomena), razvoj obmejnih območij s Hrvaško;

- izboljšanje gospodarjenja s prostorom in nepremičninami z ustreznim prostorsko-informacijskim sistemom v povezavi s pripravo prostorskih aktov na vseh ravneh (npr. prostorski informacijski sistem za potrebe urejanja prostora in graditve objektov, prostorski plani kot podlaga za izvajanje investicij, izdelav prostorskih aktov na državni ravni, sofinanciranje izdelave medobčinskih in občinskih prostorskih aktov, zagotavljanje dostopnosti in uporabe podatkov o tleh kot informacijske podpore postopkom priprave in sprejemanja prostorskih aktov za racionalen in trajnostno naravnan prostorski razvoj), z gradnjo nepremičninske in prostorske podatkovne infrastrukture, ki obsega vzpostavitev, vodenje in vzdrževanje osnovnih nepremičninskih in prostorskih evidenc (npr. koordinatni sistemi in pretvorba koordinat iz starega sistema v novi sistem v vseh zbirkah podatkov postaje GPS, državni načrti in karte, vodenje podatkov o prostoru za celotno državo na enotni ravni, vzpostavitev in vzdrževanje zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture, izboljšanje kakovosti podatkov o nepremičninah, evidence kakovostnih in aktualnih podatkov o nepremičninah ter o dogajanjih na nepremičninskem trgu ter zagotovitev enostavnega in hitrega dostopa do podatkov) ter z vzpostavitvijo integriranih storitev, ki bodo temeljile na interoperabilnih nepremičninskih in prostorskih podatkih različnih resorjev, organiziranih v porazdeljenem omrežju podatkovnih baz, z razvojem funkcionalnih urbanih območij (npr. skupen razvoj komplementarnih dejavnosti v funkcionalnih urbanih območjih, načrtovanje javnega potniškega prometa v funkcionalnih urbanih območjih, urejanje prometa v naseljih v povezavi z urbanističnim načrtovanjem), s pripravo celovitih programov prenove urbanih območij, z razvojem podeželja v smislu ohranjanja in razvoja arhitekturne identitete in krajinske prepoznavnosti ter z izobraževanjem in promocijo o prostorski dimenziji trajnostnega razvoja;
- ravnanje s komunalnimi odpadki (gradnja novih zbirnih centrov in regijskih centrov za ravnanje z odpadki, tehnološka dopolnitev obstoječih regijskih centrov z napravami za obdelavo odpadkov pred odstranjevanjem in monitoring ter čiščenje izcednih voda, gradnja objektov za energetska obdelavo ali sežig preostanka odpadkov iz blata čistilnih naprav, sanacija odlagališč odpadkov in starih bremen zaradi odpadnih olj, pesticidov in PCB), oskrba s pitno vodo (povezovanje vodovodnih sistemov, zagotovitev rezervnih vodnih virov za sisteme, večje od 50 000 prebivalcev, sanacija nezadostnih virov na sušnih območjih in gradnja ustreznih zadrževalnikov, učinkovita zaščita zajetij pred onesnaženimi vodami), odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih vod (gradnja novih kanalizacijskih omrežij in čistilnih naprav skladno z direktivami EU in predpristopno pogodbo);
- trajnostni razvoj območij varstva narave (širših zavarovanih območij in območij Natura 2000) in osveščanje prebivalstva o okoljskih vprašanjih;

- trajnostna energija, ki se nanaša na povečanje učinkovitosti rabe končne energije, tj. rabe energije v industriji, storitvenem in javnem sektorju, prometu ter znatno povečanje obsega okolju prijazne proizvodnje energije iz obnovljivih virov energije (v nadaljnjem besedilu: OVE) in iz sistemov soproizvodnje (kogeneracije) toplote in električne energije. Prioriteta vključuje izvedbo energetske sanacije in trajnostne gradnje stavb (energetsko učinkovita sanacija obstoječih stavb v javnem sektorju, gradnja nizkoenergijskih in pasivnih stavb v javnem sektorju, uporaba sodobnih tehnologij za ogrevanje, prezračevanje in klimatizacijo stavb), izgradnjo inovativnih sistemov za lokalno energetske oskrbo (večji individualni sistemi ter daljinski in skupinski sistemi za proizvodnjo toplote in električne energije s poudarkom na obnovljivih virih energije in kogeneraciji), demonstracijski in vzorčni projekti ter programi energetskega svetovanja, informiranja in usposabljanja porabnikov energije, potencialnih investitorjev, ponudnikov energetskih storitev ter drugih ciljnih skupin;
- voda kot razvojni/omejitveni dejavnik na ravni povodij, ki vključuje celovito upravljanje z vodami glede na okoljske, gospodarske in socialne dejavnike. Uvajanje postopkov za okolju prijaznejšo rabo sredstev za varstvo rastlin in hranil glede na okoljske danosti s ciljem zagotavljanja dobrega stanja voda do leta 2015. Uravnotežen sistem oskrbe z vodo za potrebe zagotavljanja kakovostne pitne vode, kmetijstva in drugih porabnikov ter določitev prioritet sektorjev ob povečanem pritisku na vodne vire;
- celovita ureditev varstva pred sušo, poplavami, plazovi in drugimi naravnimi nesrečami z večnamenskimi in trajnostnimi pristopi, s trajnostno rabo naravnih in kulturnih potencialov in energetskih virov (poplavno upravljanje porečij, ostali vplivi voda, plazovi, ostale naravne nesreče, operativni ukrepi ...), s spremljanjem in napovedovanjem in z zaščito pred in sanacijo po naravnih nesrečah;
- teritorialno sodelovanje in v okviru tega transnacionalno, medregionalno in čezmejno sodelovanje. Programi čezmejnega sodelovanja bodo zagotovili vsestransko prostorsko, gospodarsko in socialno integracijo ožjih in širših funkcionalno povezanih čezmejnih območij v okviru naslednjih aktivnosti: spodbujanje podjetništva, posebno razvoj MSP, turizma, kulture in trgovine, spodbujanje in izboljšanje skupnega upravljanja območij ohranjanja narave in kulturne dediščine, kot tudi skupno zagotavljanje ohranjenosti okolja in ukrepov pred naravnimi in tehnološkimi riziki, spodbujanje in povezovanje mest in urbanih središč ter ruralnih območij ob meji, izboljševanje dostopnosti (promet, informacijsko-komunikacijske povezave, čezmejne vode, odpadki in energetski sistemi), promocija sodelovanja na pravem področju in med administracijami ter spodbujanje sodelovanja na področju človeških virov, zdravstva, kulture, izobraževanja. Transnacionalno sodelovanje bo temeljilo na podpori inovacijam in razvoju znanstvenih in tehnoloških mrež, okolju (upravljanje voda, energije, preventiva pred riziki in zaščita narave), dostopnosti (aktivnosti, ki izboljšujejo dostop in kakovost prevoza in telekomunikacijskih storitev in trajnostnem razvoju mest in funkcionalnih urbanih območij, vzpostavitev informacijskega sistema kot podpora prostorsko razvojnim odločitvam in spremljanju stanja, spodbujanju in povezovanju urbanih območij za doseganje večje konkurenčnosti v mednarodnem prostoru. Prenos znanj in izkušenj na različnih sektorskih področjih, ki so v interesu Slovenije bo spodbujala aktivnost medregionalnega sodelovanja;
- razvoj kulture in z ljudmi usposobljenimi za delovanje in upravljanje v kulturi ter v podporo socialni vključenosti vseh družbenih skupin (kulturne potrebe in izvajalci narodnih skupnosti, Romi, etnične skupine, priseljenci ipd.), povečanje kulturne raznolikosti in dostopnosti kulturnih dobrin za ljudi z različnimi vrstami invalidnosti ter dostopnosti kulture za otroke in starejše: spodbujanje e-dostopnosti, izboljšanje

mobilnosti, jezikovna dostopnost, interpretacija, izraba degradiranih območij za umetniške/ustvarjalne aktivnosti, ustvarjalne rešitve na področju kulture in medijev (intermedijske, glasbene, likovne, uprizoritvene umetnosti, kulturna dediščina, radijski, televizijski in založniški mediji) in ustvarjalnih industrij (film, video, glasba, založništvo, dizajn, arhitektura, oglaševanje ter informacijske komunikacijske tehnologije), ustvarjanje in vzdrževanje novih socialnih mrež, integracija lokalnih tradicij, obrti in praks v izobraževanje, izgradnja lokalne identitete in ponosa, pospeševanje digitalizacije obstoječih analognih kulturnih vsebin muzejev, knjižnic, arhivov, vpeljevanje digitalnih vsebin, razvoj inovativnih kompleksnih modelov digitalne kulture in vključevanje v evropski digitalni kulturni prostor na področju vsebin, standardov, protokolov in sistema upravljanja z digitalnimi pravicami; ohranjanje posameznih kulturnih oziroma zgodovinskih okolij s posebno gostoto, pomembno in raznoliko dediščino v tradicionalnem arhitekturnem in krajinskem okolju (t. i. območja nacionalne prepoznavnosti), ki jih je treba ohranjati tudi kot omrežje, ki zagotavlja prepoznavnost večine razvojnih regij; delno se ta območja prekrivajo z zavarovanimi območji narave, npr. naravnimi parki, zato jih je treba ohranjati in razvijati skladno z njihovim pomenom in značilnostmi, obenem pa zagotoviti enotno obravnavo območij, ki segajo v več občin;

- stanovanjska problematika z vzpostavitvijo javno-zasebnega partnerstva na segmentu neprofitnih najemnih stanovanj in oblikovanje stanovanjskega združenstva, z ustreznim delovanjem Stanovanjskega sklada Republike Slovenije, z gradnjo cenovno sprejemljivih stanovanj, sistemom subvencioniranja najemnin in zagotavljanjem stanovanj mladim družinam in drugim kategorijam prebivalstva brez stanovanja;
- izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva z zmanjševanjem medregionalnih razlik v zdravju (npr. izdelava nacionalne strategije za zmanjševanje razlik v zdravju), z zdravstvenim varstvom na domu (npr. razvoj informacijskega sistema za razvoj mreže patronažne službe, povezovanje socialnega in zdravstvenega sektorja, dodatno usposabljanje laikov za opravljanje enostavne oskrbe in zdravstvene nege), z ustrežno organizacijo javne službe na področju javnega zdravja ter izobraževanjem in usposabljanjem kakovostnih kadrov za izvajanje te službe (vključujoč investicije za izobraževanje visokostrokovnih kadrov), z dostopnostjo do zdravstvenih storitev (investicije na področju zagotavljanja ustrezne dostopnosti do zdravstvenih storitev, centri nujne medicinske pomoči, uvedba nacionalnih čakalnih seznamov) z izboljšanjem kakovosti zdravstvenega varstva (npr. uvedba novih metodologij, sistemov, izobraževanje in usposabljanje);
- razvoj podeželja s konkurenčnostjo agroživilstva in gozdarstva (npr. posodabljanje in prestrukturiranje kmetijstva, dvig dodane vrednosti in kakovosti v pridelavi in predelavi kmetijskih, živilskih in gozdarskih proizvodov, učinkovitejše gospodarjenje z gozdovi, dvig ravni usposobljenosti in povečanje zaposljivosti v kmetijstvu, živilstvu in gozdarstvu), z ohranjanjem kulturne krajine in varovanjem okolja (npr. ohranjanje kmetijstva na območjih z neugodnimi naravnimi danostmi za kmetovanje, izvajanje okolju prijaznih kmetijskih praks), z izboljšanjem kakovosti življenja na podeželskih območjih in spodbujanjem gospodarske diverzifikacije (npr. izboljšanje zaposlitvenih možnosti na podeželju, izboljšanje kakovosti življenja na podeželju) ter gradnjo lokalnih zmogljivosti za zaposlovanje in diverzifikacijo (npr. pridobitev strokovnih znanj in povečanje samoiniciativnosti prebivalcev podeželja, delovanje lokalnih akcijskih skupin (LAS) na podeželskih območjih, izvajanje lokalnih razvojnih strategij);
- razvoj ribištva s prilagajanjem ribiške flote Skupnosti (npr. možnost trajnega ali začasnega umika iz ribiške flote, naložbe v obnovo plovil na krovu in pod krovom ter

uvedba tehničnih ukrepov za povečanje selektivnosti ribolovnih orodij, posebni ukrepi za mali priobalni ribolov in socioekonomska nadomestila), z ribogojstvom, predelavo in trženjem (npr. trajnostni razvoj sladkovodnega in morskega ribogojstva v Sloveniji ter doseganje večje konkurenčnosti ob upoštevanju tržnih možnosti), s skupnimi ukrepi v ribištvu (npr. ureditve in posodobitve pristanišč, mest iztovora rib in prve prodaje rib, spodbujanje in razvoj novih trgov s poudarkom na izvajanju promocijskih kampanj, podpiranje pilotnih projektov in ukrepov za varovanje in razvoj vodnega živalstva, podpiranje skupnih ukrepov, usmerjenih k izpopolnjevanju strokovnega znanja z izobraževanjem in usposabljanjem, spodbujanje ustanavljanja organizacije proizvajalcev, doseganja večje varnosti plovbe ribičev), z razvojem obalnih ribiških območij (npr. vzpostavitev razvojnih javno-zasebnih partnerstev, podpora izvajanju lokalnih razvojnih strategij, pridobitev strokovnih znanj in spodbujanje prebivalcev obalnih območij).

6 Okvirne potrebe po prostoru

Na področju prostorskega razvoja je Slovenija opredelila svoje cilje v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/2004). Vzdržan prostorski razvoj opredeljujejo trije temeljni prostorsko-razvojni cilji, skozi katere se uresničujejo prioritete in usmeritve za dosego ciljev prostorskega razvoja:

- *učinkovitost in konkurenčnost mest in urbanih območij*, ki obsega zlasti ukrepe glede policentričnega urbanega sistema in regionalnega prostorskega razvoja, vitalnih in urejenih mest ter usklajenega razvoja širših mestnih območij,
- *izboljšana dostopnost in učinkovita povezanost*, ki obsega predvsem ukrepe glede enakovredne vključenosti Slovenije v evropski prostor ter povezanega in usklajenega razvoja prometnega in poselitvenega omrežja,
- *razvojna vitalnost in privlačnost podeželja*, ki zajema zlasti ukrepe glede vitalnosti in privlačnosti podeželja, krepitve prepoznavnosti kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine ter prostorski razvoj v območjih s posebnimi potenciali in problemi.

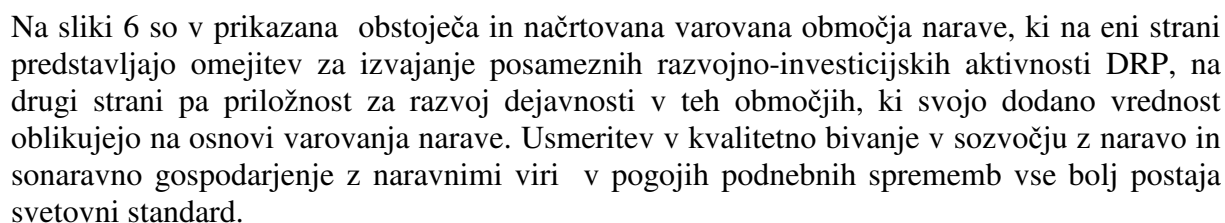
Skladnost DRP z navedenimi cilji se neposredno odraža v ustrezno širokem naboru aktivnosti za razvoj mest in pripadajočega podeželja. Aktivnosti DRP pokrivajo tudi širok spekter vsebin s področja dostopnosti in učinkovite povezanosti omrežja mest in naselij.

Na sliki 5 so prikazana središča nacionalnega pomena in prometno omrežje, s katerim se zagotavlja dostopnost do funkcij in storitev ter prometno povezanost vseh območij, uravnotežen razvoj celotnega državnega ozemlja in povezave s širšim evropskim prostorom.

Z razvojno-investicijskimi aktivnostmi DRP bodo dopolnjene funkcije središč na številnih vsebinskih področjih in povečana kvaliteta bivanja in gospodarjenja.

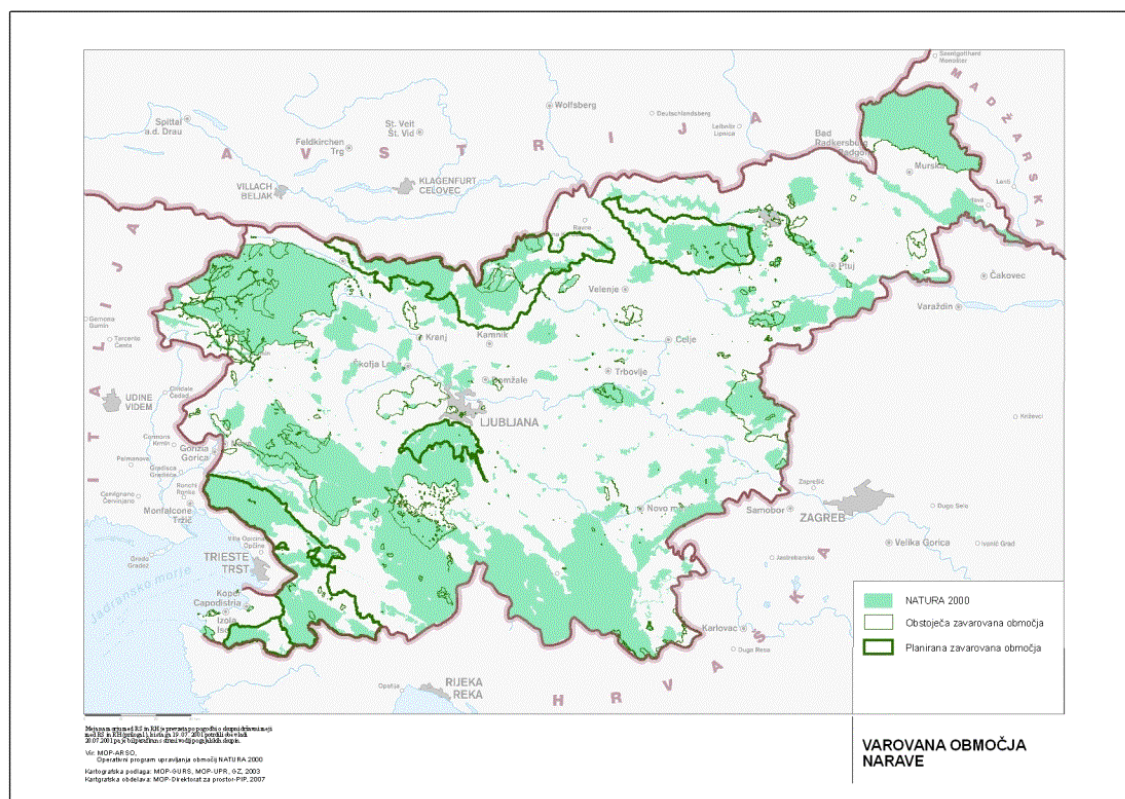
Z dograditvijo mreže gospodarskih središč, sestavljene iz inkubatorjev, tehnoloških parkov poslovnih con in izobraževalnih središč bo vzpostavljena potrebna gospodarska, raziskovalna, izobraževalna, informacijska in logistična infrastruktura. Z dograditvijo prometnega omrežja bo zagotovljena boljša medsebojna povezanost regij in središč, prav tako pa bo zagotovljena kvalitetna navezava na daljinske prometne povezave, kar bo omogočilo specializacijo posameznih območij, skladno z razvojnimi primerjalnimi prednostmi in sinergije v širšem

Slika 5: Dostopnost središč nacionalnega pomena

48

Slika 6: Varovana območja narave

7. Zagotavljanje koordiniranih in usklajenih politik²⁸

7.1. Usklajena priprava programskih dokumentov za obdobje 2007-2013 in uresničevanje načela partnerstva²⁹

Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja³⁰ določa centralizirano odgovornost Službe Vlade RS za razvoj za medsebojno usklajenost dokumentov razvojnega načrtovanja in njihovo skladnost z razvojnimi dokumenti EU ter mednarodnih organizacij. Za skladnost med nacionalnimi in regionalnimi dokumenti razvojnega načrtovanja ter za medsebojno usklajenost dokumentov razvojnega načrtovanja na regionalni ravni pa je odgovorna SVLR.

Strateški dokument SRS je bil sprejet sredi leta 2005 po daljšem obdobju usklajevanja

²⁸ Za učinkovito izvajanje DRP je potrebno njegovo učinkovito upravljanje, ki mora zagotoviti usklajenost različnih teritorialnih ravni: državne, regionalne, lokalne, pa tudi evroregionalne in evropske. Nujne so ustrezne povezave med načrtovanjem gospodarskega in socialnega razvoja ter s prostorskim in proračunskim načrtovanjem. Pomembna je tudi usklajena projektna raven (priprava, izbor, nadzor izvajanja in vrednotenje projektov). Poleg dokumentov so pomembni postopki usklajevanja, iskanje in utemeljevanje strateških rešitev, razprava o prioritetah med razvojnimi partnerji, vrednotenje doseženega in tekoče prilagajanje načrtov spremenjenim razmeram. Konsenz je tudi ekonomska kategorija in sposobnost njegovega doseganja je sama po sebi dejavnik nacionalne konkurenčnosti.

²⁹ Podrobneje so aktivnosti predstavljene v Poročilu o vključevanju javnosti v pripravo predloga državnega razvojnega programa 2007 – 2013 in o odzivih na prejete pripombe, ki je objavljen na spletnih straneh SVLR (http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/drzavni_razvojni_program/aktualno_drp_2007_2013).

³⁰ Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna in proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 44/2007).

strateških zamisli in predlogov številnih deležnikov tega procesa. Sledila je priprava DRP, ki je bil prav tako zastavljen kot proces in kot dokument. V okviru projekta DRP kot procesa so bile sprejete številne razvojne odločitve v pogajanjih z Evropsko komisijo za NSRO in posamezne operativne programe in enako na regionalni ravni pri usklajevanju regionalnih razvojnih prioret.³¹ S programom priprave DRP je bila začeta, s sprejetjem predloga DRP pa se končuje usklajena priprava sklopa programskih dokumentov za izvajanje finančne perspektive 2007–2013. Na celotni vertikali: EU–nacionalna raven–regionalna raven je bila dosežena medsebojna usklajenost posameznih programov, v smislu prioritet pa izvajanje SRS.

Aktivnosti za uveljavitev načela partnerstva s teritorialnimi in socialnimi partnerji ter civilno družbo lahko razdelimo na sodelovanja s partnerji: (i) pred objavo delovnega gradiva DRP, (ii) po objavi prvega osnutka DRP, (iii) po objavi drugega osnutka DRP in (iv) v okviru priprave Strateške presoje vplivov DRP na trajnostni razvoj.

Pred objavo delovnega gradiva DRP smo 21. junija 2005 na Svetu za trajnostni razvoj, ki je osrednji posvetovalni organ vlade, namenjen dialogu s civilno družbo o vseh temeljnih vprašanjih trajnostnega razvoja, predstavili program priprave DRP in izvedli razpravo o programu in načinu vključevanja civilne družbe. Izvedli smo javno predstavitev postopkov programiranja za uporabo kohezijskih sredstev in povezave teh aktivnosti s pripravo DRP. Opravili smo posebna srečanja, npr. s predstavniki nevladnih organizacij. Izvedli smo delavnice s predstavniki lokalne in regionalne ravni. V juliju leta 2005 smo izvedli obiske v vseh dvanajstih razvojnih regijah, kjer smo predstavili program priprave DRP/NSRO in se dogovorili o povezovanju razvojnih prioritet regij z državnimi razvojnimi prioritetami. Vzpostavili smo spletno stran, namenjeno pripravi DRP in elektronski naslov ter kontaktno osebo za podajanje pobud in pripomb. Z izhodišči priprave DRP/NSRO in s pobudo za aktivno sodelovanje smo seznanili predstavnike vladnih teles na dveh medresorskih posvetih (27. junija 2005 in 6. oktobra 2005). Začet je bil dialog in opravljena prva srečanja s predstavniki Evropske komisije o pripravi DRP/NSRO.

Po objavi prvega osnutka DRP se je sodelovanje s partnerji okrepilo. Izvedli smo posvet z nevladnimi organizacijami (10.5.2007), opravili predstavitev in razpravo s predstavniki civilne družbe na Svetu za trajnostni razvoj (22.6.2007) in organizirali posvet s predstavniki regionalne in lokalne ravni (21.7.2006). Nadaljevali smo dialog z Evropsko komisijo, ki je bil med drugim namenjen tudi analizi izvajanja načela partnerstva pri pripravi DRP/NSRO. S predstavniki vladnih teles smo organizirali številna bilateralna srečanja.

Po objavi drugega osnutka DRP smo ponovno izvedli predstavitev in razpravo na Svetu za trajnostni razvoj (28.9.2006). S predstavitev smo se udeležili različnih dogodkov, nadaljevala so se usklajevanja s predstavniki regionalne in lokalne ravni ter vladnih teles.

³¹ Postopek priprave DRP je potekal v daljšem časovnem obdobju, v katerem je bil najprej izdelan prvi osnutek DRP (april–maj 2006), ki je služil kot podlaga za začetek usklajevanja z regijami in EU ter z nevladnim sektorjem. Ko je bilo okvirno neformalno usklajevanje z Evropsko komisijo in 12 razvojnimi regijami opravljeno, je DRP prešel v fazo drugega osnutka DRP (oktober 2006). Sledila je javna razprava in dodatno usklajevanje z nevladnim sektorjem, zaključno usklajevanje strateških dokumentov za EU (NSRO in Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja) ter priprava in sprejem operativnih programov znotraj kohezijske politike EU, Programa razvoja podeželja 2007–2013 in regionalnih razvojnih programov. Ciklus priprave programskih dokumentov zaključuje Predlog DRP.

V okviru priprave Strateške presoje vplivov DRP na trajnostni razvoj, ki je potekala vzporedno s pripravo DRP, sta bili izvedeni dve javni obravnavi. Prva javna obravnava 1. decembra 2005 je bila namenjena določitvi meril za presojo različnih programov z vidika trajnostnega razvoja in ključnih vprašanj trajnostnega razvoja, na katera naj bi DRP odgovoril. Sprejeta so bila merila, ki jih prikazuje slika 7. Druga javna obravnava, 27.10.2006, je bila namenjena javni razpravi o osnutku DRP z vidika trajnostnega razvoja in predlogu poročila strateške presoje. Izvedene so bile ustrezne objave dokumentov na spletu.

Na prejete pripombe na prvi ter drugi osnutek DRP v okviru javne razprave, aktivnosti Sveta za trajnostni razvoj in v okviru priprave poročila o presoji vplivov DRP na trajnostni razvoj smo pripravili pisni odziv³². Pripombe lahko razdelimo na splošne, konkretne po poglavjih, predloge projektov in pripombe na proces priprave DRP.

S strani predstavnikov civilne družbe je bilo prejetih precej kritik na temo uresničevanja načela partnerstva v času pogajanj z Evropsko komisijo za posamezne operativne programe³³. Zadovoljivo pozornosti participativnemu pristopu pa naj bi namenili prav pri pripravi DRP in NSRO. Pohvaljeno je bilo dvoje: številne organizirane priložnosti za posvetovanja z različnimi skupinami deležnikov in priprava poročila s prejetimi komentarji in argumentirano navedbo, kako so bili ti komentarji upoštevani. Slednje so v okviru projekta Ogledalo vladi 2006³⁴ navedli kot primer dobre prakse.

Ocenjujemo, da je tudi proces predhodnega vrednotenja oz. priprave Strateške presoje vplivov DRP na trajnostni razvoj pozitivno vplival tako na vključenost javnosti z vidika trajnostnega razvoja kot tudi z vidika večje usklajenosti in zagotavljanja trajnostnega razvoja v predlogu DRP.

7.2. Izvajanje, spremljanje in vrednotenje državnega razvojnega programa

DRP se izvaja z državnim in občinskimi proračuni. Projekte in aktivnosti, ki predstavljajo realizacijo prioritet DRP, uvrščajo proračunski uporabniki v načrte razvojnih programov proračunov. Za njihovo izvajanje so odgovorni skladno s svojimi delovnimi področji, pri čemer ravnajo po načelih dobrega gospodarjenja in učinkovitega upravljanja. Aktivnosti in projekte izvajajo po postopkih za izvrševanje proračunov. Skupaj z zaključnim računom proračuna so do konca februarja proračunski uporabniki dolžni sestaviti poslovna poročila za preteklo leto. V njih ocenijo doseganje zastavljenih ciljev in ovrednotijo posamezne politike.

Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja določa centralizirano odgovornost Službe Vlade RS za razvoj za spremljanje in vrednotenje DRP. Učinkovitost programov in projektov DRP se preverja letno s poročilom o učinkovitosti ukrepov razvojne politike, ki ga pripravi nosilec priprave DRP do 15. aprila, pri čemer se ocenjuje tako učinkovitost ukrepov s

³² Podrobneje so pripombe in odziv nanje predstavljene v Poročilu o vključevanju javnosti v pripravo predloga državnega razvojnega programa 2007–2013 in o odzivih na prejete pripombe, ki je objavljen na spletnih straneh SVLR.

³³ Marega, M. 2007. Načrtovanje z ljudmi, ne za ljudi! – v: Veliki razvojni projekti in skladni regionalni razvoj. Zbornik, Ljubljana, s. 21-26.

³⁴ Umanotera, 2007. Ogledalo vladi 2006: Praksa in značilnosti sodelovanja s civilno družbo <http://www.umanotera.org/index.php?node=93>.

fizičnega in finančnega vidika ter uspešnost in učinkovitost zagotavljanja in porabe različnih virov financiranja. Poročilo je ena od strokovnih podlag v postopku priprave državnega proračuna in proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti.

V programskem obdobju 2007–2013 je bil pomemben del DRP dogovorjen z EU. Le-tega bo Slovenija izvajala in spremljala po pravilih, ki so uveljavljena v okviru kohezijske politike EU in politike razvoja podeželja in ribištva v EU. Določen je bil en sam organ upravljanja za vse tri operativne programe, ki jih financirata strukturna sklada ter Kohezijski sklad, v isti instituciji (SVLR) pa je skoncentrirana tudi koordinacija cilja 3 – evropsko teritorialno sodelovanje. Poleg tega je SVLR organ upravljanja pri treh čezmejnih operativnih programih (čezmejno sodelovanje z Avstrijo, čezmejno sodelovanje z Madžarsko in čezmejno sodelovanje IPA s Hrvaško). Organ upravljanja za programa razvoja podeželja in ribištva je tudi en sam (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano). Centralizirano izvajanje programov EU bo v marsičem olajšalo tudi izvajanje in spremljanje uresničevanja DRP kot celote. Del koordinacije med operativnimi programi bo namreč mogoče opraviti že znotraj pristojnih upravljavskih institucij. Informacijski sistem in sistem poročil za sklade EU bosta tudi olajšala pripravo letnih poročil DRP o učinkovitosti ukrepov razvojne politike.

Zakonodaja s področja regionalnega razvoja določa, da se regionalni razvojni program izvaja z izvedbenim načrtom, ki ga sprejme svet regije in mora biti ustrezno strukturiran, usklajen z regionalnim razvojnim programom in mora upoštevati DRP ter proračunske okvire na državni in občinski ravni. Predlog izvedbenega načrta za triletno obdobje pripravi subjekt spodbujanja razvoja na regionalni ravni. V izvedbeni načrt se smiselno vključijo tudi projekti območnih razvojnih partnerstev. Projektni predlogi v izvedbenem načrtu morajo predstavljati zaključeno funkcionalno celoto, izkazati morajo regionalni pomen in vpliv na razvoj.

Regionalni razvojni programi morajo vsebovati fizične in finančne indikatorje, potrebne za kvantitativno spremljanje njihovega uresničevanja. Za spremljanje regionalnega razvojnega programa in vrednotenje njegovih učinkov je odgovoren regionalni razvojni svet, ki vrednotenje izvede v sodelovanju z neodvisno strokovno institucijo. Z rezultati vrednotenja učinkov regionalni razvojni svet seznani SVLR. Subjekti spodbujanja razvoja na regionalni ravni imajo obveznost pripravljati in predložiti SVLR letna poročila in končno poročilo o izvajanju regionalnega razvojnega programa. Letno poročilo se predloži v roku treh mesecev po preteku koledarskega leta, končno poročilo pa v roku šestih mesecev po poteku programskega obdobja.

Za spremljanje DRP je predpisana enotna evidenca razvojnih politik vlade. Za njeno metodološko oblikovanje, vzpostavitev in vzdrževanje je odgovorna Služba Vlade RS za razvoj. Za spremljanje DRP se zagotovijo finančni podatki po programih in projektih (smiselno razdeljenih tudi na nižje ravni), ki obsegajo podatke o financiranjih (virih financiranja), prejemnikih, namenih, javnofinančnih instrumentih, višini porabljenih sredstev ter druge potrebne attribute, podatke o poteku izvajanja posameznih programov, projektov in ukrepov glede na cilje, opredeljene v DRP z možnostjo analitičnega prikaza stanja na vseh ravneh organizacijske strukture. Vsi podatki iz evidence, z izjemo zaupnih, so dostopni vladi in institucijam, ki so odgovorne za spremljanje uresničevanja in poročanje o izvajanju DRP, ter na zahtevo tudi drugim subjektom, ki izkažejo pravni interes.

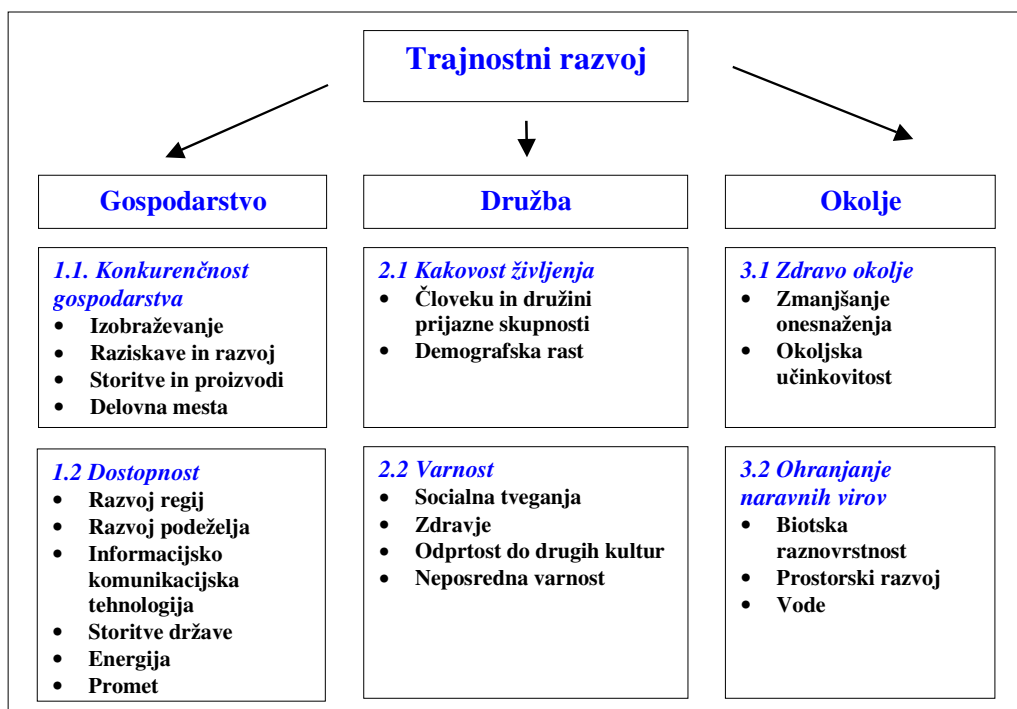
Upoštevanje navedeno bo Poročilo o učinkovitosti ukrepov razvojne politike, ki ga pripravi nosilec priprave DRP do 15. aprila pripravljeno na osnovi zaključnega računa državnega proračuna in poslovnih poročil ministrstev ter prispevkov ministrstev v okviru programa priprave poročila. Upoštevana bodo poročila, ki jih mora Slovenija predlagati EU v okviru izvajanja kohezijske politike, politike razvoja podeželja in politike razvoja ribištva. Upoštevana bodo letna poročila subjektov spodbujanja razvoja na regionalni ravni o izvajanju regionalnih razvojnih programov. Za pripravo poročila bo ustrezno strukturirana enotna evidenca razvojnih politik vlade.

V fazi izvajanja DRP je pomembno vključevanje javnosti, kar bo sistematično zagotovljeno v okviru programa dela Sveta za trajnostni razvoj. V sprejetem programu dela sveta je izvajanju DRP posvečen eden od petih programskih sklopov, gre za sklop »Državni razvojni program in Kohezijska politika EU v kontekstu izvajanja SRS in Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023«. V tem sklopu je predvidena:

- obravnava letnih in končnih poročil izvajanja ukrepov EPD 2004–2006,
- obravnava letnih poročil o izvajanju ukrepov iz NSRO 2007–2013,
- obravnava letnih poročil o izvajanju DRP,
- obravnava letnih poročil o izvajanju Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023,
- spremljanje izvajanja priporočil iz presoje vplivov na okolje za NSRO in OPje ter uveljavljanje kriterijev za izbor projektov upoštevajoč načela trajnostnega razvoja v vseh instrumentih izvajanja kohezijske politike.

Slednje bo izvedeno z uporabo meril, ki so bila pripravljena v okviru celovite presoje vpliva DRP na trajnostni razvoj (slika 7).

Slika 7: Merila za presojo prioritet, programov in aktivnosti DRP z vidika trajnostnega razvoja

Vir: Presoja vplivov DRP 2007–2013 na trajnostni razvoj, Drugo vmesno poročilo: Okvir za presojo, prva javna obravnava in priporočila za vsebino DRP, OIKOS, december 2005.

PRILOGA 1 – Usklajenost DRP in indikativnega finančnega okvira Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih v obdobju 2007-2023

Investicijsko-razvojne programe Slovenija pripravlja v okviru širšega reformnega paketa, katerega cilj je dinamizirati slovensko družbo za doseganje večje blaginje. V ta namen je vlada sprejela Okvir ekonomskih in socialnih reform, ki je dal posebno težo t. i. velikim osrednjim projektom, s čimer naj bi se omogočilo bolj ambiciozno in koncentrirano načrtovanje investicij z večsektorskimi učinki. Vsebinsko gledano osrednji projekti vključujejo tako storitve kot infrastrukturne investicije, opredeljeni pa so bili v Resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023, ki jo je Vlada Republike Slovenije sprejela v oktobru 2006 (v nadaljnjem besedilu: resolucija).

Tabela 17: Nacionalni razvojni projekti do leta 2023

Prioritete SRS/DRP	Nacionalni razvojni projekti
1 Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast	Gospodarska središča Nacionalna širokopasovne mreža Večji turistično-infrastrukturni projekti Večji projekti športne infrastrukture Modernizacija železniškega omrežja Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh Dodatni avtocestni program Modernizacija električnega omrežja Gradnja novih energetskih zmogljivosti Skladišče plina
2 Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta	NUK Jožeta Plečnika Visokošolska in raziskovalno-razvojna središča
3 Učinkovita in cenejša država	E-zdravje E-pravosodje
4 Moderna socialna država in večja zaposlenost	Sklad za razvoj kadrov in štipendijska shema Novi Klinični center v Ljubljani Mreža centrov za urgentno medicino
5 Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja	Trajnostna mobilnost: integracija prometnih sistemov in razvoj javnega potniškega prometa Trajnostna energija in ekonomija vodika

Vir: Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih v obdobju 2007-2013

Gre za dolgoročno vizijo, ki pa obsega tudi obdobje izvajanja DRP. Začetno obdobje izvajanja resolucije naj bi bilo še posebej dinamično in izdatno podprto tudi s sredstvi kohezijske politike EU.

Tabela 18 podrobneje prikazuje strukturo bruto investicij v osnovna sredstva iz jesenske napovedi 2007 in primerjavo s strukturo naložb, predvidenih z resolucijo. Pri tem je treba poudariti, da *bruto investicije v osnovna sredstva po standardih sistema nacionalnih računov (SNA)* vključujejo celotne narodnogospodarske naložbe (27,7 % BDP), resolucija pa se osredotoča le na nekatere velike projekte nacionalnega pomena, ki skupaj znašajo 3,6 % BDP

v obravnavanem obdobju. Poleg tega obsega resolucija precej daljše obdobje, to je do leta 2023.³⁵

30 % vrednosti resolucijskih projektov naj bi se financiralo iz državnega proračuna, načrtovana soudeležba zasebnih virov (JZP) znaša 60,2 %, sredstva EU pa 8,6 %. Načrtuje se tudi 1,3-odstotno financiranje iz pokrajinskih ali občinskih virov. Za financiranje predlaganih 35 projektov v obdobju 2007–2013 naj bi bilo iz državnega proračuna skupaj namenjenih 3,4 milijarde evrov (oziroma 490 milijonov evrov letno), kar predstavlja 1,3 % BDP in pomeni približno tretjino do četrtno vseh proračunsko financiranih investicij.

Tabela 18: Delež bruto investicij v osnovna sredstva v BDP

	2004 –2006	2007–2013	2007–2013
	bruto investicije v osnovna sredstva skupaj		resolucija
1 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA (1=2+3+4)	25,7	27,7	3,6
2 GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA	4,4	5,4	2,7
2.1 Energetika ¹⁾	0,9	0,9	0,4
2.2 Promet ²⁾	2,0	2,7	1,6
2.3 Komunikacije ³⁾	0,8	0,9	0,1
2.4 Infrastruktura varstva okolja ⁴⁾	0,7	0,9	0,6
3 TRŽNE DEJAVNOSTI ⁷⁾	14,4	14,8	0,6
4 NETRŽNE DEJAVNOSTI	6,9	7,5	0,3
4.1 Stanovanjska izgradnja ⁵⁾	4,1	4,7	
4.2 Državne storitve ⁶⁾	2,8	2,8	0,3

Vir: SURS za obdobje 2004–2006, napoved UMAR 200–2013 Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2007.

Opombe:

- 1) vključuje oskrbo z elektriko, plinom, paro in toplo vodo (SKD, oddelek 40)
- 2) vključuje cestno, železniško, letališko, pristaniško infrastrukturo, plinovodno omrežje
- 3) vključuje pošne in telekomunikacijske storitve (SKD, oddelek 64)
- 4) vključuje zbiranje, čiščenje in distribucijo vode (SKD, oddelek 41) ter storitve javne higiene (SKD oddelek 90)
- 5) vključuje novogradnje in adaptacije individualnih in več stanovanjskih hiš, investitor je pravna ali fizična oseba
- 6) vključuje dejavnosti javne uprave, izobraževanja, raziskovanja in razvoja, zdravstva, socialnega varstva in druge storitve, ki se financirajo iz javnofinančnih virov
- 7) vključuje dejavnosti (področja SKD od A do O), ki proizvajajo tržno blago in storitve (razen infrastrukturnih).

Vsebinsko gledano prioritete DRP in aktivnosti znotraj posameznih prioritet omogočajo proračunsko financiranje resolucijskih projektov. Treba je le upoštevati, da bodo projekti s področja energetike in prometa večinoma financirani iz zasebnih in neproračunskih javnih virov.

Povpraševanje po javnih sredstvih s strani resolucije se močno koncentrira v okviru prve prioritete DRP (konkurenčnost) in deloma tudi v okviru pete prioritete DRP (trajnostni razvoj). Oboje je upoštevano v indikativni strukturi prioritet financiranja DRP. Med programskim obdobjem je predvidena podvojitev deleža prve prioritete v strukturi vseh javnih izdatkov DRP (na 18 %) ter povečanje udeležbe pete prioritete DRP za 4 strukturne točke.

³⁵ Vrednosti posameznih projektov je enakomerno porazdeljena po letih izvajanja.

Tabela 19: Viri financiranja projektov iz resolucije

Prioritete DRP	Struktura financiranja projektov v milijonih evrov				
	Skupaj viri		EU + država	Občine	Zasebni viri in ostalo
	v milijonih evro	Struktura v %			
1. Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast	19251	76,8	6608	186	12457
2. Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta	213	0,8	197	5	11
3. Učinkovita in cenejša država	131	0,5	105	11	15
4. Moderna socialna država in večja zaposlenost	1041	4,2	672	22	347
5. Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja	4434	17,7	641	0	3793
Skupaj	25.070	100	8.223	224	16.623
Strukture v %	100,0		32,8	0,9	66,3

Vir: predlog za dopolnitev Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih v obdobju 2007-2013, december 2007

V Načrtu razvojnih programov državnega proračuna je za leto 2008 za projekte iz resolucije namenjenih 610 milijonov evrov, od tega 293 milijonov evrov ali 48 % iz državnega proračuna. Za leto 2009 je za resolucijske projekte načrtovanih skupaj 727 milijonov evrov, od tega 314 milijonov evrov ali 43 % iz državnega proračuna. Ti zneski predstavljajo nekaj čez 8 % vseh razvojnih izdatkov proračunov. V letih 2010 in 2011 se povpraševanje resolucijskih projektov po sredstvih proračunov poveča na okoli 14 % razvojnih izdatkov proračunov in po letu 2012 na skoraj 24 %. Načrtovan bistveno povečan obseg javnih sredstev iz proračunov po letu 2012 pomeni, da bo treba za resolucijske projekte nameniti tri četrtine vseh sredstev strukturnih skladov in kohezijskega sklada ter razpoložljivih domačih sredstev za nove programe DRP.

PRILOGA 2 – Usklajenost DRP in indikativnega finančnega okvira v regionalnih razvojnih programih

V okviru projekta DRP je potekalo usklajevanje regionalnih razvojnih programov. V dvanajstih razvojnih regijah so bile oblikovane vizije in sprejete razvojne prioritete (tabela 20). Regionalni razvojni programi (v nadaljnjem besedilu: RRP) izhajajo iz SRS, Strategije prostorskega razvoja Slovenije in razvojnih možnosti regij. Vseh dvanajst dokumentov je že bilo sprejetih na svetih regij.

Tabela 20: Vizije in razvojne prioritete v regionalnih razvojnih programih

Vizija razvojne regije	Razvojne prioritete regije
Gorenjsko gradimo kot skupnost, kjer bodo v zdravem alpskem okolju ljudje želeli delati, živeti in se zabavati, kjer bomo lahko v polnosti uresničevali svojo ustvarjalnost in podjetniške ideje. Združili bomo vse svoje človeške, naravne, kulturne in razvojne potencialne, da se uvrstimo med najuspešnejše regije v Alpah.	1. tehnologija (podjetništvo, inovativnost, poslovne lokacije) 2. talenti in tolerantnost (znanje, zaposlovanje, ustvarjalnost, bogastvo razlik) 3. turizem (turistična regija, potenciali kulture, narave in športa) 4. trajnostni razvoj (okolje, energija, ohranjanje narave in aktivnega podeželja, vasi in mest)
Ljudje severne Primorske (goriška regija) bomo spodbujali inovativnost ter razvijali svojo usposobljenost in sodelovanje na vseh področjih življenja in dela. Okrepili bomo konkurenčnost gospodarstva, zagotovili trajnostni razvoj, varovanje in rabo naravnih danosti, ohranili poseljenost podeželja ter visoko kakovost življenja na ravni razvitih evropskih regij.	1. znanje za razvoj in podjetnost 2. inovativnost v gospodarstvu 3. odličnost v turizmu 4. razvoj podeželja 5. trajnostni okoljski in prostorski razvoj in infrastrukturna opremljenost
Regija jugovzhodne Slovenije – regija znanja in enakih razvojnih možnosti.	1. povezanost regije znotraj in navzven 2. institucije za razvoj in prenos znanja 3. večje razvojne možnosti in kakovost življenja
Koroško bomo gradili kot dinamično, fleksibilno in okolju prijazno skupnost, v kateri bo ljudem omogočeno kakovostno življenje in ustvarjalno ter podjetno delo in delovanje.	1. konkurenčno gospodarstvo in nova delovna mesta v tehnološko razvitem okolju; Komplementarni turizem treh dolin 2. kreativni zaposljivi ljudje in zdrava strpna regija 3. kakovostno življenjsko okolje
Pomurje – pokrajina prijetnega počutja ... Pokrajina ob Muri bo postala inovativna, visokokreativna regija, ki bo prebivalcem zagotavljala visoko kakovost življenja preko sonaravnega bivanja z okoljem in jim omogočila celosten razvoj lastnih potencialov. Gospodarski razvoj regije bo temeljil na razvoju novih tehnologij, znanju, ustvarjalnem delu, turizmu in sonaravnem kmetovanju.	1. gospodarski razvoj in razvoj turizma 2. razvoj človeških virov 3. izgradnja infrastrukture 4. okolje in prostor 5. kmetijstvo in razvoj podeželja
Notranjsko-kraška razvojna regija. Postala bo prepoznavna, gospodarsko stabilna,	1. eko razvoj notranjsko-kraške regije 2. znanje za pospeševanje globalne konkurenčnosti

razvojno ekološko usmerjena regija, ki bo spodbudila lasten razvoj z izrabo naravnih in kulturnih danosti ter spodbujanjem razvoja človeških virov, znana po zdravem načinu življenja in uveljavljena turistična destinacija.	3. dostopna in podporna infrastruktura
Južnoprimorska regija (obalno-kraška regija) – gospodarsko uspešna regija z najvišjo kakovostjo življenja ob severnem Jadranu. Temelji na trajnostnem razvoju in naravnem ter kulturnem bogastvu.	1. znanje in tehnološki razvoj za razvoj gospodarstva 2. infrastruktura za trajnostni razvoj
Ljubljanska urbana regija (osrednjeslovenska regija) je somestje prepleteno z naravo. Regija bo s spodbujanjem ustvarjalnosti in sodelovanja dosegla visoko konkurenčnost v svetu in visoko kakovost življenja. Položaj Ljubljane kot »evropske prestolnice« se bo odražal v celotni regiji.	1. dostopnost za kakovost življenja 2. ohranjena dediščina 3. načrtovanje za zagotovitev kakovostnega življenjskega prostora 4. učinkovite komunale storitve 5. enake možnosti prispevek h konkurenčnosti regije 6. kultura konkurenčna prednost regije 7. e-uprava 8. podporno okolje za podjetništvo
Podravje – regija zelenega razvoja, uspešnih podjetij in srečnih (kreativnih) ljudi.	1. povezana, uspešna in prepoznavna regija 2. podjetnost, konkurenčnost in znanje za hitrejši razvoj 3. enakomeren in trajnostni razvoj
Savinjska regija želi v svetu globalne ekonomije postati »REGIJA – MOST« med razvitimi zahodnimi regijami in njihovimi ekonomijami ter razvijajočimi regijami Balkana in jugovzhodne Evrope. S strategijo odprtosti v globalni svet bo postala območje multikulturalnosti in tolerantnosti. Dajala bo podlago za kreativno in inovativno regijo med evropskimi regijami ter kot taka privabljala inovativna podjetja in kreativne ustvarjalne ljudi.	1. tehnološko napredna regija 2. regija inovativnega turizma 3. okolju prijazna in dostopna regija 4. regija ustvarjalnega razreda 5. kakovost življenja
Posavje (spodnjeposavska regija) - privlačna in perspektivna panevropska regija, območje odličnih gospodarskih in razvojnih priložnosti. Z neokrnjeno naravo, ki svojim prebivalcem ponuja najboljše ustvarjalno in bivalno okolje.	1. razvoj konkurenčnega gospodarstva za večjo zaposlenost in blaginjo 2. trajnostni razvoj prostora za večjo kakovost bivanja 3. učinkovito podporno okolje
Soustvarjamo odprto in moderno Zasavje .	1. razvoj gospodarstva 2. razvoj človeških virov in podporno okolje 3. varovanje okolja in prostora 4. razvoj infrastrukture v zasavski regiji 5. razvoj podeželja in spodbujanje kmetijstva ter gozdarstva v regiji

Vir: regionalni razvojni programi

V okviru delavnic DRP so se vsebinsko in finančno usklajevali razvojni programi regij tako, da povpraševanje regij po razvojnih spodbudah ustreza ponudbi razvojnih spodbud države in EU. V tem smislu so v nadaljevanju razvrščeni razvojni programi regij v posamezne prioritete DRP (tabela 21). Regije v povprečju namenjajo skoraj 50 % vseh sredstev prvima dvema prioritetama DRP, ki sta konkurenčnost in znanje, relativno največ sredstev namenjajo

koroška in goriška regija ter regija jugovzhodna Slovenija in Zasavje. Preostanek sredstev (skoraj 47 % vseh sredstev) večinoma namenjajo programom za doseganje trajnostnega razvoja v okviru pete prioritete DRP.

Tabela 21: Struktura regionalnih razvojnih programov po prioritetah Državnega razvojnega programa 2007–2013

Razvojna regija	Skupna vrednost RRP v EUR	STRUKTURA PRIORITET DRP v %					
		Skupaj	1. Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast	2. Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta	3. Učinkovita in cenejša država	4. Moderna socialna država in večja zaposlenost	5. Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja
Gorenjska	1.663.421.579	100,0	32,7	9,5		4,7	53,1
Goriška	1.477.816.384	100,0	40,4	18,7		0,5	40,4
JV Slovenija	266.998.000	100,0	32,3	26,0	6,4	11,0	24,3
Koroška	1.012.251.171	100,0	77,3	0,4		1,6	20,7
Notranjsko-kraška	427.121.643	100,0	38,5	4,5		4,2	52,8
Obalno-kraška	510.200.000	100,0	29,2	16,4	3,1	2,5	48,7
Osrednjeslovenska	60.194.055	100,0	14,6	8,5	5,2	11,2	60,5
Podravska	3.025.616.382	100,0	34,3	10,8		4,5	50,5
Pomurska	2.006.600.000	100,0	33,6	0,5	0,2	3,2	62,5
Savinjska	2.779.190.000	100,0	30,0	23,2		1,9	44,9
Spodnjeposavska	616.659.941	100,0	28,6	21,7		1,5	48,3
Zasavska	446.634.056	100,0	44,0	12,2		13,9	29,9
SKUPAJ	14.292.703.211	100,0	36,7	12,5	0,3	3,4	47,1
v tem:							
- Vzhodna Slovenija	10.581.071.193	100,0	37,3	11,9	0,2	3,7	46,9
- Zahodna Slovenija	3.711.632.018	100,0	35,0	14,1	0,5	2,8	47,6

Vir: regionalni razvojni programi

Za preverjanje usklajenosti strukture prioritet RRP in DRP (tabela 22) smo razvojne izdatke DRP razdelili na nacionalne, ki se ne pojavljajo v regionalnih razvojnih programih ter na t. i. regionalne, ki jih RRP med viri financiranja vključujejo kot sredstva države in EU. Skupno povpraševanje v regionalnih razvojnih programih po proračunskih virih presega ponudbo v proračunih za okoli 14 %, po posameznih prioritetah pa najbolj pri prvi prioriteti DRP. Če prvo in drugo prioriteto DRP upoštevamo kot eno kategorijo (konkurenčnost in znanje za razvoj), je indikativna struktura prioritet RRP še kar zadovoljivo usklajena z indikativno strukturo prioritet DRP.

Tabela 22: Prikaz usklajenosti regionalnih in nacionalnih razvojnih prioritet

PRIORITETE	Skupna vrednost DRP/RRP v obdobju 2007-2009 v mio EUR	STRUKTURA PRIORITET DRP v %					
		Skupaj	1. Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast	2. Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta	3. Učinkovita in cenejša država	4. Moderna socialna država in večja zaposlenost	5. Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja
Skupaj DRP	7.821	100	20,8	28,4	2,8	25,7	22,3
v tem:							
- nacionalne	4.938	100	25,9	28,0	4,0	35,3	6,9
- regionalne	2.883	100	12,2	29,1	0,8	9,2	48,8
Skupaj RRP	3.292	100	31,0	14,1	0,3	2,9	51,8

Vir: izračuni SVLR

Glede strukture financiranja RRP je najpomembnejši vir državni proračun, vključno s sredstvi EU (54 %), zasebni viri predstavljajo dobro tretjino (34 %) in sredstva občin 12 % . Po regijah je ta struktura raznolika (tabela 23). Nadpovprečni delež zasebnih virov nameravajo uporabiti pomurska, koroška, gorenjska in zasavska regija. V strukturi virov financiranja naj bi relativno največ sredstev občin zbrali v jugovzhodni Sloveniji in v obalno-kraški regiji, daleč najbolj pa se računa na državo pri razvoju notranjsko-kraške in goriške regije.

Tabela 23: Struktura virov financiranja regionalnih razvojnih programov

Razvojna regija	Skupna vrednost RRP v EUR	Struktura virov financiranja RRP v %			
		skupaj	EU + država	občine	zasebni viri
gorenjska	1.663.421.579	100	55	9	36
goriška	1.477.816.384	100	63	14	23
jugovzhodna Slovenija	266.998.000	100	40	38	22
koroška	1.012.251.171	100	48	6	46
notranjsko-kraška	427.121.643	100	64	16	16
obalno-kraška	510.200.000	100	45	27	27
osrednjeslovenska	60.194.055	100	55	15	30
podravska	3.025.616.382	100	56	12	32
pomurska	2.006.600.000	100	43	7	49
savinjska	2.779.190.000	100	56	9	32
spodnjeposavska	616.659.941	100	57	19	24
zasavska	446.634.056	100	47	8	36
SKUPAJ	14.292.703.211	100	54	12	34
v tem:					
- vzhodna Slovenija	10.581.071.193	100	53	11	36
- zahodna Slovenija	3.711.632.018	100	57	14	29

Vir: regionalni razvojni programi

PRILOGA 3 - Tabele

Tabela 24: Osnovni statistični podatki in socio-ekonomski kazalniki za kohezijski regiji in za Slovenijo

KAZALNIKI	Zahodna ¹⁾ Slovenija	Vzhodna ²⁾ Slovenija	Slovenija
Površina (v km ²)	8.061	12.212	20.273
Število prebivalcev; leto 2005 (30. junija)	921.945	1.079.169	2.001.114
BDP po kupni moči (v mio. PPS - standardih kupne moči) leto 2003	18.288	14.705	32.993
BDP na prebivalca po kupni moči (v PPS – standardih kupne moči) leto 2003	19.952	13.619	16.527
BDP na prebivalca po kupni moči (v % EU-25=100) leto 2003	91,7	62,6	76,0
Stopnja zaposlenosti 2003-2005, v %	55,7	53,4	54,5
Stopnja zaposlenosti 2005, v %	56,7	54,3	55,4
Delež zaposlenih v storitvenih dejavnostih (G do O) ³⁾ (v % med vsemi zaposlenimi v posamezni teritorialni enoti) leto 2005	61,1	46,8	53,5
Povprečno število let šolanja; leto 2005 ⁴⁾	11,36	10,66	10,98
Indeks staranja 2003-2005 (na dan 30.6. vsakega leta)	106,1	103,6	104,7
Brezposelnost (v %) leto 2005	5,3	7,6	6,5
Delež mladih med brezposelnimi (v %) leto 2005 mladi do 25 let	25,1	26,4	25,9
Delež brezposelnih s 1. in 2. stopnjo ⁵⁾ izobrazbe med vsemi brezposelnimi (v %) leto 2005	20,6	26,5	24,3
Delež žensk med brezposelnimi (v %) leto 2005	45,9	51,8	49,6
Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu (v letih), 1999-2003	77,6	75,1	76,2
Priključki na javno kanalizacijo leto 2002 v % ⁶⁾	60,4	41,0	49,9
Delež območij Natura 2000 v %	38,4	33,6	35,5
Sintezni kazalec razvitosti: Indeks razvojne ogroženosti ⁷⁾	73,0	127,0	100,0

1) Zahodnoslovenske regije: gorenjska, goriška, obalno-kraška, osrednjeslovenska (vse NUTS 3)

2) Vzhodnoslovenske regije: pomurska, podravska, koroška, savinjska, jugovzhodna Slovenija, zasavska, spodnjeposavska, Notranjsko-kraška (vse NUTS 3)

3) Klasifikacija dejavnosti NACE, delovno aktivno prebivalstvo

4) Vir: SURS, izračun je ocena na podlagi Ankete o delovni sili in ponderjev, izračunanih iz podatkov popisa prebivalstva v letu 2002.

5) Nedokončana ali končana osnovna šola.

6) Podatek iz popisa 2002

7) Indeks razvojne ogroženosti je sintezni kazalnik, izračunan iz kazalnikov gospodarske razvitosti, trga dela, prebivalstva, izobrazbe in okolja za dvanajst razvojnih regij.

Viri:

SURS,

za vse podatke iz področja trga dela je vir Ankete o delovni sili.,

Eurostat, New Cronos za BDP (stanje 19.10.2006).

Tabela 25: Kazalniki stanja človeških virov in trga dela v razvojnih regijah

Regija (NUTS-3)	Povprečno število let šolanja, (popis 2002)	Stopnje formalne zaposlenosti (formalne delovne aktivnosti) 2007 (I-VI) v %	Stopnje registrirane brezposelnosti; 2007 (I-VI) v %	Delež brezposelnih oseb z višjo in visokošolsko izobrazbo med brezposelnimi (I-VI 2007)	% dolgotrajno brezposelnih med vsemi brezposelnimi (I-VI 2007)	% brezposelnih oseb brez izobrazbe ali z nepopolno osnovnošolsko ali osnovnošolsko izobrazbo med brezposelnimi (I-VI 2007)
osrednjeslovenska	11,27	62,9	6,1	13,8	52,9	36,9
obalno-kraška	10,7	61,0	6,6	12,3	42,3	35,6
gorenjska	10,7	60,9	5,1	11,9	38,4	37,9
goriška	10,42	61,3	5,1	12,5	49,3	35,7
savinjska	10,39	59,4	9,9	8,6	53,7	35,8
jugovzhodna Slovenija	10,14	62,3	7,2	7,2	56,5	54,1
pomurska	10,02	55,0	13,9	5,6	54,3	50,7
notranjsko-kraška	10,29	64,1	5,6	12,8	42,1	37,2
podravska	10,6	56,7	10,8	8,6	50,3	35,6
koroška	10,33	57,4	8,7	10,3	49,7	33,6
spodnjeposavska	10,19	58,7	9,2	7,6	52,8	42,6
zasavska	10,34	56,7	10,2	7,2	51,3	42,9
SLOVENIJA	10,64	60,1	8,0	9,8	51,0	39,2

Vir: Statistični urad RS, preračuni Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

Tabela 26: Odhodki državnega proračuna po prioritetah DRP (v milijonih evrov)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Obdobje 2004-2006			
							Skupaj v mio eur	povprečno letno v mio eur	Str. v %	Str. v %
1. PRIORITETA DRP: KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA GOSPODARSKA RAST	226	269	238	368	644	620	732	244,0	3,4	14,5
- Spodbujanje podjetniškega razvoja in povečanje konkurenčnosti	32	78	80	51	129	126	190	63,2	0,9	3,8
- Povečanje prilivov razvojnih spodbud domačih in tujih naložb	0	12	21	10	11	6	34	11,4	0,2	0,7
- Podpora internacionalizaciji gospodarstva	1	3	3	9	12	11	6	2,1	0,0	0,1
- Prometna infrastruktura	191	175	132	293	468	441	498	166,1	2,3	9,9
- Informacijska in komunikacijska tehnologija	0	0	0	3	25	35	0	0,2	0,0	0,0
- Energetska infrastruktura	0	1	2	0	0	0	3	1,0	0,0	0,1
2. PRIORITETA DRP: UČINKOVITO USTVARJANJE, DVOSMERNI PRETOK IN UPORABA ZNANJA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN KAKOVOSTNA DELOVNA MESTA	530	548	618	658	723	834	1.696	565,3	7,9	33,6
- Povečanje gospodarske učinkovitosti in obsega vlaganj v	160	150	179	197	235	291	489	163,0	2,3	9,7
- Izboljšanje kakovosti izobraževanja in spodbujanje vseživljenjskega učenja	370	398	439	461	489	543	1.207	402,3	5,6	23,9
3. PRIORITETA DRP: UČINKOVITA IN CENEJŠA DRŽAVA	19	36	40	54	80	88	94	31,4	0,4	1,9
- Povečanje institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države	18	34	38	53	74	79	91	30,3	0,4	1,8
- Razvojno prestrukturiranje javnih financ	1	0	0	1	0	0	1	0,3	0,0	0,0
- Zagotovitev boljšega delovanja pravosodnega sistema	0	1	1	1	6	9	2	0,8	0,0	0,0
4. PRIORITETA DRP: MODERNA SOCIALNA DRŽAVA IN VEČJA ZAPOSLENOST	533	552	586	625	687	695	1.671	557,0	7,8	33,1
- Izboljšanje prilagodljivosti trga dela	64	58	57	72	103	94	179	59,6	0,8	3,5
- Modernizacija sistemov socialne zaščite	457	481	511	538	567	586	1.448	482,8	6,7	28,7
- Zmanjševanje družbene izključenosti in socialne ogroženosti	12	13	18	15	16	15	44	14,5	0,2	0,9
5. PRIORITETA DRP: POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	231	275	355	490	641	616	860	286,7	4,0	17,0
- Trajno obnavljanje prebivalstva	17	14	14	10	12	11	44	14,8	0,2	0,9
- Skladnejši regionalni razvoj	57	46	56	118	205	153	158	52,8	0,7	3,1
- Zagotavljanje optimalnih pogojev za zdravje	48	41	58	62	63	60	147	49,1	0,7	2,9
- Izboljšanje gospodarjenja s prostorom	5	4	3	3	3	3	13	4,3	0,1	0,3
- Integracija okoljevarstvenih meril v sektorske politike in potrošniške vzorce	31	40	57	69	103	133	128	42,5	0,6	2,5
- Razvoj nacionalne identitete in kulture	23	22	28	35	45	50	74	24,6	0,3	1,5
- Športna infrastruktura in programi športa	4	5	6	10	19	22	15	4,9	0,1	0,3
- Razvoj podeželja	45	102	133	179	187	182	280	93,5	1,3	5,5
- Razvoj ribištva	0	0	1	3	3	3	1	0,3	0,0	0,0
6. SKUPAJ PRIORITETE DRP V OKVIRU DRŽAVNEGA PRORAČUNA (6=1do5)	1.539	1.679	1.835	2.195	2.775	2.853	5.053	1.684,4	23,5	100,0
7. OSTALI ODHODKI DRŽAVNEGA PRORAČUNA	5.141	5.502	5.793	5.771	6.090	6.259	16.437	5.479,0	76,5	
8. SKUPAJ ODHODKI DRŽAVNEGA PRORAČUNA (8=6+7)	6.680	7.181	7.629	7.966	8.865	9.112	21.490	7.163,5	100,0	

Vir: izračuni SVLR

Tabela 27: Odhodki občinskih proračunov po prioritetah DRP (v milijonih evrov)

	2004	2005	2006	Obdobje 2004-2006		
				skupaj v milijonih evrov	povprečno letno v milijonih evrov	strukture v %
1. DRUGA PRIORITETA DRP: UČINKOVITO USTVARJANJE, DVOSMERNI PRETOK IN UPORABA ZNANJA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN KAKOVOSTNA DELOVNA MESTA	98	90	123	311	103,7	7,2
-Izboljšanje kakovosti izobraževanja in spodbujanje vseživljenjskega učenja	98	90	123	311	103,7	7,2
2. PETA PRIORITETA DRP: POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	387	418	484	1.289	429,6	29,8
-Trajno obnavljanje prebivalstva	21	22	21	65	21,6	1,5
-Skladnejši regionalni razvoj	185	213	260	658	219,4	15,2
-Zagotavljanje optimalnih pogojev za zdravje	6	9	13	28	9,2	0,6
-Izboljšanje gospodarjenja s prostorom	37	39	23	98	32,7	2,3
-Integracija okoljevarstvenih meril v sektorske politike in potrošniške vzorce	92	90	102	284	94,7	6,6
-Razvoj nacionalne identitete in kulture	23	26	36	86	28,6	2,0
- Športna infrastruktura in programi športa	19	17	24	61	20,4	1,4
-Razvoj podeželja	3	2	4	9	3,0	0,2
3. SKUPAJ PRIORITETE DRP V OKVIRU OBČINSKIH PRORAČUNOV (3=1+2)	485	509	607	1.600	533,4	37,0
4. OSTALI ODHODKI OBČINSKIH PRORAČUNOV	817	864	1.040	2.720	906,6	63,0
5. SKUPAJ ODHODKI OBČINSKIH PRORAČUNOV (5=3+4)	1.301	1.372	1.647	4.320	1.440,0	100,0

Opomba: Klasifikacija odhodkov občinskih proračunov po funkcionalnih dejavnostih je bila spremenjena. Zaradi časovne primerljivosti je uporabljena prejšnja klasifikacija tako, da se podatki za leto 2006 razlikujejo od prikazanih po novi kladsifikaciji v tabeli 29.

Vir: Izračuni SVLR

Tabela 28: Razvojni izdatki državnega in občinskih proračunov po prioritetah in razvojnih področjih

PRIORITETE DRP	2006		2007		2008		2009		Obdobje 2007-09	
	V milijonih evro	Str. v %	V milijonih evro	Str. v %	V milijonih evro	Str. v %	V milijonih evro	Str. v %	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %
1. KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA GOSPODARSKA RAST	226,6	8,9	368,1	12,8	645,0	18,4	620,4	17,1	544,5	16,3
1.1.Spodbujanje podjetniškega razvoja in povečanje konkurenčnosti	68,5	2,7	51,0	1,8	128,7	3,7	126,0	3,5	101,9	3,1
1.2.Povečanje prilivov razvojnih spodbud domačih in tujih naložb	21,4	0,8	10,4	0,4	10,6	0,3	5,8	0,2	8,9	0,3
1.3.Podpora internacionalizaciji gospodarstva	2,5	0,1	9,4	0,3	11,7	0,3	11,4	0,3	10,8	0,3
1.4.Povečanje konkurenčne sposobnosti storitev	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6.Prometna infrastruktura	132,3	5,2	293,6	10,2	468,3	13,3	441,6	12,2	401,2	12,0
1.7.Informacijska in komunikacijska tehnologija	0,2	0,0	3,3	0,1	25,3	0,7	35,2	1,0	21,3	0,6
1.8.Energetska infrastruktura	1,7	0,1	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0
2. UČINKOVITO USTVARJANJE, DVOSMERNI PRETOK IN UPORABA ZNANJA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN KAKOVOSTNA DELOVNA MESTA	765,1	30,1	814,0	28,3	892,2	25,4	1.011,3	27,9	905,8	27,2
2.1.Povečanje gospodarske učinkovitosti in obsega vlaganj v raziskave in tehnološki razvoj	180,2	7,1	198,1	6,9	235,9	6,7	292,1	8,1	242,0	7,3
2.2.Izboljšanje kakovosti izobraževanja in spodbujanje vseživljenjskega učenja	584,1	23,0	615,9	21,5	656,3	18,7	719,2	19,8	663,8	19,9
3. UČINKOVITA IN CENEJŠA DRŽAVA	44,2	1,7	58,0	2,0	83,8	2,4	92,0	2,5	77,9	2,3
3.1.Povečanje institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države	43,0	1,7	56,3	2,0	77,7	2,2	82,8	2,3	72,3	2,2
3.2.Razvojno prestrukturiranje javnih financ	0,2	0,0	0,6	0,0	0,4	0,0	0,2	0,0	0,4	0,0
3.3.Zagotovitev boljšega delovanja pravosodnega sistema	1,0	0,0	1,1	0,0	5,7	0,2	9,0	0,2	5,2	0,2
4. MODERNA SOCIALNA DRŽAVA IN VEČJA ZAPOSLENOST	622,5	24,5	664,0	23,1	729,0	20,8	739,1	20,4	710,7	21,3
4.1.Izboljšanje prilagodljivosti trga dela	67,3	2,6	82,8	2,9	115,3	3,3	106,6	2,9	101,6	3,0
4.2.Modernizacija sistemov socialne zaščite	510,9	20,1	538,0	18,7	566,9	16,1	586,2	16,2	563,7	16,9
4.3.Zmanjševanje družbene izključenosti in socialne ogroženosti	44,1	1,7	43,2	1,5	46,8	1,3	46,3	1,3	45,4	1,4
5. POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	881,9	34,7	967,2	33,7	1.161,5	33,1	1.162,2	32,1	1.097,0	32,9
5.1.Trajno obnavljanje prebivalstva	50,5	2,0	48,2	1,7	62,6	1,8	62,2	1,7	57,6	1,7
5.2.Skladnejši regionalni razvoj	210,8	8,3	223,0	7,8	278,2	7,9	276,1	7,6	259,1	7,8
5.3.Zagotavljanje optimalnih pogojev za zdravje	77,2	3,0	83,4	2,9	90,7	2,6	88,0	2,4	87,4	2,6
5.4.Izboljšanje gospodarjenja s prostorom	22,9	0,9	23,7	0,8	29,8	0,9	30,1	0,8	27,9	0,8
5.5.Integracija okoljevarstvenih meril v sektorske politike in potrošniške vzorce	161,7	6,4	166,0	5,8	206,5	5,9	212,8	5,9	195,1	5,8
5.6.Razvoj nacionalne identitete in kulture	131,4	5,2	142,5	5,0	185,2	5,3	190,8	5,3	172,8	5,2
5.7.Sportna infrastruktura in programi športa	79,0	3,1	86,4	3,0	107,1	3,1	108,6	3,0	100,7	3,0
5.8.Razvoj podeželja	144,6	5,7	191,5	6,7	197,9	5,6	190,3	5,2	193,2	5,8
5.9.Razvoj ribištva	0,5	0,0	2,6	0,1	3,5	0,1	3,4	0,1	3,2	0,1
6. SKUPAJ PRIORITETE DRP V OKVIRU PRORAČUNOV (6=1do5)	2.540,3	100,0	2.871,3	100,0	3.511,5	100,0	3.624,9	100,0	3.335,9	100,0
Delež v konsolidiranih javnofinančnih odhodkih v % (globalna bilanca)	19,2		20,4		22,8		22,6		22,0	
Delež v BDP v %	8,3		8,7		9,8		9,4		9,3	

Vir: izračuni SVLR

Tabela 29: Razvojni izdatki proračunov po prioritetah DRP (v milijonih evrov)

PRIORITETE IN PODROČJA DRP	2006				2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		Obdobje 2007-09		Obdobje 2010-13		Obdobje 2007 - 2013		
	Državni proračun	Občinski proračuni	V milijonih evro	Str. v %	V milijonih evro	V milijonih evro	V milijonih evro				V milijonih evro	Str. v %	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %	Skupaj v milijonih evro	Povprečno letno v milijonih evro	Str. v %
1. KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA GOSPODARSKA RAST	226,1	0,5	226,6	8,9	368,1	645,0	620,4	672,1	723,9	775,7	827,5	17,8	544,5	16,3	749,8	17,6	4.632,8	661,8	17,1
v tem:																			
- razvojni programi EU 2007-2013			0,0		3,6	166,8	212,6	286,0	346,9	387,5	387,5	8,3	127,7	3,8	352,0	8,2	1.790,9	255,8	6,6
2. UČINKOVITO USTVARJANJE, DVOSMERNI PRETOK IN UPORABA ZNANJA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN KAKOVOSTNA DELOVNA MESTA	602,0	163,2	765,1	30,1	814,0	892,2	1.011,3	1.038,1	1.064,0	1.089,9	1.115,7	24,0	905,8	27,2	1.076,9	25,2	7.025,1	1.003,6	25,9
v tem:														0,0					
- razvojni programi EU 2007-2013			0,0		0,5	68,4	150,0	79,2	85,7	99,3	99,3	2,1	73,0	2,2	90,9	2,1	582,5	83,2	2,2
3. UČINKOVITA IN CENEJŠA DRŽAVA	39,5	4,7	44,2	1,7	58,0	83,8	92,0	98,0	104,1	110,2	116,2	2,5	77,9	2,3	107,1	2,5	662,2	94,6	2,4
v tem:																			
- Razvojni programi EU 2007-2013			0,0		11,8	19,8	31,6	27,4	12,5	18,6	18,6	0,4	21,1	0,6	19,3	0,5	140,3	20,0	0,5
4. MODERNA SOCIALNA DRŽAVA IN VEČJA ZAPOSLENOST	585,6	36,9	622,5	24,5	664,0	729,0	739,1	752,0	764,8	777,6	790,3	17,0	710,7	21,3	771,2	18,1	5.216,7	745,2	19,3
v tem:																			
- Razvojni programi EU 2007-2013			0,0		3,7	51,8	48,0	75,5	77,3	111,5	111,5	2,4	34,5	1,0	94,0	2,2	479,3	68,5	1,8
5. POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	284,2	597,7	881,9	34,7	967,2	1.161,5	1.162,2	1.324,7	1.482,8	1.641,0	1.799,1	38,7	1.097,0	32,9	1.561,9	36,6	9.538,5	1.362,6	35,2
v tem:																			
- Razvojni programi EU 2007-2013			0,0		107,2	389,6	390,0	457,3	439,8	580,4	580,4	12,5	295,6	8,9	514,5	12,1	2.944,6	420,7	10,9
6. SKUPAJ PRIORITETE DRP V OKVIRU PRORAČUNOV (6=1do5)	1.737,3	802,9	2.540,3	100,0	2.871,3	3.511,5	3.624,9	3.885,0	4.139,6	4.394,2	4.648,8	100,0	3.335,9	100,0	4.266,9	100,0	27.075,3	3.867,9	100,0
Delež v konsolidiranih javnofinančnih odhodkih v % (globalna bilanca)			19,2		20,4	22,8	22,6	22,9	23,1	23,3	23,3		22,0		23,1		22,7	22,7	
Delež v BDP v %			8,3		8,7	9,8	9,4	9,4	9,4	9,4	9,3		9,3		9,4		9,3	9,3	
v tem:																			
- Razvojni programi EU 2007-2013			0,0		126,8	696,3	832,2	925,4	962,1	1.197,4	1.197,4	25,8	551,8	16,5	1.070,6	25,1	5.937,6	848,2	21,9
- Strukturni skladi in kohezijski sklad			0,0		80,9	462,1	562,7	624,2	654,0	858,6	858,6	18,5	368,6	11,0	748,8	17,5	4.101,0	585,9	15,1
- Razvoj podeželja			0,0		31,3	134,1	136,3	149,6	149,6	149,6	149,6	3,2	100,6	3,0	149,6	3,5	900,3	128,6	3,3
- Evropski ribiški sklad			0,0		0,1	2,0	2,3	4,4	4,4	4,4	4,4	0,1	1,5	0,0	4,4	0,1	22,0	3,1	0,1
- Teritorialno sodelovanje			0,0		0,1	7,2	15,0	9,4	9,4	9,4	9,4	0,2	7,4	0,2	9,4	0,2	69,9	8,6	0,2
- Drugi razvojni izdatki proračunov			2.540,3	100,0	2.744,5	2.815,1	2.792,7	2.959,6	3.177,5	3.196,9	3.451,5	74,2	2.784,1	83,5	3.196,3	74,9	21.137,7	3.019,7	78,1
- obstoječi programi					2.871,3	3.511,5	3.624,9	3.604,5	3.445,7	3.384,7	3.235,6	69,6	3.335,9	100,0	3.417,6	80,1	23.678,1	2.972,4	87,5
- novi programi								280,5	693,9	1.009,5	1.413,2	30,4	0,0	0,0	849,3	19,9	3.397,2	485,3	12,5